

Justine

Doamna contesă de Lorsange era una din acele preotese ale lui Venus a căror avere este fructul unei figuri încântătoare, al unei comportări îndoielnice și al șireteniei, ale căror titluri de noblețe, oricât ar fi de pompoase, nu se află decât în arhivele din Cytera, alcătuite de impertinența ce pune mâna pe ele și sprijinite de naivitatea prostească ce le dăruiește. Era brunetă, vioaie, cu o siluetă frumoasă, cu o minune de ochi negri, și, mai ales, infidelă în pas cu moda lucru care, dând și mai mult gust pasiunilor, o face îndeosebi mai căutată pe femeia la care se întrevede. Cu toate acestea, ea primise cea mai strălucită educație: fiică a unui mare negustor din strada Saint-Honoré, fusese crescută, împreună cu sora ei mai mică cu trei ani, într-un pension dintre cele mai bune din Paris, unde nu-i lipsise, până la vârsta de 15 ani, nici un sfat, nici un profesor, nici o carte folositoare, nici un fel de cultivare a talentului. La acea vârstă, fatală pentru virtutea oricărei fete tinere, ea pierdu totul într-o singură zi. Un cumplit faliment îi aruncă tatăl într-o situație atât de grea, încât tot ce a mai putut face spre a scăpa de sumbrul deznodământ a fost să fugă de îndată în Anglia, lăsându-și fetele în grija soției, care, la opt zile după plecarea sa, muri de supărare. Prea puținele rude rămase, chibzuiră asupra viitorului fetelor și, cum partea fiecăreia se ridica de abia la vreo sută de scuzi, se hotărâră să le lase baltă, dându-le ceea ce li se cuvenea și făcându-le stăpâne pe soarta lor.

Doamna de Lorsange, care atunci se numea Juliette, și care avea și caracterul și mintea aproape tot atât de coapte ca la vârsta de 30 de ani, cât are pe vremea întâmplării ce povestim, nu se arătă mișcată decât de plăcerea libertății, neîntârziind nici măcar o clipă la cruda răsturnare care-i dezlega lanțurile. Cât despre Justine, sora ei, care tocmai împlinise 12 ani, o fire profundă și melancolică, dăruită cu deosebită duioșie și simțire, neavând, în locul rafinementului și șireteniei surorii sale, decât nevinovăția, puritatea, buna credință ce aveau să o azvârle într-o mulțime de capcane, aceasta își dădu seama întru totul de groaznica sa situație.

Tânăra avea o înfățișare cu totul deosebită de cea a Juliettei pe câtă falsitate, prefăcătorie, cochetărie se vedea pe figura uneia, tot pe atât de rușinoasă, de delicată și timidă se oglindea cealaltă în ochii oamenilor. O înfățișare feciorelnică, ochi mari, albaștri și plini de curiozitate, o piele strălucitoare, o talie subțire și vioaie, un glas plăcut, o dantură ca de fildeș și un minunat păr blond, iată portretul încântătoarei mezine ale cărei farmece nevinovate și trăsături adorabile sunt mult prea fine și delicate chiar și pentru penelul ce ar vrea să le zugrăvească. Și una și cealaltă avură la dispoziție doar 24 de ore pentru a părăsi pensionul, purtându-și singure de grijă și rostuindu-se unde vor crede de cuviință, cu cei 100 de scuzi. Juliette, încântată de a se vedea stăpână pe propria situație, încercă pentru o clipă să-i potolească plânsul Justinei când văzu însă că nu izbutește, începu s-o certe în loc s-o mângâie, îi spuse că era o proastă și că nu s-a mai văzut ca niște fete cu vârsta și înfățișarea lor

să moară de foame. Îi dădu de exemplu pe fiica unei vecine care, fugind de la părinți, era acum ținută pe picior mare de un perceptor și ducea, la Paris, un trai îmbelșugat. Justinei i s-a făcut silă de un asemenea exemplu, spunând că mai bine moare decât să-l urmeze și, de îndată ce-și văzu sora pornită spre felul de viață respingător pe care îl lăuda, nu mai consimți cu nici un preț a locui cu ea.

Cele două surori s-au despărțit așadar, fără a-și făgădui să se revadă, de bine ce aveau planuri atât de diferite. Cum să-și fi îngăduit Juliette, care, după spusele ei, avea să ajungă o doamnă de vază, să se întâlnească cu o fetișoară ale cărei porniri virtuozose și de neam prost ar fi ofensat-o? Și, la rândul ei, Justine ar fi vrut oare să-și primejduiască felul de a fi în preajma unei creaturi perverse ce avea să cadă pradă destrăbălării și decăderii publice? Fiecare din ele își strânse așadar bruma de avuție și părăsiră pensionul chiar a doua zi, cum li se hotărâse.

Justine, răsfățată în copilărie de croitoreasa mamei sale, se duse la ea; închipuindu-și că femeia se va înduioșa de soarta ei, îi povesti starea-i nenorocită, ceru de lucru, însă fu respinsă cu răutate. O, cerule! își spuse biata fată, de ce primul pas pe care-l face în lume trebuie să mă și îndrepte către necazuri? Femeia asta care mă iubea altă dată, de ce oare azi mă alungă? Dar vai, sunt orfană și săracă. Nu mai am avere și în lume oamenii nu sunt acoperiți de onoruri decât pe baza sprijinului sau al distracțiilor pe care ceilalți nădăjduiesc să le capete de la ei. Văzând aceasta, Justine merse la preotul din parohia ei și-i ceru sfatul. Cucernica față bisericească însă îi spuse pe ocolite că parohia este cu totul copleșită, că este cu neputință să i se dea și ei din pomeni și că, totuși, dacă ar consimți să-l slujească, bucuros ar găzdui-o la el. Însă, pe când îi povestea toate astea, cuviosul îi prinsese bărbia în palmă, sărutând-o într-un fel prea lumesc pentru un slujitor al bisericii Justine, care înțelesese prea bine se dădu repede înapoi, spunând: „Domnule, nu v-am cerut nici pomană, nici un loc de slugă, a trecut prea puțin de când am pierdut o situație deasupra celei ce m-ar putea împinge să implor aceste două favoruri, ca să fiu de pe acum obligată la așa ceva v-am cerut sfaturile de care au nevoie tinerețea și nenorocul meu și voiți a mă face să le cumpăr printr-o crimă.” Înfuriat de această vorbă, preotul deschide ușa, o zvârle afară, iar Justine, jignită a doua oară încă din prima zi a oropsitei sale singurătăți, intră într-o clădire pe fațada căreia se vedea o firmă, închirie o cămăruță mobilată plătind-o de înainte și dădu cel puțin frâu liber amărăciunii de pe urma situației ei și a cruzimii celor câțiva oameni cu care o stea nefericită o obligase să aibă de a face.

Cititorul ne va îngădui să o părăsim pentru câțiva timp în acest cotlon întunecos, pentru a ne întoarce la Juliette și a-i povesti cât mai pe scurt cum s-a făcut că, din sărăcia de la care am văzut-o plecând, a ajuns în 15 ani o femeie cu un nume nobil, stăpână pe o rentă de peste 30.000 de livre, bijuterii splendide, două trei case, și la țară, și la Paris, și, în clipa de față, și pe inima, bogăția și încrederea domnului de Corville, consilier de stat, om cu mare trecere și urmând a fi chemat la Ministerul. Fără îndoială că drumul a fost spinos acest fel de domnișoare își deschid calea plecând de la ucenicia cea mai rușinoasă și grea, iar aceea care azi este în patul unui prinț, mai păstrează poate urmele înjositoare ale cruzimii libertinilor depravați în mâinile cărora au aruncat-o tinerețea și lipsa de experiență a începutului. Părăsind pensionul, Juliette se duse drept la femeia de care știa de la prietena ei din

vecini, aceea care o luase pe calea pierzaniei, și căreia nu-i uitase adresa. Îndrăzneată, se înfățișă la ea cu bocceluța sub braț, cu rochița strâmbă, cu cel mai drăguț chip din lume și destul de stângace încă. Îi spune femeii povestea ei și se rugă de ea s-o îndrume, după cum făcuse, cu câțiva ani în urmă, cu fosta ei prietenă.

— Câți ani ai, copilă? o întreabă doamna Du Buisson.

— Cincisprezece ani peste câteva zile, Doamnă.

— Și nimeni, niciodată.

— Ah, nu, Doamnă, jur.

— Mda, dar vezi că uneori, la pension, vreun profesor, vreo călugăriță, vreo prietenă. Mie îmi trebuie dovezi sigure.

— La voia dumneavoastră să le căpătați, Doamnă.

Și cumătră De Buisson, după ce a cercetat ea însăși, împopoțonată cu o pereche de ochelari, cum stau lucrurile, îi spuse Juliettei:

— Ei bine, copila mea, n-ai decât să rămâi la mine. Cu multă supușenie la sfaturile pe care ți le dau, cu multă bunăvoință față de obiceiurile mele, curățenie, chiverniseală, cinste față de mine, bună purtare față de celelalte fete și șiretenie față de bărbați, te-aș putea lăsa, peste câțiva ani, să te retragi într-o cameră separată, cu comodă, oglindă, servitoare și apoi, meseria deprinsă la mine îți va îngădui să capeți restul.

Cumătra Du Buisson îi înhață Juliettei bocceluța, o întreabă dacă are vreun ban și, cum ea îi mărturisise cam prea cinstit că are vreo sută de scuzi, scumpa mătușica pune mâna pe ei, promițându-i tinerei eleve că avea să depună acest mic capital în folosul ei, întrucât o fată tânără nu trebuie să aibă bani, care sunt o cale spre păcat și într-un veac atât de corupt. O fată cuminte și de familie bună va avea grijă să ocolească tot ce o poate face să cadă în vreo ispită. După ce o așa predică luă sfârșit, noua venită fu prezentată tovarășelor sale, i se făcu loc în casă, și, chiar de a doua zi, i se scoase fecioria la vânzare. Timp de patru luni, aceeași marfă a fost vândută, pe rând, la 80 de amatori, care au plătit-o de nouă fiecare și doar la capătul acestui aspru noviciat, Juliette se văzu recunoscută ca soră întru ascultare. De acum înainte a fost privită cu adevărat ca o fată de-a casei și a avut partea ei din libidinoasele istoveli. Alt noviciat; dacă, însă, în primul, Juliette slujise natura, fie și cu ceva rătăcirii, în cel de al doilea i-a uitat cu totul legile: rafinamente criminale, plăceri rușinoase, desfrânări tănuite și josnice, gusturi jignitoare și ciudate, fantezii umilitoare, toate acestea venind din dorința de a ajunge la plăcere fără a-și primejdui sănătatea, cât și dintr-o dăunătoare sațietate care, veștejind închipuirea, n-o mai lăsa să înflorească decât prin exagerări și nici să se potolească decât prin decădere.

Juliette își perverti cu totul moravurile la această a doua școală, căci, văzând cum triumfă viciul, își strică și sufletul și-a dat seama că, atâta vreme cât fusese destinată răului, cel puțin să-l facă pe picior mare și să nu mai mucezească în starea aceea josnică care nu-i aducea un profit pe măsura păcatelor la care o silea, ba o mai și umilea. Fiind pe placul unui bătrân senior foarte destrăbălat, care, la început, n-o chema decât pentru o aventură de un sfert de ceas, se pricepu să-l facă s-o întrețină în lux. Își făcu în fine apariția la spectacole și plimbări alături de celebritățile ordinului Cyterei, fu văzută, pomenită, invidiată și hoțomanca se descurcă atât de bine, încât în patru ani duse la ruină trei bărbați, dintre care cel mai sărac avea o rentă de 100.000 de scuzi. Asta

Îi fu de ajuns pentru a-și asigura reputația orbirea bărbaților din veacul nostru este așa de mare, încât, de îndată ce o asemenea nenorocită și-a dovedit necinstea, ei poftesc tot mai mult să-i fie trecuți pe listă, marea josnicie și corupție părăd a hotărî puterea sentimentelor pe care îndrăznesc să i le arate.

Juliette împlinise tocmai 20 de ani când un anume conte Lorsange, gentilom din Anjou, de vreo 40 de ani, se îndrăgosti atât de tare de ea, încât hotărî să-i dea numele, nefiind destul de bogat pentru a o întreține. Trecu pe numele ei o rentă de 12.000 de livre, îi dădu o poliță pentru restul averii, poliță care-și ridica valoarea de 8 ori dacă s-ar fi întâmplat să moară înaintea ei, îi dădu o casă, servitori, un lacheu în livrea și, desigur, trecerea în ochii lumii cu care izbuti, în câțiva ani, să-și facă uitat trecutul. După asta, păcătoasa de Juliette, aruncând la gunoi sentimentele cinstite ale familiei sale și educația aleasă, pervertită fiind de cărți și sfaturi rele, grăbită să profite de una singură, să aibă un nume, dar nici un fel de obligații, avu îndrăzneala vinovată să se gândească a-i scurta zilele soțului ei.. Gând pe care, din nefericire, l-a urzit și înfăptuit în destulă taină pentru a scăpa de urmărire și pentru a înmormânta, odată cu soțul ce-i stătea în cale, orice urmă a dezgustătoare sale crime.

Redevenind liberă și contesă, Doamna De Lorsange și-a luat de la capăt vechile obiceiuri, dar, crezând despre sine că acum este cineva în lume, a făcut-o cu mai multă măsură. Nu mai era o femeie întreținută, ci o văduvă bogată, dând mese plăcute, la care erau încântați să fie poftiți și târgoveții și nobilii și care, totuși, se vindea pe 200 de ludovici și se dăruia pentru 500 pe lună. Până la 26 de ani mai făcu încă vestite cuceriri, duse la ruină trei ambasadori, patru perceptori, doi episcopi și trei cavaleri din garda regelui. Cum nu se prea întâmplă ca cineva să se oprească după prima crimă, mai ales că totul s-a terminat cu bine, Juliette, nenorocita și păcătoasa de Juliette, s-a mai încărcat cu alte două crime asemănătoare, una pentru jefuirea unui amant, de la care căpătase o mare sumă de bani fără știința cuiva din familia lui, cealaltă, pentru a pune mâna mai iute pe o moștenire de 100.000 de franci trecută în testamentul unuia dintre admiratori pe numele altcuiva, ce urma să i-o dea contra unei mici recompense. La aceste fapte cumplite, Doamna de Lorsange mai adăuga și două-trei infanticide, frica să nu-și strice silueta, dorința de a ascunde o intrigă, totul o hotărâse să avorteze de mai multe ori și noile crime nedescoperite, ca și celelalte, nu o împiedecaseră pe această ființă abilă și ambițioasă să găsească zi după zi noi victime și să-și, sporească cu fiecare clipă averea, înmulțindu-și păcatele. Din nefericire, e prea de tot adevărat că propășirea însoțește viciul și că în inima hoților și corupției celei mai diabolice, tot ceea ce oamenii numesc fericire le poate auri firul vieții, dar acest crud adevăr de neînlăturat nu trebuie să ne sperie și nici cel pe care-l vom da spre pildă de îndată, anume al nenorocirii care, din contra, urmărește peste tot virtutea, nu trebuie să tortureze sufletul oamenilor cinstiți. Această propășire a crimei nu este decât părelnică în afară de providența care pedepsește necruțător asemenea reușite, cel vinovat hrănește la sân un vierme ce-l roade fără încetare, împiedecându-l să se bucure de înșelătoria fericire din jur și nelăsându-i în locul ei decât amintirea sfâșietoare a păcatelor cu care și-a cumpărat-o. Cât despre nefericirea care chinuie virtutea, ghinionistul oropsit de soartă își află mângâierea în

sinea lui și tainicele bucurii pe care i le aduce cinstea îl despăgubesc pe dată de nedreptatea oamenilor.

Cam așa se prezentau afacerile Doamnei de Lorsange pe când Domnul de Corville, în vârstă de 50 de ani și bucurându-se de onorurile pe care le-am arătat mai sus, hotărî să se dăruiască cu totul acestei femei și să o lege de el pentru totdeauna. Fie prin grija și priceperea lui, fie prin înțelepciunea Doamnei de Lorsange, planul îi izbutise și se împlineau de acum patru ani de când trăia cu ea ca și cu o soție legitimă. Tot atunci, o moșie superbă pe care i-o dăruise de curând pe lângă Montargis le oferi prilejul amândorura să-și petreacă acolo câteva luni de vară. Într-o seară de iunie, ispitiți de timpul frumos să facă o plimbare la oraș și simțindu-se prea obosiți pentru a se întoarce pe jos, intraseră în hanul la care trage diligența de Lyon, cu gând să trimită un om călare să le aducă trăsura de la castel. Se odihneau așadar într-o încăpere joasă și răcoroasă, ale cărei geamuri dădeau în curte, pe când diligența de care am pomenit își făcu apariția. A privi la călători este o distracție firească și nu se află nimeni să nu-și fi umplut o clipă de odihnă în acest fel dacă s-a ivit ocazia. Doamna de Lorsange se ridică, urmată de amantul său și văzură amândoi intrând în han o întregă adunătură de călători părea că nu mai rămăsese nimeni înăuntru, dar, până la urmă, un gardian coborî din partea zăbreliță și prinse în brațe, de la unul din tovarășii săi îngrămădit în același loc, o tânără de vreo 26-27 de ani, purtând o mantilă veche din indian și legată ca o criminală de rând. La strigătul de spaimă și surpriză ce-i scăpă Doamnei de Lorsange, tânăra se întoarce și dezvălui niște trăsături atât de blânde și delicate, o talie atât de subțire și sveltă, încât Domnul de Corville și amanta sa se interesară de îndată de soarta acestei nefericite. Domnul de Corville se apropie și îl întrebă pe unul din gardieni ce făcuse amărâta aceea.

— Pe cinstea mea, Domnule, răspunse gardianul, este învinuită de trei-patru crime grave, anume de furt, ucidere și incendiu, dar vă mărturisesc că nici mie, nici tovarășului meu nu ne-a fost vreodată mai greu să însoțim un criminal; este ființa cea mai blândă și care pare cea mai cinstită.

— Ah, ah, spuse Domnul de Corville, s-ar putea să fie vreuna din greșelile obișnuite ale tribunalelor de provincie! Și unde anume s-a făptuit crima?

— Într-un han, la trei leghe de Lyon cei de la Lyon au judecat-o, acum merge la Paris pentru întărirea sentinței, iar pentru execuție, se va întoarce tot la Lyon.

Doamna de Lorsange, care se apropiase și asculta povestirea, îi șopti Domnului de Corville că ar dori să afle din gura acestei fete povestea nefericirilor sale, Domnul de Corville, care avea și el același gând, îl împărtăși, după ce le spuse cine este, paznicilor fetei. Cum ei nu se împotriviră, luară hotărârea să petreacă noaptea la Montargis. Închiriară un apartament luxos și, lângă el, unul pentru gardieni; Domnul de Corville își luă răspunderea prizonierei o dezlegară, o trecură în apartamentul Domnului de Corville și al Doamnei de Lorsange, iar gardienii luară cina și se culcară repede. Îndată după ce-i dăduseră să mănânce acelei nefericite, Doamna de Lorsange ne mai găsindu-și liniștea din cauza ei, și spunându-și de bună seamă:

— Această ființă nenorocită, nevinovată poate, este privită ca o criminală, în timp ce în jurul meu, care sunt fără îndoială mai criminală

ca ea, totul propășește.

Doamna de Lorsange, spunea, văzând-o pe tânără ceva mai refăcută și mai mângâiată de mila ce-i arătau și de grija ce păreau să i-o ducă, o puse să le povestească prin ce întâmplare se afla într-o asemenea grea cumpănă, în ciuda înfățișării sale atât de cinstite și cuminți.

— Povestea vieții mele, Doamnă, spuse această frumoasă nefericită adresându-se contesei, oferă pilda cea mai grăitoare despre nenorocirile virtuții. Ar însemna, însă, să acuz providența; să mă plâng de ea, ar fi un fel de crimă și n-aș îndrăzni-o.

Lacrimi nenumărate curseră atunci din ochii biete fete și după ce le lăsă o clipă să se ostoiască, își începu istorisirea în felul următor:

— Îmi veți îngădui, Doamnă, să-mi ascund numele și originea; nu sunt dintr-un neam mare, dar ai mei au fost oameni cinstiți și eu nu fusesem sortită umilințelor din care au izvorât cea mai mare parte a necazurilor mele. Mi-am pierdut părinții încă de tânără am crezut, cu mica avere pe care mi-o lăsasera, că pot nădăjdui la un locșor cinstit, dar, respingând mereu ocupațiile necinstite, am risipit fără să-mi dau seama puținul ce-mi revenise. Cu cât sărăceam mai mult, cu atât eram mai batjocorită cu cât aveam mai multă nevoie de ajutor, cu atât mai puțin nădăjduiam să-l capăt sau cu atât mai mult mi se propunea ceva nedemn și de ocară. Din toate pătimirile prin care am trecut în această jalnică situație, din toate vorbele urâte ce mi s-au spus, n-am să vă povestesc decât ce mi s-a întâmplat la Domnul Dubourg, unul din cei mai bogați oameni de finanțe din capitală. Fusesem îndreptată spre el ca la un om al cărui renume și bogăție puteau cu siguranță să-mi îndulcească viața, dar cei care-mi dăduseră acest sfat, fie voiau să mă păcălească, fie nu-i cunoșteau sufletul aprig și moravurile depravate. După ce am așteptat două ore în antecameră, am fost, în fine, primită. Domnul Dubourg, în vârstă de vreo 45 de ani, tocmai se ridicase din pat, purtând un halat desfăcut, care cu greu îl acoperea; se pregătea să-și aranjeze părul, dar își îndepărtă valetul și mă întrebă ce doresc.

— Oh, Domnule, îi spusei, sunt o biată orfană care n-a ajuns încă la 14 ani și care știe de pe acum toate fețele nenorocirii. Îi povestii pe îndelete ghinioanele mele, cât de greu îmi era să-mi aflu un adăpost și necazul de a-mi fi pierdut puțină avere tot căutându-l, refuzurile întâmpinate, chiar și silința pe care trebuia să mi-o dau pentru a-mi găsi de lucru, fie la prăvălie, fie acasă, cu speranța că îmi voi ușura traiul. După ce m-a ascultat destul de atent, Domnul Dubourg m-a întrebat dacă rămăsesem cinstită. „Domnule, îi spusei, n-aș fi nici așa săracă, nici așa strâmtorată dacă aș fi vrut să nu mai fiu.

— Copila mea, îmi răspunse el, și pe ce bază pretinzi că acei bogați să te ajute, când nu le ești de nici un folos?

— Să fiu de folos, Domnule, nici nu cer altceva.

— Folosul de la o copilă ca tine nu este mare lucru într-o casă, nu la asta m-am gândit, nu ai nici vârsta, nici puterea să fii angajată cum ceri, dar ai putea, cu mai puțină îndărătnicie caraghioasă, să nădăjduiești la o soartă bună la oricare din acești libertini. Asta este singurul lucru spre care trebuie să te îndrepți această virtute cu care te tot lauzi nu-ți servește la nimic pe lume te vei fâli degeaba cu ea, nu-ți va aduce nici un pahar cu apă. Oamenii ca noi, dacă tot dau de pomană, adică unul din lucrurile de care sa ne ocupăm cel mai puțin, și care ne displac cel mai

mult, vor să fie răsplătiți pentru banii pe care-i scot din buzunar. Și ce altceva poate da o fetiță ca tine pentru a-și plăti sprijinul, dacă nu supunerea cea mai întreagă la tot ce vrei să-i ceri?

— Oh, Domnule, nu mai există deci binefacere, nici gânduri cinstite în inima oamenilor?

— Prea puțin, copilo, prea puțin, ne-a trecut această manie de a-i îndatora pe alții pe gratis; orgoliul poate că era măgulit o clipă, dar, cum nu se află nimic mai închipuit și mai lesne risipit ca bucuriile lui, am dorit altele, mai adevărate, și am simțit că, de-o pildă, cu o fetiță ca tine este mult mai bine să obții ca plată pentru arvuna dată toate plăcerile libertinajului decât să te împăunezi că i-ai dat de pomană. Renumele de om liberal, credincios, generos, nu face pentru mine nici cât cea mai neînsemnată dintre plăcerile pe care mi le poți dăruia și fiind, asupra acestui fapt, în bună înțelegere cu aproape toți cei de vârsta mea și cu aceleași porniri, vei pricepe că nu pot să te ajut decât în schimbul supunerii la tot ce-mi va place să-ți cer.

— Ce cruzime, Domnule, ce cruzime! Nu credeți că cerul vă va pedepsi?

— Află, prostuțo, că cerul este lucrul care ne privește cel mai puțin pe lume; dacă îi place sau nu ceea ce facem pe pământ, asta nu ne sperie câtuși de puțin. Prea lămurii despre așa ceva, dar care nu este, în fapte, decât lanțul oamenilor, îi dăm zi de zi peste nas fără să ne înfiorăm, iar patimile noastre nu au farmec deplin decât dacă îi batjocoresc planurile sau cel puțin ceea ce predică proștii despre așa ceva, dar care nu este, în fapte, decât lanțul închipuit cu care ipocriții au vrut să-i păcălească pe cei puternici.

— Vai, Domnule, după asemenea precepte, nefericiții trebuie să piară.

— Ce contează? Franța are mai multe slugi decât îi trebuie; guvernul, care judecă lucrurile în mare, se preocupă prea puțin de fiecare în parte, atâta timp cât mașinăria lucrează.

— Dar credeți că niște copii și-ar putea respecta tatăl dacă acesta îi chinuie?

— Întrucât îl privește pe un tată care are copii prea mulți dragostea celor ce nu-i sunt de folos?

— Poate că ar fi fost așadar mai bine să fim sugrumați la naștere?

— Oarecum, dar să lăsăm de-o parte acest fel de politică din care cred că tu nu înțelegi prea mare lucru. De ce să te plângi de o soartă pe care tu singură o poți pune în frâu?

— Cu ce preț, cerule sfânt!

— Cu cel al unei închipuiri, al unui lucru pe care doar trufia ta pune preț... Dar hai să părăsim și ideea asta și să nu ne oprim decât la ceea ce ne privește pe noi. Tu, nu-i așa, faci un caz grozav de această închipuire, în timp ce eu nu, și, de aceea, a ta să fie îndatoririle pe care ți le voi orândui și pentru care vei primi o plată cinstită, dar nu prea mare, vor fi de cu totul alt fel. Vei sta pe lângă menajera mea, o vei sluji și, în fiecare dimineață, în fața mea, când ea, când valetul, te vor supune la.

— Oh, Doamnă, cum aș putea să repet acea propunere dezgustătoare? Prea înjosită de a fi auzit pe cineva că mi-o face, amestind, ca să spun așa, chiar în clipa când aceste cuvinte erau rostite, prea rușinată ca să le repet, bunătatea voastră le va înlocui ea singură. Tiranul îmi hotărâse hahamii și eu trebuie să fiu victima.

— Asta-i tot ce pot face pentru tine, copila mea, urmă acest om de nimic, ridicându-se cu nerușinare și, chiar așa, nu-ți promit pentru această ceremonie foarte lungă și dificilă decât doi ani de întreținere. Ai acum 14 ani la 16, vei fi liberă să-ți încerci norocul în altă parte. Și până atunci, vei primi îmbrăcăminte, hrană și un ludovic pe lună. Este destul de cinstit, cea căreia îi vei lua locul nu primea atât drept este că nu avea chiar neatinsă, așa ca tine, această virtute de care faci atâta caz și pe care ți-o prețuiesc, după cum vezi, cu aproape cincizeci de scuzi pe an. Gândește-te bine, cugetă mai ales la halul de mizerie în care te culeg, dă-ți seama că, în țara nenorocită în care te afli, cei săraci trebuie să pătimească pentru a avea ce mânca. Vei pătimi la fel, recunosc, dar vei câștiga mai mult decât cea mai mare parte dintre ei. Propunerile josnice îi aprinseseră acestui monstru patimile, mă apucă cu forța de gulerul rochiei, spunând că, de prima dată, avea să-mi arate chiar el despre ce este vorba, dar nenorocirea îmi dădu și curaj și putere, reușii să scap și, fugind către ușă, îi spusei, pe când ieșeam: „Om îngrozitor, fie ca cerul pe care-l pângărești cu atâta cruzime să te pedepsească într-o zi așa cum meriți pentru sălbăticia ta cumplită! Nu ești vrednic nici de bogăția pe care o folosești atât de josnic, și nici măcar de aerul pe care îl respiri într-o lume pe care o întinzi cu pornirile tale animalice.

Pe când mă întorceam amărâtă acasă, cufundată în acele gânduri triste și întunecate pe care cruzimea și corupția oamenilor le stârnesc întotdeauna, o rază de izbăvire păru să-mi strălucească o clipă în fața ochilor. Femeia la care locuiam și care-mi știa amărăciunea, îmi spuse că mi-a găsit în sfârșit o casă în care aș fi bucuros primită numai să mă port cum trebuie.

— Oh, cerule, Doamnă, spusei strângând-o în brațe de bucurie, iată condiția pe care aș pune-o și eu, vezi dară că o primesc din tot sufletul.

Omul pe care trebuia să-l slujesc era un cămătar bătrân, despre care lumea spunea că s-a îmbogățit nu doar prin amanet, ci și furând fără rușine ori de câte ori i s-a părut că o poate face în liniște. Locuia pe strada Quincampoix, la primul cat, împreună cu o amantă bătrână, pe care o numea soția lui și care era, pe puțin, la fel de rea ca el.

— Sophie îmi spuse avarul ah, Sophie era numele pe care îl luasem ca să-l ascund pe cel adevărat. Prima însușire pe care trebuie s-o ai în casa mea este cinstea. Dacă vreodată dosești măcar a zecea parte dintr-un dinar, te spânzur, însă, ascultă bine Sophie, te spânzur până mori. Dacă soția mea și cu mine ne bucurăm de oarecari înlesniri la bătrânețe, ele sunt rodul muncii noastre grele și al marii noastre modestii. Mănânci mult, copila mea?

— Câteva uncii de pâine pe zi, domnule, îi spusei, apă și puțină supă dacă sunt destul de norocoasă s-o am.

— Supă, vai de mine, supă... Ascultă, scumpo, făcu zgârcitul bătrân către nevastă-sa, înfioară-te de răspândirea luxului! Își caută un rost de un an de zile, moare de foame de un an de zile și vrea să mănânce supă! De abia reușim noi să facem așa ceva, duminica, noi, care de 40 de ani muncim ca niște ocnași! Vei căpăta trei uncii de pâine pe zi, fato, o jumătate de sticlă de apă de râu, o rochie veche de a soției mele, odată la 18 luni, ca să-ți faci din ea fuste și trei scuzi ca plată la sfârșitul fiecărui an dacă suntem mulțumiți de serviciile tale, dacă ești la fel de econoamă ca și noi și dacă izbutești să înfrumusețezi cumva casa prin ordine și bună rânduială. Treabă nu ai prea multă, ești singură, trebuie

doar să treci și să cureți de trei ori pe săptămână acest apartament de șase camere, să faci patul pentru soția mea și pentru mine, să răspunzi la ușă, să-mi pudrezi peruca, să-i aranjezi părul soției mele, să ai grijă de câine, de pisică și de papagal, să păzești la bucătărie, să lustruiești vasele, fie că au fost folosite fie că nu, să o ajuți pe soția mea la gătit și restul zilei să repari lenjeria, ciorapii, bonetele și alte lucruri din casă. Vezi bine, Sophie, că asta-i aproape nimic. Ți va rămâne o mulțime de timp pentru tine, vei putea să-l folosești după voia ta și, de asemenea, să-ți coși lenjeria și hainele de care vei avea nevoie. E ușor de închipuit, Doamnă, că trebuia să fie cineva în halul de mizerie în care eram eu pentru a primi așa o slujbă; nu numai că era mult mai mult de muncă decât îngăduiau vârsta și puterile mele, dar cum aş fi putut trăi cu ceea ce mi se dădea? Mă abținui, cu toate acestea, de a face mofturi și iată-mă instalată chiar în aceeași seară.

Dacă situația nemiloasă în care mă aflu ne-ar îngădui, Doamnă, să-mi treacă prin cap să vă fac să râdeți, pe câtă vreme eu trebuie să vă înmoi sufletul față de mine, îndrăznesc să cred că v-aș înveseli istorisindu-vă toate fațetele zgârceniei pe care am văzut-o cu ochii mei în acea casă un necaz atât de cumplit avea însă să mă ajungă chiar din al doilea an, încât, dacă mă gândesc bine, îmi vine greu să vă ofer amănunte hazoase înainte de a vă dezvălui cealaltă față a lor. Aflați totuși, Doamnă, că în casa aceea nu se aprindea niciodată lumina; apartamentul stăpânului și al stăpânei având din întâmplare ferestrele în dreptul felinarului din stradă, îi scutea de altă cheltuială și nicicând n-au folosit altă lumină pentru a se așeza în pat. Cât despre lenjerie, nici nu foloseau așa ceva la mânele vestei domnului, ca și la cele de la rochia doamnei, cususeră direct pe stofă o pereche de manșete vechi, pe care le spălam în fiecare sâmbătă seara, ca să poată fi folosite duminică; nu puneau cearșafuri sau șervete, ca să economisească spălătoreasa, lucru foarte costisitor într-o casă, din câte pretindea domnul Du Harpin, onorabilul meu stăpân. Vin nu s-a băut niciodată, apa de izvor fiind, după cum spunea doamna Du Harpin, băutura naturală de care s-au slujit cei dintâi oameni și singura pe care ne-o recomandă natura; de fiecare dată când se tăia pâinea, se puneă dedesubt un coșuleț pentru a se aduna tot ce cădea, se adăugau fără greș toate firimiturile care se întâmplau de la masă și, duminică, acest amestec prăjit în puțin unt rănced era mâncarea de sărbătoare pentru ziua de odihnă. Hainele sau mobilele nu trebuiau nicicum să fie bătute, ca să nu se strice, ci șterse ușor, cu un pământ din pene; pantofii domnului și ai doamnei aveau blacheuri, iar amândoi soții păstrau încă cu sfințenie încălțările din ziua nunții; odată pe săptămână trebuia să fac, neabătut, ceva încă și mai ciudat. În apartament era o cămăruță destul de mare, ai cărei pereți nu erau tapetați; eu trebuia să răzui cu un cuțit o cantitate de var de pe pereți, să o trec apoi printr-o sită fină, iar ceea ce obțineam din această îndeletnicire devenea pudra cu care în fiecare dimineață dichiseam peruca domnului și cocul doamnei. Măcar de s-ar fi îndurat Dumnezeu ca aceste mizerii să fi fost singurele de care se țineau; nimic mai firesc decât să vrei să-ți păstrezi bunurile, nefirească este însă pornirea de a le înmulți cu cele ale altora, ori eu îmi dădui de îndată seama că domnul Du Harpin se îmbogățește numai în felul acesta. Deasupra noastră locuia un om înstărit, care avea niște bijuterii frumoase, bine știute de stăpânul meu, fie doar ca vecin, fie poate pentru că-i trecuseră prin mână. Îl

auzeam adesea tânjind, împreună cu nevastă-sa, după o anumită casetă de aur, de treizeci-patruzeci de ludovici, care negreșit i-ar fi rămas lui dacă misitul ar fi fost ceva mai deștept; în fine, drept mângâiere de a fi înapoiat cutia, prea cinstitul domn Du Harpin puse la cale să o fure și eu am fost însărcinată cu această afacere.

După ce îmi ținui o lungă cuvântare despre prea puțină însemnătate a furtului, ba chiar despre folosul pe care el îl aduce societății, reaşezând cumva balanța descumpănită de inegalitatea averilor, domnul Du Harpin îmi puse în mână o cheie falsă, încredințându-mă că se potrivește la apartamentul vecinului, că voi găsi cutia într-un anume scrin neîncuiat, că o voi aduce fără nici o primejdie și, că pentru o asemenea treabă voi primi timp de doi ani încă un scud la leafă.

— Vai, Domnule, mă minunai eu, se poate oare ca un stăpân să cuteze a-și corupe sluga în felul ăsta? Ce m-ar împiedica să întorc împotriva Dumneavoastră armele pe care mi le puneți în mână și, dacă mă gândesc bine, ce-ați avea să-mi imputați când v-aș fura după propriile voastre reguli?

Domnul Du Harpin, uluit de răspunsul meu, neîndrăznind să mai stăruie, dar păstrându-mi ranchiună, spuse că a făcut asta numai ca să mă încerce, bravo mie că mă împotravisem ispitirii cu tâlc, căci dacă aș fi consimțit, aș fi fost spânzurată. Mă mulțumii cu acest răspuns, însă chiar de atunci îmi dădui seama ce nenorociri mă pășteau după o asemenea propunere și de greșala ce-o făcusem răspunzând așa de clar. Totuși, nu avusesem o a treia cale, trebuia fie să îndeplinesc păcatul de care mi se vorbea, fie să resping cu hotărâre propunerea dacă aș fi avut ceva mai multă minte, aș fi părăsit imediat acea casă, dar așa îmi fusese sortit, ca fiecare faptă cinstită la care mă împingea firea mea, să fie plătită cu o nenorocire, trebuia așadar să-mi port ursita fără putință de scăpare.

Domnul Du Harpin lăsă să treacă aproape o lună, cam până când se împlineau doi ani de când stăteam la el fără să spună o vorbă, fără să-mi arate nici cea mai mică supărare pentru că nu-l ascultasem. Când, într-o seară, după ce-mi terminasem treaba și mă retrăsesem tocmai în camera mea, să prind câteva ceasuri de somn, auzii deodată ușa izbindu-se de perete și-l văzui cu groază pe Domnul Du Harpin, care conducea pe un comisar și patru soldați din gardă către patul meu.

— Fă-ți datoria, Domnule, spuse el către omul legii, nenorocita asta mi-a furat un diamant de o mie de scuzi; îl vei găsi fie în cameră, fie asupra ei, nu încape nici o îndoială.

— Eu, să fur, Domnule, îi spusei, sărind înspăimântată din pat, eu, Domnule, care știu mai bine ca Dumneavoastră cât mă dezgustă o asemenea faptă și că este cu neputință să o fi făcut?!

Domnul Du Harpin, însă, făcând multă gălăgie, ca să-mi acopere vorbele, continuă să comande percheziția și nenorocitul de inel îmi fu găsit într-o saltea cu asemenea dovezi nu mai rămânea nimic de vorbit, fui luată pe loc, legată și condusă cu ocară în închisoarea tribunalului fără să fiu lăsată să spun măcar un cuvânt pentru a mă dezvinovăți.

Procesul unei amărâte fără bani sau protecție merge repede în Franța. Lumea crede că virtutea nu suportă sărăcia, care devine în tribunalele noastre o probă grea contra acuzatului. O prejudecată nedreaptă vrea ca o crimă să fie comisă numai de cel ce ar fi putut s-o facă; părerile se schimbă după starea în care te afli și, de îndată ce nu poți dovedi prin titluri sau avere că ești cinstit, s-a și demonstrat

vinovăția.

În zadar mă apărui, în zadar îi dădui cele mai bune dovezi avocatului din oficiu pe care îl avui pentru un timp; stăpânul mă acuza, diamantul mi se găsisese în cameră, era limpede că îl furasem. Când voii să vorbesc despre caracterul oribil al domnului Du Harpin, să dovedesc că nenorocirea întâmplată era doar urmarea răzbunării sale și a dorinței de a se debarasa de cineva care, știindu-i secretul, devenea stăpân pe reputația sa, aceste plângeri fură considerate insulte, mi se spuse că domnul Du Harpin era cunoscut de 40 de ani ca un om integru și incapabil de o asemenea faptă urâtă. Ajunsei la clipa în care aveam să plătesc cu viața împotrivirea de a lua parte la o crimă, pe când o întâmplare neașteptată, cu toate că mă eliberă, mă duse către alte necazuri ce mă pândeau încă pe lume.

O femeie de 40 de ani, mătușa Dubois pe numele ei, bine cunoscută pentru tot felul de porcării, își aștepta și ea pedeapsa cu moartea, măcar mai meritată decât mine, de bine ce crimele ei erau dovedite, în timp ce mie nu mi se putuse pune în cârcă niciuna. Reușisem să trezesc cumva mila acestei femei și într-o seară, cu câteva zile înainte de clipa în care și eu și ea trebuia să ne sfârșim viața, îmi spuse să nu mă culc, ci, fără să mă arat tulburată, să rămân cu ea cât mai aproape de poarta închisorii. „Între miezul nopții și ora unu, urmă această norocoasă răufăcătoare, va lua foc clădirea, ăsta e planul meu, chiar dacă va arde cineva, n-are importanță, sigur este însă că noi vom fugi. Trei bărbați, prietenii și asociații mei vor veni după noi și îți garantez că vei fi liberă,

Mâna cerului care abia pedepsise prin mine nevinovăția, s-a pus în slujba crimei prin protectoarea mea: focul s-a întins, pârjolul a fost îngrozitor, zece oameni au ars, iar noi am evadat. Am ajuns chiar în aceeași zi la cocioaba unui braconier din pădurea Bondy, și el un fel de hoț, foarte bun prieten, după cum părea, cu cei din banda noastră.

„Iată-te liberă, Sophie dragă, făcu mătușa Dubois, acum poți să-ți alegi ce fel de viață îți place, dar ți-aș da un sfat, renunță la obiceiurile virtuozitate, care, așa cum vezi, nu ți-au ajutat niciodată. Dacă pe tine o finețe nepotrivită te-a adus la eșafod, o crimă groaznică m-a scos pe mine de acolo. Uită-te și tu la ce ajută binele și dacă face să te sacrifici pentru asta; ești tânără și drăguță, dacă vrei, mă îngrijesc eu de soarta ta la Bruxelles; chiar acolo mă duc, în regiunea mea. În doi ani te fac să ajungi cineva dar, bagă de seamă, nu te voi călăuzi spre avere pe cărările înguste ale virtuții; la vârsta ta, dacă vrei să-ți croiești repede drumul, trebuie să te ocupi de multe și să te bagi în tot felul de intrigi. Înțelegi. Sophie înțelege tu. Hotărăște-te repede căci trebuie s-o ștergem, aici nu suntem în siguranță decât pentru câteva ore.

— Vai, Doamnă, făcui eu către binefăcătoarea mea, vă sunt prea îndatorată de a-mi fi salvat viața, însă și disperată că datorez acest lucru unei crime; puteți fi sigură că dacă eu ar fi trebuit să iau parte, aș fi ales moartea decât să fac așa ceva. Știu prea bine ce primejdii mă pasc pentru că am ales sentimentele cinstite care ne încolțesc întotdeauna în inimă dar, oricâți spini ar avea virtutea, îmi vor fi mai plăcuți decât luciul calp al belșugului, periculoasa ispită care însorește pentru o clipă crima. Eu am gânduri pioase care, har Domnului, nu mă vor părăsi nicicând și dacă providența îmi îngreunează drumul, voi fi cu atât mai despăgubită pe lumea cealaltă; această speranță mă mângâie, îmi îndulcește chinurile, îmi potolește plânsul, mă întărește în fața greutăților și mă face

să trec prin toate relele pe care va dori să mi le pună dinainte. Această bucurie mi s-ar stinge în inimă de îndată ce aş întina-o prin crime, iar de frica unor suferinţe şi mai mari pe lumea asta, mi-aş face o idee cumplită despre pedepsele pe care justiţia divină le hărăzeşte dincolo celor care o nesocotesc.

„Asta este o gândire fără noimă, care te va duce în curând la ospiciu, fetiţo, zise mătuşa Dubois încruntându-se, ai încredere în mine şi lasă baltă justiţia ta divină, pedepsele sau recompensele ce vor veni, astea sunt bune doar ca să le uiţi când termini cu şcoala, sau că să mori de foame dacă eşti prost şi le crezi şi după aceea. Răutatea celor bogaţi îndrituieşte şiretenia celor săraci, copilă. Dacă şi-ar deschide punga în faţa nevoilor noastre şi omenia le-ar stăpâni inima, virtuţile şi-ar putea afla locul şi într-a noastră, dar atâta timp cât nenorocul, răbdarea de a-l suporta, buna credinţă şi supuşenia noastră nu vor sluji decât să ne îngreuneze lanţurile, crimele noastre vor fi puse în seama lor şi am fi chiar proşti să nu le facem, pentru a mai uşura jugul cu care ei ne împovărează. Natura, Sophie, ne-a făcut să ne naştem cu toţii la fel, dacă sorţii îi place să strice cea dintâi alcătuire a legilor lumii, noi n-avem decât să-i îndreptăm toanele şi, prin priceperea noastră, să dejucăm uneltirile celor mai tari. Chiar îmi place să-i aud şi să-i văd pe toţi aceşti bogăţani, judecători, magistraţi cum ne mai predică virtutea; e şi greu să te abţii de la hoţie când ai întreit decât îţi trebuie ca să trăieşti sau să nu te gândeşti niciodată la crimă când nu eşti înconjurat decât de măguliri şi de slugi plecate; de fapt, este nespus de greu să rămâi modest şi simplu când te îmbată voluptatea şi eşti înconjurat de mâncărurile cele mai gustoase, le este şi mai greu să fie cinstiţi de bine ce n-au nici un interes să mintă. Dar noi, Sophie, noi, pe care această providenţă barbară din care ai nebunia să-ţi faci un idol, ne-a blestemat să ne târâm pe pământ ca şarpele în iarbă, noi care suntem priviţi doar cu dispreţ pentru că suntem săraci, care suntem umiliţi pentru că suntem slabi, noi care, la urma urmelor, nu aflăm pe faţa pământului decât fiere şi spini, vrei să fugim de crimă când doar mâna ei ne deschide uşile vieţii, ne aşază şi ne păstrează în ea sau măcar ne ajută să n-o pierdem vrei ca, supuşi şi umiliţi pe vecie, pe câtă vreme această clasă care ne stăpâneşte îşi păstrează toate darurile sorţii, să nu avem, ca bun al nostru decât amarul, suferinţa şi durerea, decât nevoile şi lacrimile, decât ofilirea şi ştreangul! A, nu Sophie, nu, sau această providenţă căreia i te închini nu este făcută decât pentru batjocura noastră, sau altele îi sunt planurile. Învaţă s-o cunoşti mai bine, Sophie, cunoaşte-o mai bine şi bagă-ţi în cap că, de bine ce ne pune într-o stare în care răul ne este trebuincios şi ne lasă totodată drum deschis să-l facem, înseamnă că acest rău îi slujeşte legile ca şi binele şi că ea câştigă la fel şi de la unul şi de la celălalt. Dacă starea în care ne aduce pe lume este una pentru toţi, cel care o strică nu este mai vinovat decât cel ce caută să o dreagă, amândoi lucrează după nişte porunci primite de sus, amândoi trebuie să le urmeze, să se lege la ochi şi să profite.

Ei bine, mărturisesc că, dacă am fost vreodată zguduită, atunci a fost, prin ispitirea acestei femei deştepte, dar o voce mai puternică decât ea fărâma în inima mea asemenea cugetări; o ascultai şi îi spusei pentru ultima oară că eram hotărâtă să nu mă las niciodată ispăşită. „Ei bine, zise mătuşa Dubois, fă ce vrei, te las în voia soartei tale nenorocite, dar dacă vreodată ajungi la spânzurătoare, ceea ce nu se poate înlătura

datorită soartei care distruge fără preget virtutea și salvează viciul, amintește-ți cel puțin să nu pomenesci de noi.

În timp ce ne sfătuia astfel, cei trei tovarăși ai cumetrei Dubois stăteau la băut cu braconierul, și, întrucât vinul are de obicei darul să-l facă pe răufăcător să-și uite păcatele și să-l îndemne cel mai adesea să o ia de la capăt, chiar pe marginea gropii din care s-a înălțat, nenorociților le veni în cap, de cum mă văzură hotărâtă să ies din mâinile lor, să se distreze pe seama mea. Și obiceiurile și purtarea lor, și locul întunecos în care ne aflam, ca și figuranta în care se știau, beția, vârsta, nevinovăția și silueta mea, toate acestea le dădură curaj. Se ridicară de la masă, se sfătuiră cu cumătră Dubois, pregătiri a căror taină mă făcea să tremur de groază, și în fine, rezultatul fu că trebuia să mă hotărâsc ca, înainte de plecare, să trec prin mâinile celor patru, fie de bunăvoie, fie cu sila; dacă o făceam de bunăvoie, aveau să-mi dea fiecare câte un scud ca să mă duc unde oi vrea, de bine ce nu voiam să merg cu ei; dacă trebuiau să-și folosească puterea pentru a mă supune, lucrul avea să se întâmple oricum, numai că, pentru a păstra secretul, ultimul din cei patru care avea să-și bată joc de mine urma să-mi împlânte un cuțit în piept, ca să fiu apoi îngropată la rădăcina unui copac. Vă închipuiți, doamnă, cum mi-a apărut această propunere dezgustătoare; căzui la picioarele cumetrei Dubois, o conjurai să mă scape încă odată, dar stricata nu făcu altceva decât să râdă de un lucru care pentru mine era înspăimântător, iar ei nu-i părea decât o nimica toată.

„Ei, fir-ar să fie, făcu ea, iată-te și nenorocită, acum că trebuie să slujești patru vlăjgani așa bine făcuți! Fetițo, sunt zece mii de femei la Paris care ar da bani buni să fie în locul tău. Ascultă, adăugă ea totuși după o clipă de gândire, am destulă trecere la indivizii ăștia pentru a-ți obține iertarea dacă vei fi demnă de ea.

— Vai doamnă, ce am de făcut? zise-i eu cu lacrimi în ochi, sunt gata, porunciți-mi!

— Să ne urmezi, să te înfrățești cu noi și să faci aceleași fapte fără cea mai mică sila; cu prețul ăsta, răspund eu de ce urmează.

Nu-mi luai îngăduința să mai cumpănesc; primind, mă pândeau noi primejdii, știu, dar ele erau mai depărtate, puteam să le ocolesc, în timp ce nimic nu mă putea scăpa de cei care se repezeau la mine.

— Voi merge oriunde doamnă, îi spusei cumetrei Dubois, voi merge oriunde, vă jur, salvați-mă de furia oamenilor ăștia și nu vă voi părăsi niciodată.

— Copii, făcu cumătră Dubois către cei patru bandiți, fata asta face parte din bandă, o primesc eu și tot eu am grijă de ea. Vă opresc să vă legați de ea, să n-o scârbim de meserie chiar din prima zi; vedeți ce folositoare ne poate fi cu vârsta și înfățișarea ei, să ne slujim de ea pentru scopurile noastre, nu s-o distrugem pentru o plăcere.

Dar patimile au așa o putere asupra bărbaților, că nici un glas nu-i putea stăpâni. Cei cu care trebuia să am de-a face nu erau în stare să audă nimic; proțăpiți toți patru în fața mea, în starea cea mai puțin potrivită pentru ca să mă pot mândri cu farmecul meu, îi răspunseră într-un glas mătușii Dubois că și de i-ar fi pândit eșafodul, tot trebuia să le cad pradă.

— A mea întâi, zise unul, apucându-mă de mijloc.

— Și pe ce bază trebuie să începi tocmai tu? spuse al doilea, împingându-și tovarășul și smulgându-mă din mâinile lui.

— Nu se va întâmpla decât după mine, fir-ar să fie, făcu al treilea.

Cearța înfierbântându-se, cei patru care se înfruntau se apucară de cap, se rostogoliră la pământ, se palmuiră, se încăierară, iar eu, prea fericită să-i văd într-o stare care îmi dădea timp să fug, în vreme ce cumătra Dubois încerca să-i despartă, o luai la goană, ajunsei în pădure și într-o clipă pierdui casa din ochi.

— Ființă atotputernică, spusei căzând în genunchi, de îndată ce mă crezui în siguranță, ființă supremă, adevăratul meu ocrotitor și călăuzitor, milostivește-te de nenorocirea mea; îmi vezi slăbiciunea și nevinovăția, vezi cu ce încredere îți închin întreaga mea nădejde. Îndură-te și scapă-mă de primejdiile ce mă pasc sau, cel puțin, cheamă-mă de îndată la tine printr-o moarte mai puțin înjositoare decât cea de care am fugit.

Rugăciunea e cea mai blândă consolare a celui nenorocit; atunci când se roagă, devine mai puternic. Mă ridicai mai întărită, și, cum începea să se întunece, mă ascunsei într-un luminiș pentru a-mi petrece noaptea cu mai puține primejdii; siguranța în care mă credeam, halul de supărare în care eram, puțină înseninare de care avusesem parte, totul făcu să trec noaptea cu bine și soarele era de acum sus pe cer, când lumina mă făcu să deschid ochii. Pentru nefericiți, clipa trezirii e cea mai grea; odihna simțurilor, liniștirea gândurilor, uitarea de o clipă a necazurilor, totul îi întoarce cu și mai multă putere la durere, totul îi face să le suporte și mai greu. Ei bine, îmi apusei, este adevărat deci că există ființe umane pe care natura le hărăzește să urmeze același drum ca fiarele sălbatice! Ascunsă în bârlog, fugind de oameni ca și ele, cu ce s-ar mai deosebi acum de mine? Merită oare să te naști pentru așa o soartă amărâtă? Lacrimile îmi curgeau din plin pe când nutream așa gânduri triste. De-abia terminasem cu ele, când auzii zgomot în jurul meu; crezui o clipă că era vreun animal, dar treptat deslușii vocile a doi bărbați.

— Vino, prietene, vino, spuse unul din ei, aici ne vom simți de minune. Cel puțin, cruda și nesuferita prezență a maică-mii nu mă va împiedica să gust o clipă, lângă tine, din plăcerile la care țin atât de mult... Se apropiară și se așezară chiar lângă mine, încât nici un cuvânt... nici un gest nu putu să-mi scape și văzui. Cerule sfânt! Doamnă, spuse Sophie oprindu-și povestirea, cum a putut soarta să mă pună doar în împrejurări atât de încurcate încât rușinii îi este tot atât de greu și să le asculte și să le înfățișeze? Acea crimă oribilă care pângărește deopotrivă și natura și legile, acest păcat înspăimântător asupra căruia mâna Domnului s-a abătut de atâtea ori, într-un cuvânt, această ocară atât de necunoscută mie încât abia mi-o închipuiam, o văzui împlinită sub ochii mei, cu toate finețurile ei murdare, cu toate clipele groaznice pe care poate să i le adauge depravarea cea mai desăvârșită. Unul din cei doi bărbați, cel care stătea deasupra celuilalt, era în vârstă de 24 de ani, purta o pelerină verde și arăta destul de bine îmbrăcat pentru a lăsa să se vadă că este de neam bun; celălalt părea un tânăr servitor din casă, de 17-18 ani, cu înfățișare foarte plăcută. Lucrul acesta fu pe cât de lung, pe atât de supărător, iar timpul îmi păru încă mai nesuferit fiindcă nu îndrăzneam să mă mișc de frică să nu fiu zărită.

În fine, criminalii actori, îndestulați fără îndoială, se ridicară, pentru a o apuca pe drumul ce avea să-i ducă acasă, dar stăpânul se apropie de tufișul în care mă ascundeam pentru a-și liniști o nevoie. Boneta mea înaltă mă trăda căci, zărind-o, strigă înspre tânărul său Adonis:

— Iasmin, suntem descoperiți, scumpule... o fată, o profană, ne-a

văzut taina. Vino încoace, să scoatem nerușinata de aici și să aflăm ce căuta.

Nu-i mai silii să mă ajute să ies din ascunziș îl părăsii de îndată și le căzu la picioare:

— Oh domnilor, îi implorai întinzând brațele spre ei, îndurați-vă de o nefericită a cărei soartă este mult mai de plâns decât credeți! Puține necazuri s-ar putea asemui cu ale mele, starea în care m-ați găsit să nu vă facă să mă bănuți într-un fel; este mai curând urmarea mizeriei decât a vinovăției mele; mai bine decât să sporii numărul relelor care mă copleșesc, binevoii din contră a-l împuțina, ajutându-mă să scap de necazul ce mă urmărește!

Domnul de Bressac, acesta era numele tânărului în mâinile căruia căzusem, având sufletul plin de stricăciune, nu mai putea să aibă și o inimă prea miloasă. Din nefericire se vede prea adesea cum dezmățul simțurilor stinge cu totul mila din om, de unde decurge, de obicei că el se înrăiește. Fie că cea mai mare parte a simțurilor sale are nevoie de o amortire a sufletului, fie că zguduirea puternică pe care o suportă toți nervii scade puterea de acțiune, oricum, un destrăbălat înrăit este arareori un om milos. Dar, la această cruzime firească la felul de oameni al căror caracter îl descriu acum, domnul de Bressac mai adăuga și un dispreț atât de vădit pentru sexul nostru, o ură așa de înrădăcinată față de tot ce-i numai al nostru, încât era foarte greu să reușesc a-i strecura în suflet sentimentele cu care nădăjduiam să-l înduioșez.

„Ce faci aici, turturică sălbatică, spuse cu asprime omul a cărui inimă voiam să o înmoi... spune drept nu-i așa că ai văzut tot ce s-a întâmplat între mine și acest tânăr?

— Eu nu domnule, tăgăduii eu atunci, crezând că nu fac nici un rău dacă ascund acest lucru, fiți sigur că n-am văzut decât ceva foarte simplu; v-am văzut, pe domnul și pe dumneavoastră așezați pe iarbă, poate că mi-am dat seama că ați stat puțin de vorbă, fiți siguri că asta-i tot.

— Aș vrea s-o cred, răspunse domnul de Bressac, și asta pentru liniștea ta, căci, dacă mi-aș închipui că ai fi putut vedea altceva, n-ai mai ieși întreagă din tufișul ăsta. Vino, Jasmin, e încă devreme, avem timp să ascultăm aventurile acestei târfulițe; mai întâi să ni le spună și apoi o s-o legăm de stejarul ăsta gros și o să ne încercăm pe ea cuțitele de vânătoare. Tinerii se așezară, îmi porunciră să mă așez și eu lângă ei și astfel le povestii fără ascunzișuri tot ce mi se întâmplase de când eram pe lume. Ei, Jasmin, dragul meu, spuse domnul de Bressac ridicându-se îndată ce terminai, odată în viață să fim și noi drepti: înțeleapta Thetis a osândit-o pe această nerușinată, nu putem răbda ca planurile zeiței să fie atât de crunt călcate; să-i aplicăm criminalei pedeapsa la care a fost osândită! Nu vom face un păcat, prietene, ba, din contră, o faptă virtuoasă, îndreptare în ordinea morală a lucrurilor și, precum avem nefericirea de a o strica uneori, să o reparăm cu curaj măcar atunci când ni se ivește prilejul. După ce mă ridicaseră de pe locul meu, mizerabilii mă și târâiau către copacul arătat fără să se lase înduioșați nici de gemetele nici de lacrimile mele. S-o legăm așa, făcu Bressac către valet, lipindu-mă cu pânțele de copac. Jartierele, batistele, totul a fost folosit și, într-o clipă, am fost atât de strâns legată de jur împrejur, încât îmi era imposibil să-mi folosesc mâinile sau picioarele. După asta, nelegiuirii au tras fustele de pe mine, mi-au ridicat cămașa până la umeri și, luându-și

cuțitul de vânătoare în mână, mă făcură să cred că aveau să-mi spintece toate părțile pe care furia lor mi le dezgolise.

— Ajunge, spuse Bressac, înainte să fi primit vreo lovitură, este de-ajuns pentru ca să ne cunoască, să vadă ce i-am putea face și s-o ținem în frâu. Sophie, urmă el desfăcându-mi funiile, îmbracă-te, ține-ți gura și ia-te după noi; dacă te aciuiezi pe lângă mine, n-o să-ți pară rău, copilo, maică-mii tot îi trebuie o a doua cameristă, te voi duce la ea... Pe baza spuselor tale, îi voi garanta pentru purtarea ta, dar dacă profiți de bunătatea mea sau îmi înșeli încrederea, uită-te bine la copacul ăsta ce avea să-ți fie patul morții, ține minte că nu se află decât la o leghe de castelul la care te duc și că la cea mai mică greșală, tot aici vei fi de îndată adusă .

Gata îmbrăcată, îmi găsii cu greu cuvintele de mulțumire pentru binefăcătorul meu, mă aruncai la picioarele sale, îi îmbrățișai genunchii, îi făcui toate jurămintele cu putință pentru o bună purtare, dar la fel de nesimțitor la bucuria ca și la durerea mea, domnul de Bressac spuse:

— Să mergem, singură purtarea ta a vorbit pentru tine și singură ea îți va hotărî soarta. O pornirăm la drum Jasmin și stăpânul său vorbeau între ei, iar eu îi urmam rușinată, fără să scot un cuvânt; numai după o oră ajunserăm la castelul doamnei contese de Bressac și minunăția locului mă făcu să-mi spun că orice aș avea de făcut în această casă va fi mai cu folos pentru mine decât ceea ce făceam ca menajeră a domnului și doamnei Du Harpin. Fui lăsată să aștept într-o bucătărie în care Jasmin îmi dădu să mănânc pe săturate în timpul ăsta, domnul de Bressac urcă la maică-sa, o anunță și după o jumătate de oră mă duse chiar el să mă prezinte.

Doamna de Bressac era o femeie de 45 de ani, încă foarte frumoasă și care îmi păru foarte cinstită și mai ales omenoasă, deși un pic cam aprigă în vorbe și în felul de a fi. Văduvă de doi ani după un bărbat de familie foarte bună și care o luase de soție fără a-i oferi nimic altceva în afara numelui nobil, toată averea la care putea nădăjdui tânărul marchiz de Bressac depindea de această mamă, dat fiind că ceea ce îi rămăsese de la taică-său de abia îi ajungea să trăiască. Doamna de Bressac îi asigura un venit considerabil, dar care nu putea cu niciun chip acoperi cheltuielile mari și neașteptate ale fiului în această casă intrau cel puțin 60.000 de livre rentă, iar domnul de Bressac nu avea frați sau surori, nimeni nu-l putuse hotărî să-și găsească o ocupație, tot ce îl depărta de distracțiile sale favorite îi era atât de insuportabil, încât nu puteai să-l faci să accepte nici cea mai mică constrângere. Doamna contesă și fiul ei își petreceau 3 luni pe an la această proprietate, iar restul timpului la Paris, și chiar aceste 3 luni pe care îi cerea fiului să le petreacă cu ea erau un mare chin pentru cineva care ajungea la disperare ori de câte ori își părăsea cuibul de plăceri.

Marchizul de Bressac îmi porunci să-i povestesc maică-si aceleași lucruri ca și lui, iar doamna de Bressac îmi spuse, de îndată ce sfârșii povestirea:

— Curățenia și nevinovăția ta nu mă lasă să-ți pun cinstea la îndoială. Nu voi cerceta nimic altceva decât doar dacă ești cu adevărat, așa cum spui, fiica omului pe care l-ai numit. Dacă așa este, atunci ți-am cunoscut tatăl și asta va fi un motiv să mă ocup și mai mult de tine. Cât despre încurcătura de la Du Harpin, iau asupra mea s-o aranjez, doar după două vizite la cancelar, prietenul meu din totdeauna este omul cel

mai cinstit din Franța. Trebuie doar să-i arăt nevinovăția ta pentru ca să steargă tot ce s-a făcut spre răul tău și să te poți arăta fără frică la Paris dar, să cugeți bine, Sophie, că tot ce-ți promit acum cere din partea ta o purtare fără greș vezi așadar că îndatoririle pe care ți le impun se vor întoarce tot spre binele tău.

Mă aruncai la picioarele doamnei de Bressac, o încredințai că va fi mereu mulțumită de mine și chiar atunci am fost primită la ea în chip de a doua cameristă. După 3 zile, răspunsul la cercetările făcute de doamna de Bressac la Paris, sosi chiar așa cum mi-l puteam dori și toate gândurile nefericite îmi dispărură în fine din cap, fiind înlocuite doar de nădejdea blânderor consolări la care îmi puteam îngădui să mă aștept. Nu era însă scris în cartea cerului că biata Sophie ar putea fi vreodată fericită și, dacă o clipă de liniște se ivea din întâmplare, asta era numai spre a i le amărî mai tare pe cele înspăimântătoare, urmând să-i ia neapărat locul. De-abia ne întorsesem la Paris că doamna de Bressac și începu să se ocupe de mine. Președintele tribunalului mă chemă la el, îmi ascultă cu răbdare nenorocirile, hoția lui Du Harpin fu dovedită după o nouă cercetare. Își dădură seama că deși mă folosisem de focul de la închisoarea tribunalului, cel puțin nu fusesem cu nimic amestecată și mă încredințară că orice urmărire a fost oprită fără ca magistrații să găsească cu cale a cere alte formalități.

E lesne de înțeles cât de mult mă legau de doamna de Bressac asemenea fapte cum aș fi putut să nu mă închin pentru totdeauna unei binefăcătoare atât de prețioase, după astfel de înlesniri, fără a mai socoti și toate celelalte răsfățuri cu care mă înconjura!

Numai că planul tânărului marchiz de Bressac nu era nici pe de parte să mă vadă atât de apropiată de maică-sa nu-mi trebui prea mult timp ca să-mi dau seama că odată cu dezmățul înfricoșător de felul celui pe care vi l-am zugrăvit și în care, la Paris, acest tânăr se arunca și mai orbește decât la țară, el era întrutotul cuprins de ură față de contesă. E drept că și ea făcea tot ce putea, fie pentru a-i opri desfrânările, fie pentru a i le zădărnici; fiind poate mult prea aspre, marchizul, întărit de opreliști, se înflăcăra din ce în ce mai mult pentru aceste îndeletniciri, iar biata contesă nu culegea din toate persecuțiile decât ura cea mai deplină.

— Să nu-ți închipui, îmi spunea adesea marchizul, că maică-mea intervine de bunăvoie în necazurile tale. Crede-mă, Sophie, că dacă nu m-aș ține tot timpul de ea, nici nu și-ar aminti de sprijinul pe care ți l-a promis. Te pune să-i admiri cea mai mică mișcare, pe câtă vreme totul s-a făcut datorită mie îndrăznesc să spun așadar că mie și numai mie îmi datorezi întrucâtva recunoștință, iar cea pe care ți-o cer trebuie să-ți apară cu atât mai dezinteresată cu cât știi destule și poți fi sigură că oricât ai fi de drăguță nu voi avea vreo pretenție la tine. Nu, Sophie, nu, răsplata pe care o vreau de la tine este cu totul alta și când te vei fi lămurit deplin de tot ce am făcut pentru tine, nădăjduiesc că voi afla în sufletul tău tocmai ceea ce sunt îndreptățit să aștept. Aceste vorbe mi se păreau cu totul de nepătruns, așa că nu știam cum să le întâmpin răspundeam cam la întâmplare și poate cu prea multă ușurință.

A venit în fine clipa să vă mărturisesc, doamnă, singura vină adevărată de care m-am căit în viața mea și ce-i spun eu vină, e o rătăcire cum n-a mai fost alta nicicând dar, cel puțin, n-a fost o crimă, ci o simplă greșeală care nu s-a întors decât asupra mea și cred că

judecata dreaptă a cerului n-ar fi trebuit să se slujească de asta pentru a mă duce spre prăpastia deschisă pe nesimțite sub picioarele mele. Îmi era cu neputință să-l zăresc pe marchizul de Bressac fără să mă simt atrasă spre el de o înduioșare pe care nimic nu mi-o putea învinge. Oricât m-aș fi gândit la răceala lui față de femei, la gusturile-i depravate, la deosebiri morale care ne îndepărtau, nimic, dar nimic pe lume nu putea opri acest început de iubire și dacă marchizul mi-ar fi cerut viața, i-aș fi dăruit-o de o mie de ori și tot aș fi crezut că n-am făcut nimic pentru el. La rândul lui, nu bănuia nici pe departe sentimentele pe care mi le ferecasem în inimă cu atâta grijă. Nerecunoscător, nu deslușea nimic din motivul lacrimilor pe care le vărsa zi de zi nefericita Sophie, peste desfrâul rușinos care îl ducea la pierzanie. Chiar dacă era cu neputință să nu bănuiască dorința pe care o simțeam de a-i veni în întâmplare cu tot ce ar fi putut să-i facă plăcere, era cu neputință să nu-mi întrezărească ofrandele. Mult prea orbită, fără îndoială, ajungeam chiar să-l slujesc în rătăcirii, cel puțin atât cât îmi îngăduia bunul simț și să i le tăinuiesc mereu în fața mamei sale. Acest fel de comportare îmi adusesese întrucâtva încredere lui, iar tot ceea ce îmi venea de la el era atât de prețios, eram atât de orbită de puținul pe care mi-l dăruia inima lui, încât, uneori, avui îndrăzneala să cred că nu-i eram indiferentă, dar, pe dată, prea marele său desfrâu mă dezgusta cu totul!

Era atât de nesățios, încât își umpluse casa de slujitori, ca să folosesc un cuvânt ce-mi este mai la îndemână, ba mai și plătea, în afară, o adunătură de stricați la care se ducea zi de zi sau îi chema pe ei în casă și, precum asemenea gust, pe cât ar fi de respingător, nu este din cele mai ieftine, marchizul cheltuia fără nici o măsură. Când îngăduiam uneori să-i amintesc neplăcutile urmări ale purtării sale, mă asculta fără să se mânie, apoi încheia spunând că la viciul care-l stăpânea nu se afla nici un leac, ascuns sub o mie de înfățișări, își întinde ramurile peste oameni de toate vârstele și, reînnoindu-se din zece în zece ani, îi îngenunchiază până la mormânt pe cei care au avut nefericirea de a-l sluji. Când încercam însă a-i vorbi de maică-sa și de grijile pe care i le făcea, nu mai vedeam decât mânie, supărare, enervare și nerăbdare de a suporta atâta timp în asemenea mâini, o avere care de pe acum ar fi trebuit să fie a sa dușmănia cea mai înverșunată îl stăpânea împotriva acestei mame respectabile, ca și revolta cea mai fățișă împotriva sentimentelor firești. Ar putea fi deci adevărat că, dacă ai izbutit să batjocorești fără întoarcere legile acestui mădular binecuvântat, urmarea acestui dintâi păcat este negreșit ușurința înspăimântătoare cu care le batjocorești pe toate celelalte fără nici o rușine?

Alteori mă slujeam de mijloacele religiei; cum fusesem aproape tot timpul mângâiată de ea, încercam, să-i strecor blândețea în sufletul acestui pervers, fiind încredințată că-l voi atrage prin asemenea mijloace, dacă izbuteam să-l fac să se împărtășească din farmecele lor. Dar marchizul nu-mi îngădui prea mult timp să folosesc astfel de căi dușman nezdruncinat al sfintelor noastre dogme, batjocorindu-le cu încăpățănare puritatea, potrivit înverșunat al existenței unei ființe supreme, domnul de Bressac în loc să se lase convertit de mine, căuta mai curând să mă corupă.

— Toate religiile pleacă de la un principiu fals, Sophie, îmi spunea el, toate proclamă fără preget cultul unor ființe ziditoare. Ori, dacă această

lume eternă, ca și toate celelalte printre care plutește în câmpiile nesfârșite ale spațiului, n-a avut nicicând început și nu trebuie să aibă nici sfârșit, dacă toate faptele naturii decurg din legile care o conduc chiar și pe ea, dacă acțiunea și reacțiunea permanentă presupune o mișcare esențială, ce rost are motorul pe care i-l adaugi pe degeaba? Acceptă, Sophie, că acest Dumnezeu pe care îl mărturisești nu este decât rodul neștiinței și al tiraniei, când cel puternic a vrut să-l oropsească în lanțuri pe cel slab, l-a convins că lanțurile pe care i le puneau sunt sfințite de un zeu, iar acesta, prost de mizerie, a crezut tot ce voia cel dintâi. Toate religiile, urmări de neînălțat ale acestei dintâi povești trebuie disprețuite ca povestea însăși; nu se află nici măcar una care să nu fie pecetluită de fals și prostie; în toate dogmele care înspăimântă gândirea, eu nu văd decât ocări față de natură și obiceiuri grotești demne de luat în râs. De cum am deschis ochii, aceste orori m-au scârbit, Sophie, și m-am simțit dator să le calc în picioare, am jurat să nu mă întorc niciodată la ele făcând ca mine dacă ai cap.

— Vai, domnule, îi spusei marchizului, ați putea văduvi o nenorocită de cea mai dulce speranță, luându-i această religie care o mângâie strâns legată de ceea ce a învățat, încredințată că toate loviturile care i-au fost date nu sunt decât urmarea corupției și a patimilor, cum aș putea să dăruiesc gândul cel mai blând al vieții mele unor erezii care mă înfioară? Adăugai la asta o mie de alte motive scoase din gândirea mea, izbucnite din inimă, dar marchizul le batjocorea numai; principiile sale, servite de o elocvență bărbătească, înșelătoare, sprijinite de lecturi pe care din fericire nu le făcusem niciodată, îmi spulberau fără greș gândurile. Doamna de Bressac, plină de virtute și milă creștinească, ia că fiul ei își sprijină rățăcirile pe toate paradoxurile lipsei de credință; mi se plângea adesea și, cum în bunătatea ei mă găsea cu mai mult bun simț decât pe celelalte femei din jur, obișnuia să-mi încredințeze necazurile.

În acest răstimp, fiul își înmulți persecuțiile față de ea; ajunsese să nu se mai ascundă, nu numai că adunase chiar în preajma mamei sale toată această liotă de pramatii periculoase care-i slujeau plăcerile, dar avusese și nerușinarea de a-i declara în fața mea că, dacă mai încerca să se împotrivescă gusturilor sale, avea el să o convingă de farmecul lor, încercându-le chiar sub ochii ei.

Purtarea și cuvintele lui mă înfiorau de spaimă și mă străduiam să înăbuș pasiunea nenorocită ce-mi sfâșia sufletul dar este oare dragostea o boală de care te poți lecu? Tot ceea ce încercam în contra ei, o aprindea și mai mult, iar perfidul Bressac nu-mi apărea mai atrăgător decât atunci când îmi puneam în față tot ceea ce trebuia să mă facă să-l urăsc.

Se împlineau 4 ani de când eram în acea casă, înnegurată de aceleași necazuri, mângâiată de aceeași blândețe, când mi s-a dezvăluit, în fine, în toată joshicia lui, temeiul farmecului marchizului. Eram atunci la țară și stăteam singură cu contesa; prima menajeră ceruse să rămână la Paris din cauza unei încurcături a bărbatului ei. Într-o seară, la puțin timp după ce plecasem de lângă stăpână și pe când luam aer în balconul camerei mele, neputând a mă hotărî să mă bag în pat din cauza căldurii înnăbușitoare, marchizul îmi bătu pe neașteptate la ușă, cerându-mi să stăm de vorbă o bucată de noapte. Oh, fiecare clipă pe care mi-o dăruia acest crud făptuitor al chinurilor mele mi se părea prea prețioasă ca să-îndrăznesc a i-o refuza. Intră, închise ușa cu grijă și spuse oarecum

încurcat, cufundându-se într-un fotoliu lângă mine:

— Ascultă, Sophie, îți voi împărtăși lucruri foarte însemnate, jură-mi mai întâi că nu vei scăpa nimic din ce-ți voi spune.

— Vai, domnule, mă credeți în stare să vă înșel bunătatea?

— Nu-ți dai seama ce te poate paște dacă am dovada că m-am înșelat când am avut încredere în tine. Cea mai mare durere ar fi să v-o pierd, nu e nevoie de alte amenințări.

— Ei bine, Sophie, am uneltit împotriva vieții mamei mele și am ales mâna ta ca să-mi ajuți scopul. Eu domnule, strigai dându-mă înapoi de spaimă, vai, cerule, cum au putut să vă treacă prin minte asemenea planuri? Luați-mi zilele, domnule, sunt ale dumneavoastră, faceți ce vreți cu ele, vi le datorez, dar să nu vă închipuiți că ați putea să mă hotărâți vreodată să mă cobor la o crimă la care inima mea nu suportă nici să se gândească.

— Uite, Sophie, îmi spuse domnul de Bressac atrăgându-mă liniștit către el, ți-am bănuțit scrupulele dar, cum ești inteligentă, îmi place să cred că ți le voi învinge, arătându-ți că această crimă pe care tu o găsești așa.cumplită nu este, la urma urmelor, decât un lucru foarte simplu. Două. crime grave se prezintă în fața gândurilor tale prea puțin exersate: distrugerea unui semen și păcatul care i se adaugă atunci când acest semen ne este mamă. În ceea ce privește distrugerea semenului, fii sigură, Sophie, că este doar o închipuire puterea de a distruge nu-i este dată omului, el poate doar să aleagă căile, nicicum să le închidă ori, cum toate căile sunt la fel de bune pentru natură, nimic nu se pierde în creuzetul imens în care au loc schimbările, toate bucățile de materie care sunt aruncate acolo sunt neîncetat reînnoite sub alte chipuri și orice le-am face noi, nu le putem lovi direct, nu le putem înjosi, stricăciunile noastre le împrăștiază puterile, le întrețin energia, fără a o micșora cu nimic. Și atunci, ce contează pentru natura mereu născătoare dacă această bucată de carne care închipuie azi o femeie, o să apară mâine sub forma a mii de insecte deosebite? Îndrăznești să crezi că alcătuirea unui individ ca noi o costă pe natură mai mult decât aceea a unui viermușor și că trebuie, prin urmare, să-i poarte mai mult de grijă? De bine ce măsură interesului sau, mai curând, a lipsei de interes este totuna, ce mai contează că un om este prefăcut în muscă sau lăptuci de către altul, prin ceea ce se numește crimă? Când cineva îmi va dovedi splendoarea speciei noastre, îmi va arăta că ea este atât de importantă pentru natură încât legile acesteia sunt perturbate printr-o asemenea distrugere, atunci doar voi putea crede că asta este o crimă. Câtă vreme însă studiul atent al naturii dovedește că tot ce ființează pe acest pământ are aceeași valoare în ochii ei, nu voi crede că schimbarea uneia din aceste ființe în altele o mie poate vreodată să-i calce legile. Îmi voi spune în sinea mea că orice om, plantă, animal care crește, viețuiește și dispăre pe aceleași căi, nesuportând niciodată o moarte adevărată, ci doar o simplă schimbare în ceea ce le deosebește, luptându-se, distrugându-se, înmulțindu-se fără deosebire, apărând sub o înfățișare acum și sub alta la o clipă după asta, pot cu toții, spun eu, să fie schimbați de mii de ori pe zi după placul ființei care vrea și poate să-i prefacă, fără ca măcar o singură lege a naturii să fie călcată în vreun fel. Dar această ființă pe care o lovesc este maică-mea, cea care m-a purtat în pântec. Ei și, cum să mă las oprit de un asemenea gând van și cu ce temei să o fac? Oare această mamă, la mine se gândea când josnica-i

poftă o făcea să plămădească oul din care am apărut? Ce recunoștință aș putea să-i datorez pentru că s-a îngrijit de plăcerea ei? Lin afară de asta, nu sângele mamei dă naștere copilului, ci singur cel al tatălui, pântecul mamei rodește, păstrează, formează, dar nu aduce nimic, și de aceea, nici nu m-aș fi atins vreodată de viața tatălui meu, în schimb, mi se pare ceva e nimic să-i tai firul celei a maică-mi. Dacă este cu puțință ca inima unui copil să fie înmuiată pe bună dreptate de anumite sentimente de recunoștință față de o mamă, asta nu se întâmplă decât în urma purtării ei față de noi de îndată ce putem să ne dăm seama de ea. Dacă a fost bună, putem s-o iubim și poate chiar trebuie; dacă a fost numai și numai rea, nu doar că nu-i datorăm nimic, ba chiar, nefiind supuși niciunei legi a naturii, totul ne comandă să ne debarasăm de ea, datorită acelei forțe atotputernice a egoismului care îl face pe om, firesc și fără întoarcere, să se desprindă de tot ceea ce îi dăunează. Vai, domnule, îi spusei îngrozită marchizului, această nepăsare pe care o puneți pe seama naturii nu este decât urmarea patimilor noastre. Îndurați-vă o clipă să vă ascultați inima, în loc de a le asculta pe ele și veți vedea în ce fel va înfiera aceste gânduri nesăbuite ale stricăciunii. Această inimă, la judecata căreia vă trimit, nu este oare templul unde natura pe care o batjocoriți cere să fie ascultată și respectată? Și dacă ea va hotărî, în acest templu, cea mai cumplită pedeapsă pentru crima pe care o puneți la cale, mă veți crede că este o faptă condamnabilă? Chiar dacă veți spune că flacăra patimii distruge într-o clipă asemenea pedeapsă, de îndată ce vă veți crede mulțumit, ea va renaște și se va face auzită prin glasul puternic al remușcărilor. Cu cât simțurile vă vor fi mai ascuțite, cu atât veți fi mai sfâșiat de stăpânirea lor. Zi de zi, clipă de clipă, veți vedea în fața ochilor această blândă mamă pe care mâna voastră necruțătoare a aruncat-o în mormânt, îi veți auzi glasul înlăcrimat rostind cuvântul dulce care vă va încânta copilăria vi se va arăta când veți fi treaz, vă va chinui în vis, își va deschide cu mâini însângerate rănila cu care ați ucis-o. Nu veți mai avea parte de nici o clipă de fericire pe pământ, orice plăcere vă va fi otrăvită, orice gând vă va fi tulburat, o mână cerească a cărei putere n-o cunoașteți va răzbuna zilele pe care le-ați distrus, otrăvindule pe ale voastre și în loc să vă puteți bucura de păcate, veți pieri cu remușcarea sfâșietoare de a fi îndrăznit a le făptui.

Plângând cu hohote pe când rosteam aceste din urmă cuvinte, căzui la picioarele marchizului, îl conjurai pe tot ce putea avea mai sfânt să uite nelegiuirea rădăcină. Se vede însă că nu cunoșteam inima pe care încercam să o înmoi. Oricâtă virtute ar mai fi avut în ea, păcatul îi zdrobise elanul, iar patimile dezlănțuite i-o lăsaseră în deplină stăpânire. Marchizul se ridică și spuse împietrit:

— Văd bine că m-am înșelat, Sophie, sunt poate tot atât de mâhnit pentru tine, ca și pentru mine. Nu face nimic, voi găsi alte căi, iar tu vei fi pierdut mult în fața mea, în timp ce stăpâna nu va avea nimic de câștigat.

Această ocară îmi schimbă cu totul gândurile dacă nu îmbrățișam crima la care eram chemată, primejdia era mare pentru mine, iar stăpâna ar fi pierit fără îndoială acceptând căldășia, mă puneam la adăpost de mânia tânărului stăpân și îi puteam salva mama. Acest gând, care m-a fulgerat într-o clipă, m-a făcut să-mi schimb pe loc purtarea câtă vreme o întoarcere bruscă ar fi putut trezi bănuiele, îmi pregătii încet acordul, îl făcui pe marchiz să-și repete de mai multe ori ereziile, lăsai

câte puțin să se vadă că nu știu ce să răspund. Marchizul mă crezu convinsă, iar eu găsi pricina slăbiciunii mele în puterea sa de ispitire. În fine, mă prefăcu că accept orice, iar marchizul mă lua în brațe. Cât aș fi fost de fericită dacă planurile lui sălbatice n-ar fi zdrobit toate sentimentele pe care biata mea inimă îndrăzni să le nutrească pentru el dacă l-aș fi putut încă iubi. „Ești prima femeie pe care o îmbrățișez, îmi spuse marchizul, și o fac cu adevărat din tot sufletul. Ești încântătoare, copilă o scânteie de filozofie a pătruns așadar în mintea ta. Se putea oare ca acest cap frumos să rămână atâta vreme în întunecime? Hotărâram tot atunci ceea ce era de făcut. Pentru ca să-l păcălesc mai bine pe marchiz, mă mai întorceam din când în când la atitudinea dezgustată când își desfășura mai bine planul sau îmi explica mijloacele și această prefăcătorie pe care mi-o îngăduia situația mea mizerabilă reuși să-l înșele mai bine ca orice. Hotărâram ca în 2-3 zile, după cum voi putea, să strecor un pachetel de otravă, dat de marchiz, în ceașca de ciocolată pe care contesa obișnuia să o bea în fiecare dimineață. Marchizul mă liniști asupra urmărilor și îmi făgădui o rentă de 2 000 de scuzi pe care să o pot cheltui fie pe lângă el, fie în locul pe care îl voi alege spre a-mi petrece viața îmi făgădui fără a mai pomeni de ce aveam de făcut pentru a pune mâna pe acest dar și ne despărțirăm. În timpul asta, se ivi ceva mult prea neobișnuit, potrivit să vă facă să înțelegeți caracterul groaznic al omului cu care aveam de-a face, ca să nu mă opresc din povestirea sfârșitului, pe care o așteptați fără îndoială, acestei sângeroase întâmplări.

La două zile după întrevvedere noastră, marchizul primi vestea că un unchi, pe moștenirea căruia nu conta deloc îi lăsase, înainte de a muri, o rentă de 80 000 de livre. Oh, cerule! îmi spusei, aflând de acest lucru, așa pedepsește dar justiția cerească uneltirea crimelor? Eu era să-mi pierd viața pentru a fi refuzat ceva mult mai neînsemnat și iată-l bogat pe omul care a ticluit una înfiorătoare!

Dar, căindu-mă de îndată de acest păcat față de providență, îngenunchiai, cerând iertare Domnului și mă bucurai că cel puțin această moștenire nesperată avea să-l facă pe marchiz să-și schimbe planurile. Ce greșală făceam, Doamne!

— Ei, scumpă Sophie, îmi spuse domnul de Bressac, grăbindu-se chiar în aceeași seară să-mi intre în cameră, ce mai belșug plouă pe capul meu! Nu-ți spune-am într-una, nimic mai bun decât să ticluiești o crimă, pentru a chema fericirea se pare că numai în fața răufăcătorilor ea își deschide căile 80 + 60, iată o rentă de 140 000 care va sluji plăcerilor mele.

— Dar bine, domnule, făcut eu cu o surprindere ascunsă de împrejurarea în care mă aflam, averea asta nesperată nu vă face să așteptați cu răbdare moartea pe care vreți să o grăbiți?

— Să aștept, nici 2 minute n-aș mai aștepta, copilă! Nu te gândești că am 28 de ani și că e foarte greu să aștept la vârsta mea? Să nu schimbăm întru nimic planurile, rogu-te, și să avem mulțumirea de-a fi isprăvit cu toate înainte de vremea întoarcere la Paris. Încearcă mâine, poimâine cel mai târziu, mă grăbesc de pe acum să-ți număr un sfert din plată ca să-ți dau apoi restul. Făcui tot ce puteam spre a-mi ascunde spaima pe care mi-o trezea această înverșunare în păcat, îmi regăsi înfățișarea dinainte, dar toate bunele sentimente se stinseră cu totul, înțelesei că nu-i mai datorez decât ură unui stricat atât de înrăit. Situația

mea era cum nu se poate mai grea; dacă nu mă executam, marchizul îşi dădea seama că îl păcăleam; dacă o preveneam pe doamna de Bressac, orice hotărâre ar fi luat ea după această dezvăluire, tânărul tot înşelat era şi ar fi ales poate căi mai sigure să-şi ducă mama la pieire, iar eu cădeam pradă răzbunării sale. Îmi mai rămânea o cale a dreptăţii dar pentru nimic în lume nu mi-aş fi îngăduit s-o urmez mă hotărâi aşadar, ca, orice s-ar întâmpla, să o înştiinţez pe contesă dintre toate ieşirile posibile asta mi s-a părut cea mai bună şi pe asta am ales-o.

Doamnă, îi spusei a doua zi după întâlnirea cu marchizul, am ceva de cea mai mare importanţă să vă dezvălui, dar, oricât v-ar interesa, sunt hotărâtă să fac dacă nu-mi daţi dinainte cuvântul de onoare că nu vă veţi dezvălui în nici un fel fiului dumneavoastră în legătură cu ceea ce el are îndrăzneala să pună la cale. Doamnă, veţi face ce veţi crede, veţi hotărî ce cale veţi alege, dar nu-i veţi spune un cuvânt, binevoiţi a-mi făgădui asta sau nu mai spun nimic. Doamna de Bressac, care-şi închipui că e vorba doar de vreo aventură obişnuită a fiului ei, jură aşa cum îi cerusem şi atunci îi dezvălui totul. Nefericita mamă izbucni în plâns aflând această nelegiuire. „Nelegiuitul! strigă ea, i-am făcut vreodată altceva decât bine? Şi, dacă am vrut să-i împiedic sau să-i . corectez viciul, ce alte motive decât liniştea şi fericirea lui puteau să mă oblighe la aşa ceva? Cui, dacă nu grijii mele, datorează moştenirea ce i-a revenit? Numai din delicateţe nu i-am dezvăluit cauza. Vai, monstrul! Sophie, dovedeşte-mi infernul' uneltirii lui, pune-mă în situaţia să nu mai am îndoieli, am nevoie de tot ce-mi poate înnăbuşi în inimă sentimentele fireşti. Îi arătai atunci contesei pachetul de otravă ce-mi fusese dat; îi dădurăm puţin să înghită unui câine care muri după 2 ore în chinuri groaznice. Contesa nemaiputând să se îndoiască, hotărî pe loc calea ce o avea de urmat: îmi jorunci să-i dau restul de otravă şi trimise imediat printr-un curier o scrisoare rudei sale, ducele de Sonzeval, pentru ca acesta să se ducă în secret la ministru, să-i dezvăluie uneltirea mârşavă căreia fusese gata să-i cadă pradă, să obţină mandat de arestare pentru fiul ei şi să, vină în goană la moşie cu mandatul pentru a o scăpa cât mai repede de monstrul care uneltise împotriva vieţii ei. Fusese însă scris că această crimă cumplită avea să fie înfăptuită şi că virtutea batjocorită avea să fie învinsă prin stăruinţa nelegiuirii.

Bietul câine pe care făcusem proba îi dezvălui totul marchizului. Îl auzi urlând şi, ştiind că mama îl iubea, se interesă cu mare grabă unde era dinele şi ce i se întâmplase. Cei pe care i-a întrebat nu ştiau nimic şi aşadar nu au avut ce să-i răspundă; fără îndoială însă că din clipa aceea începu să aibă bănuieli. N-a spus nimic, dar l-am văzut neliniştit, agitat şi bănuitor toată ziua. Îi spusei asta contesei, dar nu mai putea alege, tot ce putea face era să grăbească plecarea scrisorii şi să tăinuiască conţinutul ei. Îi spuse fiului său că trimitea răspuns grabnic la Paris pentru a-l ruga pe ducele de Sonzeval să se ocupe de moştenirea primită de la unchiul său căci, fără ca nimeni să vadă de asta, se puteau lesne isca procese. Mai spuse că-l ruga pe duce să vină cu răspunsul pentru ca, la o adică, să poată merge ea însăşi cu fiul său la Paris. Marchizul, pricepându-se prea bine la figurile oamenilor, observă încurcătura de pe faţa mamei sale şi zăpăceala mea, îşi răsă de toate şi fu mult mai atent. Motivând o plimbare cu protejaţii săi, se îndepărtă de castel, aşteptă trimisul în locul pe unde avea neapărat să treacă, iar acesta, mai supus lui decât maică-si, îi dădu fără mofturi scrisorile. Lămurit de ceea ce, fără

Îndoială, numea el trădarea mea, îi dădu 100 de ludovici și îi porunci omului să nu se mai întoarcă niciodată. Când se întoarse furios, stăpânindu-se cu toate acestea foarte bine, mă întâlni și mă mângâie după obiceiul său, întrebându-mă dacă mă hotărâsem pentru a doua zi și repetându-mi că fapta trebuia neapărat să se întâmple înainte de sosirea ducelui se culcă apoi liniștit, fără să mai adauge nimic. Dacă această nenorocită crimă s-a făcut, așa cum aveam să aflăm curând de la marchiz, lucrurile nu s-au putut întâmpla decât după cum urmează. A doua zi, doamna și-a luat ciocolata ca de obicei și cum i-o pregătisem cu mâna mea sunt sigură că era fără nici un adaus. Către ora 10 dimineața, marchizul se duse însă în bucătărie, pe când nu se afla acolo decât bucătarul, și-i porunci să culeagă niște piersici din grădină acesta se împotrivi, neavând voie să lase oalele pe foc. Marchizul făcu mare caz de pofta de piersici și-i spuse că va păzi el cuptorul bucătarul plecă iar marchizul se uită la toate mâncărurile, punând, pe cât se pare, în napii preferații ai doamnei, otrava nenorocită ce avea să-i curme zilele. S-a servit masa, contesa s-a atins desigur de acea mâncare blestemată și crima s-a împlinit. Tot ce vă spun acum sunt doar bănuieli; domnul de Bressac, după tragicul sfârșit al acestei întâmplări, nu mi-a spus decât că și-a dus gândul la bun sfârșit, iar, după capul meu, singurul mijloc prin care putea izbuti era acesta. Să lăsăm însă aceste cumplite împrejurări și să ne întoarcem la cruzimea cu care am fost pedepsită de a nu fi luat parte la crimă și de a fi dezvăluit. De îndată ce ne-am ridicat de la masă, marchizul se apropie de mine și-mi spuse prefăcându-se liniștit:

— Ascultă, Sophie, am găsit o cale mai sigură de a-mi îndeplini planul, dar e nevoie de un mic amănunt. Nu îndrăznesc să vin atât de des la tine în cameră, mă tem de toată lumea. La ora 5 fix să fii la marginea parcului, eu vin să te iau și mergem să facem o plimbare ca să-ți explic tot ce trebuie.

Pot să jur că, fie din voia sortii, fie din prea multă prostie oarbă, nimic nu m-a lăsat să bănuiesc nefericirea care mă aștepta. Credeam atât de tare în planul tănuț al contesei, încât nu mi-aș fi închipuit niciodată că marchizul l-a descoperit. Puțin încurcată însă, tot eram: „Sperjurul e o virtute când crima-i plănuită a spus unul din tragedienii noștri, numai că sperjurul dezgustă întotdeauna sufletul cinstit și simțitor care este obligat să se folosească de el. Rolul meu mă încurca, dar n-a ținut mult. Faptele respingătoare ale marchizului îndurerându-mă și altcumva, mă făcure să le las deoparte pe cele dintâi. Veni spre mine cu cea mai veselă și deschisă înfățișare din lume și ne afundă în pădure râzând și glumind după obicei. Cum voiam să îndrept discuția către motivul pentru care îmi ceruse să ne întâlnim, îmi spunea să am răbdare, că se teme să nu fim văzuți și că nu eram încă în siguranță. Ajunserăm, pe nesimțite, la luminișul cu stejarul lângă care ne întâlnisem prima dată; fără să vreau am tresărit revăzând acest loc. Imprudența mea și grozăvia soartei mi-au apărut atunci pe deplin și mă închipuiți care mi-a fost spaima când i-am zărit, la piciorul funestului stejar lângă care mai scăpasem de o primejdie, pe doi dintre tinerii protejați ai marchizului care treceau drept preferații săi. Se ridicară la apropierea noastră și-și aruncau în iarbă sforile, vinele de bou și celelalte instrumente care-mi dădură fiori. Atunci marchizul nu mai folosi față de mine decât epitetul cele mai grosolane și fără rușine.

— Brută, îmi zise înainte ca tinerii să-l poată auzi, recunoști tufișul

din care te-am scos ca pe o fiară pentru a te reda vieții pe care ai fi meritat să o pierzi? Recunoști copacul unde ți-am promis că te aduc dacă-mi dai motive să mă căiesc de bunătatea mea?

Pentru ce ai consimțit la serviciile pe care ți le-am cerut împotriva mamei mele, dacă aveai de gând să mă trădezi și cum ți-ai închipuit că vei sluji virtutea punând în pericol libertatea celui față de care. erai datoare cu viața? Obligată să alegi între două crime, de ce ai ales-o pe cea mai dezgustătoare? Nu aveai decât să nu-mi acorzi ceea ce-ți cerusem, dar nu să consimți pentru a mă trăda! Atunci, marchizul îmi povesti tot ce făcuse pentru a pune mâna pe scrisorile de la curier și cum ajunsese să aibă bănuieli. Ce ai realizat prin înșelăciunea ta, creatură nedemnă? continuă el, ți-ai pus zilele în primejdie fără a o salva pe maiea-mea. Lovitura s-a dat și nădăduiesc ca la întoarcere să-mi văd încununarea succesului. Dar pe tine trebuie să te pedepsesc, să te fac să înveți că nu poteca virtuții este întotdeauna cea mai bună și că sunt împrejurări în viață când cădășia la o crimă este mai bună decât dezvăluirea ei. Cunoscându-mă așa cum trebuie să mă cunoști, cum ai îndrăznit să te masori cu mine? Ți-ai închipuit că mila pe care inima mea n-a încercat-o niciodată decât în interesul plăcerilor mele sau credințele religioase de care mi-am bătut joc întotdeauna, ar fi în stare să mă oprească? Sau poate te-ai încrezut în farmecele tale? adăugă el cu glasul celei mai amare batjocuri ei bine, îți voi dovedi că aceste farmece, oricât ar fi de dezgolate, nu vor folosi decât să-mi întărite răzbunarea.

Și, fără a-mi da timp să-i răspund, fără a arăta nici cea mai mică emoție pentru șuvoiul de lacrimi în care mă vedea scăldată, mă strânse puternic de braț, mă târî către ajutoarele sale și le spuse:

— Iat-o pe cea care a vrut să-mi otrăvească mama și care poate a și împlinit această faptă criminală, oricât m-am străduit s-o împiedic. Aș fi făcut poate mai bine să o dau pe mâna legii, dar și-ar fi pierdut viața, pe când eu vreau să i-o las ca să poată suferi îndelung. Despuiați-o imediat și legați-i mijlocul de copacul ăsta, s-o pot pedepsi cum merită. Porunca fu îndeplinită pe dată, mi se băgă o batistă în gură, îmi petrecură brațele strâns în jurul copacului și îmi legară umerii și picioarele-le, lăsând restul corpului dezlegat pentru a nu fi nicidecum apărată de loviturile ce aveam să le primesc. Marchizul, neobișnuit de agitat, puse mâna pe o vână de bou; înainte de a lovi, necruțătorul dori să-și dea seama cât puteam îndura; s-ar fi spus că-și hrănea ochii cu lacrimile mele și cu semnele durerii și spaimei care mi se săpau pe față apoi se dădu vreo trei pași în spate și în aceeași clipă mă simții lovită din toate puterile pe care le avea, de la mijlocul spatelui până la pulpele picioarelor. Călăul se opri o clipă și își trecu fără milă mâinile peste toate locurile pe care le învinețise și îi spuse nu știu ce unuia dintre ajutoare și de îndată mi se trase o basma peste ochi, încât nu mai puteam să văd nimic din ceea ce făceau. S-au învărtit totuși destul de mult în spatele meu înainte de a se apuca din nou de scenele sângeroase la care mai eram osândită da, așa, este, spuse marchizul înainte de a lovi din nou și deabia rosti acest cuvânt din care nu înțelegeam nimic, că loviturile începură și mai puternice se mai făcu o pauză, mâinile se mișcară din nou pe părțile zdrelite, iarăși își vorbiră încet unul din tineri spuse tare:

— Nu stau mai bine așa? la care marchizul nu răspunse decât „mai aproape, mai aproape, fură urmate de un al treilea atac și mai puternic decât celelalte, în timpul căruia Bressac rosti de două sau trei ori la rând

aceste cuvinte, presărate cu groaznice înjurături:

— Hai, hai, amândoi, nu vedeți că vreau s-o omor cu mâna mea chiar acum? Acestea, spuse pe un ton mereu mai ridicat, puseră capăt josnicei măcelăriri, își mai vorbiră încet câteva clipe, auzii din nou zgomote și simții cum îmi desfăceau legăturile. Atunci îmi dădui seama, după sângele care acoperea iarba, de starea în care trebuie că mă afluam marchizul era singur, ajutoarele dispăruseră.

— Ei bine, curviștino, îmi spuse, uitându-se la mine cu acel dezgust care rămâne după delirul patimilor, nu găsești că te costă scump virtutea și că cei 2 000 de scuzi erau mai buni decât cele 100 de lovituri cu vâna de bou? Căzui la piciorul copacului, eram gata să-mi pierd cunoștința nelegiuitul, încă nepotolit de sălbătăciile la care se dedase, mă ținui cu picioarele la pământ și mă apăsă să mă înăbușe.

— Sunt prea bun că-ți las viața, repetă el de câteva ori, fii atentă cel puțin la felul în care vei răspunde la noua mea milostivire. Îmi porunci atunci să mă ridic și să-mi strâng lucrurile, iar cum sângele îmi curgea de peste tot, adunai niște iarbă să mă șterg pentru a nu-mi păta singurele haine ce-mi rămăseseră! În timpul ăsta, el se plimba de sus în jos și mă lăsa să mă chinui, mai atent la gândurile lui decât la mine. Umflăturile, sângele care tot mai curgea, durerile cumplite pe care le înduram mă făceau aproape neputincioasă să mă îmbrac și nici o clipă bărbatul de lângă mine, monstrul crud care mă adusese în starea aceea, el, pentru care mi-aș fi dat viața cu câteva zile în urmă, n-a simțit nici cea mai slabă milă care să-l facă să mă ajute. Cum mă văzu gata, se apropie spunându-mi:

— Du-te unde vrei, cred că ți-au rămas ceva bani în buzunar, n-am să ți-i iau, dar ferește-te din calea mea, și la țară și la Paris. Te previn că vei trece în ochii lumii drept ucigașa mamei mele; dacă încă mai suflă, am s-o trimit în mormânt cu gândul ăsta, toată casa va ști același lucru, te voi da în urmărire. La Paris îți va fi cu atât mai greu să locuiești cu cât, te înștiințez, primul proces pe care-l credeai închis n-a fost decât înăbușit. Ți s-a spus că nu mai există pedeapsa, dar ai fost mințită decretul nu este definitiv; ai fost lăsată în pace pentru a se vedea cum te porți. Acum ai două procese în loc de unul singur, iar în locul unui cămătar josnic, ai ca adversar un om bogat și puternic, hotărât să te urmărească până în iad dacă profiți prea mult de viața pe care binevoiesc să ți-o las și începi cu plângeri mincinoase.

— Oh, domnule, răspunsei, oricât de aspru ați fost cu mine, nu vă temeți că voi face ceva! A trebuit să vă fiu potrivnică câtă vreme era vorba de viața mamei dumneavoastră, dar nu voi face nimic dacă e vorba doar de nenorocita de Sophie. Adio, domnule, fie să aveți parte de tot atâtea bucurii de pe urma crimelor, pe câte neazuri am eu din cauza cruzimii voastre și orice vă rezervă cerul, cât timp va binevoi să mă țină cu zilele, le voi folosi ca să mă rog pentru dumneavoastră.

Marchizul ridică capul, auzind aceste cuvinte, nu putu să nu se uite la mine și, cum mă văzu plângând în hohote, deabia ținându-mă pe picioare, se temu cu siguranță să nu se înduioșeze, se îndepărtă și nu-și mai aruncă ochii spre locul unde mă afluam. De îndată ce dispăru, mă lăsa să cad la pământ, în voia durerii și făcui să răsune văzduhul de gemete, udând iarba de lacrimi: „Oh, Doamne, plângeam, tu ai vrut-o, voia ta a fost ca cel nevinovat să cadă iar pradă celui păcătos! Fă, Doamne, ce vrei cu mine, sunt încă departe de chinurile pe care le-ai

îndurat pentru noi! Fie ca cele pe care le îndur din adorație pentru. Tine să mă învrednicească de răsplata promisă celui slab care nu te uită niciodată în încercările sale și te preamărește în suferințe! Se apropia noaptea, nu puteam nicicum să merg mai departe, deabia mă puteam ține. pe picioare. Îmi adusei aminte de tufișul în care dormisem cu 4 ani în urmă într-o stare mult mai puțin tristă, desigur, mă târâi cu greu până acolo și, așezată în același loc, chinuită de rănile ce sângereau încă, stăpânită de tortura minții și durerea inimii, petrecui cea mai crudă noapte cu putință. Puterea vârstei și a firii mele îmi redară cât de cât forțele până în zori, când, înfricoșată de vecinătatea cumplitelui castel, mă îndepărtai de îndată, părăsii pădurea și, hotărâtă să intru la întâmplare în prima casă ce-mi va ieși în cale, pătrunsei în târgul Claye, la aproape 6 leghe depărtare, de Paris. Întrebai de casa doctorului, cineva mi-o arătă și mă rugai de el să mă panseze, spunându-i că fugisem din Paris, de la casa părintească, din dragoste, având nenorocul să nimeresc în pădurea de la Bondy, unde nelegiuții îmi făcuseră ceea ce se, vedea. Mă îngriji cu condiția să fac o mărturisire la grefierul din sat, iar eu m-am, supus. Se pare că s-au făcut cercetări de care nu s-a mai auzit nimic, iar doctorul, care mă primise să stau la el până la vindecare, mă îngriji atât de bine, că într-o lună eram întrutotul refăcută.

De îndată ce starea mea îmi permise să ies la aer, prima grijă mi-a fost să caut în sat vreo tânără destul de isteasă și pricepută ca s-o trimit la castelul de Bressac, să afle ce se mai întâmplase după plecarea mea. Motivul pentru care o făceam nu era doar curiozitatea ea mi-ar fi putut dăuna și cu siguranță era nepotrivită, puținii bani însă, pe care-i câștigasem la contesă, îmi rămăseseră în cameră. Asupra mea aveam abia vreo 6 ludovici, în timp ce la castel mai erau aproape 30. Nu-mi închipuiam că marchizul va fi atât de crud încât să nu-mi dea dreptul, ba eram încredințată că după prima furie, nu-mi va face o a doua nedreptate. Îi scrisei cât mai bine putui vai mie! scrisoarea era mult prea frumoasă, orice aș fi făcut, trista mea inimă încă îl apăra pe acel perfid. Am avut grijă să-i ascund locul în care, mă aflam, implorându-l să-mi trimită lucrurile și puținii bani din camera mea. O țărancă de 20—25 de ani, vioaie și deșteaptă, îmi făgădui să-mi ducă scrisoarea și să iscodească despre diferitele lucruri asupra cărora aveam s-o întreb. O sfătuii mai cu seamă să nu spună de unde venea, să nu pomenească nimic de mine, să spună doar că avea scrisoarea de la un om ce i-o adusese de la mai bine de 15 leghe. Jeanette, așa o chema pe mesagera mea, o porni la drum și după 24 de ore fu înapoi eu răspunsul.

Se cade, doamnă, să vă povestesc ce se întâmplase la marchizul de Bressae, înainte de-a vă arăta biletul, pe care l-am primit de la el.

Contesa de Bressae căzuse la pat în ziua plecării mele de la castel și murise subit chiar în noaptea aceea. De la Paris nu venise nimeni la castel, iar marchizul, pradă celei mai mari disperări, prefăcutul, pretindea că maică-sa a fost otrăvită de o cameristă care fugise în aceeași zi, numită Sophie. Această cameristă era dată în urmărire cu gândul de-a fi dusă la eșafod, când va fi găsită. În afară de asta, marchizul devenise, moștenind-o, mai bogat decât crezuse căci casele de bani și bijuteriile doamnei de Bressae, despre care nu prea se știuse, puneau la dispoziția sa, pe lângă alte venituri, peste 600 000 franci, în obiecte sau bani peșin. Se spunea că se străduise să-și ascundă bucuria sub masca durerii, iar rudele chemate pentru autopsia cerută, tot de el, îl

lăsaseră în posesia deplină și nesmintită a rodului nelegiuirii sale, după ce plânseseră soarta nefericitei contese și jurară să o răzbune dacă cea care comisese crima avea să le cadă în mâini. Domnul de Bressae vorbise chiar el cu Jeanette, îi pusese diferite întrebări la care tânăra răspunsese așa de sigur și de deschis, încât se hotărâse să-i dea un răspuns fără s-o mai strângă cu ușa.

— Iată, Doamnă, această ucigătoare scrisoare, spuse Sophie, scoțând-o din buzunar, iat-o! Câteodată inima mea are nevoie de ea și o voi păstra până la ultima suflare citiți-o, dacă puteți face asta fără să vă înfiorați.

Doamna de Lorsange primi biletul de la frumoasa uneltitoare și citi următoarele: „O nelegiuită care a fost în stare să-mi otrăvească mama este nesăbuită dacă îndrăznește să-mi scrie după această crimă. Cel mai bun lucru pe care-l face este că-și ascunde bârlogul poate fi încredințată că va avea de suferit dacă îl voi descoperi. Cum îndrăznește să ceară cum de vorbește de bani și de lucruri? ceea ce ar fi putut lăsa ne-ar putea oare despăgubi de furturile comise în timpul șederii în casă sau prin înfăptuirea crimei din urmă? Să se ferească de a mai trimite pe cineva în acest fel, căci o asigur că-l voi închide pe mesager până când locul în care se ascunde vinovata va fi cunoscut de tribunal.

Urmează, copilă dragă, spuse doamna de Lorsange, iată ce fapte îngrozitoare. Să te scalzi în aur și să-i refuzi unei nenorocite care n-a vrut să ia parte la o crimă ceea ce a câștigat cinsti, este o infamie fără seamăn.

Vai mie, doamnă, continuă Sophie, reluând povestea, două zile am plâns deasupra acestei scrisori nefericite, sufeream mai mult din cauza caracterului urât pe care-l înfățișa, decât a refuzului pe care-l conținea. Iată-mă așadar vinovată, mă plângeam, iată-mă dată a doua oară pe mâna legii pentru că i-am ascultat prea mult orânduile. Fie și așa, nu mă căiesc de asta orice mi s-a întâmpla, nu voi cunoaște nici durerea morală, nici remușcările, atâta timp cât sufletul îmi va fi curat și nu voi avea altă vină decât de a-mi fi ascultat simțul de dreptate și virtutea care nu mă vor părăsi niciodată..

Nu puteam crede, cu toate astea, că cercetările de care vorbea marchizul erau adevărate nu meritau luate în seamă, pentru el era atât de periculos să mă ducă la lege, încât mă gândii că trebuia să fie, în sine sa, mult mai speriat de prezența mea, dacă m-ar fi găsit vreodată, decât aveam eu a mă teme de amenințările sale. Cu aceste gânduri, m-am hotărât să rămân unde mă aflam și să mă rostuiesc pe cât oi putea, până când un capital ceva mai mare mi-ar fi îngăduit să merg mai departe.

Domnul Rodin, așa se numea medicul la care stăteam, se oferă de la sine să-mi dea de lucru. Era un om de 35 de ani, cu o fire aspră, impulsivă, brutală, dar care, în afară de asta, se bucura în tot ținutul de o reputație excelentă. Dăruit cu totul meseriei, neținând nici o femeie pe lângă el, era foarte mulțumit, când venea acasă, să aibă pe cineva care să îngrijească de gospodărie și de el avea să-mi plătească 200 de franci pe an și ceva pe deasupra din consultații, iar eu consimții pe dată.

Domnul Rodin își dăduse seama că nu cunoscusem niciodată un bărbat, știa, de asemenea, cât de mult doream să mă păstrez cinstită și-mi promisese să nu mă sâcăie cu acest lucru. Prin urmare, înțelegerea fu curând încheiată doar că nu mă spovedii prea mult noului stăpân, nu

știa cine sunt.

Mă aflu în acea casă de doi ani și chiar dacă marea mea supărare nu-mi trecuse, liniștea sufletească de care mă bucuram îmi mai ștersese din necazuri, pe când cerul care nu-i îngăduia inimii mele nici un elan fără să mă lovească de îndată cu un necaz, îmi răpi biata mulțumire de o clipă, pentru a mă zvârli în alte dureri.

Pe când eram într-o zi singură acasă, umblând prin diferitele locuri unde aveam treburi de făcut, mi se păru că aud gemete care veneau dintr-o pivniță. Mă apropii, deslușesc mai bine, aud strigătele unei fete pe care o ușă bine încuiată o despărțea de mine; îmi era peste putință să-i deschid ascunzătoarea. O mie de gânduri îmi veniră în minte ce putea ea căuta acolo? Domnul Rodin nu avea copii, nu-i cunoșteam nici surori, nici nepoate de care s-ar fi putut ocupa cinstea în care îl văzusem că trăia nu-mi îngăduia să cred că această fetiță era destinată unor destrăbălări. Așadar, de ce o închisese? Foarte curioasă să dezleg acest mister, îndrăznii să întreb pe copilă ce face acolo și cine este.

— Vai, domnișoară, îmi răspunde plângând nefericita, sunt fiica unui tăietor de lemne din pădure și n-am decât 12 ani domnul care locuiește aici, împreună cu unul din prietenii săi, m-a răpit ieri, pe când tatăl meu se îndepărtase. Amândoi m-au legat, m-au aruncat într-un sac de țărâțe, din fundul căruia nu puteam striga, m-au pus pe șeaua unui cal și ieri noapte m-au băgat în casa asta unde, de îndată, m-au și dus în pivniță. Nu știu ce vor să-mi facă, când am ajuns m-au dezbrăcat, m-au cercetat, m-au întrebat câți ani am și, în fine, cel care pare stăpânul casei i-a spus celuilalt că operația trebuie amânată până poimăine seara din cauză că sunt prea speriată, iar experiența va fi mai bună dacă mă voi liniști în afară de asta, îndeplinesc toate condițiile cerute subiectului.

Fetița tăcu după aceste cuvinte și își reluă plânsul cu și mai mult necaz o rugai să se liniștească, făgăduindu-i să am grijă de ea. Îmi era destul de greu să înțeleg ce doreau să facă cu nefericita asta, domnul Rodin și prietenul său, tot doctor; totuși, cuvântul subiect pe care îi iuizeam adesea pomenindu-l în alte împrejurări, mă făcu pe dată să bănuiesc că puteau» prea bine să pună la cale vreo cumplită disecție anatomică pe nenorocita copilă; înainte de a începe să bănuiesc acest lucru înfricoșător, încercai să mă dumiresc mai bine. Rodin a venit acasă cu prietenul său, au luat masa împreună și au căutat să scape de mine. Prefăcându-mă a le da ascultare, m-am ascuns și discuția lor m-a lămurit mai mult decât trebuia asupra planului îngrozitor ce se punea la cale.

Niciodată, a spus unul din ei, această parte anatomică nu va fi cunoscută perfect dacă nu va fi examinată cu, atenție pe un subiect de 12-13 ani deschis în momentul contactului nervilor cu durerea este îngrozitor câte motive neînsemnate opresc progresul artelor ei bine, va fi sacrificat un subiect pentru a salva alte milioane cu acest preț, mai trebuie să ne învoim? Uciderea făcută de lege este oare alta decât cea care se va înfăptui în operația noastră, sau cumva scopul acestor legi atât de înțelepte este oare altul decât sacrificarea unui individ pentru a salva pe alții o mie? Așadar nimic nu ne oprește ah, cât despre mine, m-am hotărât, răspunse celălalt și așa fi făcut-o demult dacă așa fi îndrăznit să lucrez singur. Nu vă mai povestesc restul discuției cum ea privea doar treburile meseriei, am reținut prea puțin și din clipa aceea m-am gândit doar s-o scop cu orice preț pe nefericita victimă a unei îndeletniciri, fără îndoială prei țioasă în toate privințele, dar ale cărei

progrese mi se|, păreau prea scump plătite prin sacrificarea unei ființe nevinovate. Cei doi prieteni se despărțiră și Rodin se culcă fără să-mi spună nimic. A doua zi, ziua hărăzită crudei măcelăriri, plecă ca de obicei, spunându-mi că se va întoarce doar pentru a lua masa de seară cu prietenul să iu ea și în ajun. De abia ieșise când și trecui la împlinirea faptei ce plănuisem. Cerul m-a slujit, dar n-aș îndrăzni să spun dacă a ajutat inocența sacrificată sau fapta miloasă a nefericitei Sophie pe care avea de gând s-o pedepsească? Vă voi spune faptele și veți hotărî, doamnă cât despre mine, sunt atât de puternic stăpânită de mâna acestei inexplicabile providențe, încât îmi este cu neputință să-i dezleg planurile am încercat să aflu și am fost aspru pedepsită, iată tot ce pot să spun.

Cobor în pivniță, o întreb din nou pe fetiță iarăși aceleași vorbe, aceleași spaime o întreb dacă știe unde este pusă cheia când este scoasă din ușă. Nu știu, îmi răspunde, dai cred o iau cu ei. Mă uit la întâmplare, simt ceva sub picioare, în nisip, mă aplec, iată cheia, deschid ușa. Micuța nefericită îmi cade în genunchi, îmi udă mâinile cu lacrimile recunoștinței, și, fără să mă gândesc la primejdie, fără să mă întreb la ce soartă trebuie să mă aștept, mă ocup doar de evadarea copilului. O scot din fericire din sat fără să mă întâlnesc cu nimeni, îi arăt drumul spre pădure, o sărut, bucurându-mă ca și ea de fericirea ei și a celei pe care i-o va face tatălui când i se va arăta din nou în fața ochilor și mă întorc repede acasă.

La ceasul hotărât, cei doi doctori se întorc plini de speranța să-și pună în aplicare înfiorătoare planuri iau masa pe cât de veseli, pe atât de grăbiți și de îndată coboară în pivniță. Tot ce prevăzusem pentru a-mi ascunde fapta fusese să sparg broasca și să pun cheia unde o găsi, sem ca să-i fac să creadă că fetița fugise singură numai că cei pe care voiam să-i păcălesc nu erau oameni să se lase orbiți cu una cu două. Rodin se întoarce furios, se repede cu pumnii la mine întrebând ce făcusem cu copila pt care o închisese. La început tăgăduii dar sinceritatea mea nefericită mă făcu să mărturisesc. Nimic nu putea fi pe măsura cuvintelor tari și furioase de care s-au folosit nelegiuirii unul a avut ideea să iau locul copilei pe care o salvasem, celălalt se gândi, la chinuri și mai înfricoșătoare, iar planurile și scornelile erau împletite cu lovituri care, tot trimițându-mă, de la unul la altul, mă amețiră, încât căzui jos fără cunoștință. Furia li se mai potolise, Rodin mă trezi și de cum îmi revenii îmi porunciră să mă dezbrac. Le-am dat ascultare, tremurând toată de îndată ce fusei așa cum au dorit ei, unul mă ținu, celălalt operă îmi taie câte un deget de la fiecare picior, mă pun să stau jos și fiecare îmi scoate câte un dinte din fundul gurii. Încă nu-i gata, spune Rodin încingând un fier în foc, am primit-o biciuită, vreau s-o trimit însemnată și, spunând asta, infamul, în vreme ce prietenul său mă ține locului, mă arde cu fierul înroșit în dosul umărului, așa cum sunt însemnați hoții să îndrăznească să se arate acum, curviștina, să îndrăznească, face Rodin, furios, și dacă arăt acest înscris acuzator, îmi vor fi destule motivele care m-au făcut s-o dau afară repeae și pe ascuns. Astea fiind spuse, cei doi prieteni pun mâna pe mine; era noapte, m-au dus la marginea pădurii și m-au lăsat fără milă acolo, după ce mi-au mai arătat odată primejdia unei reclamații împotriva lor, dacă cumva m-aș gândi s-o fac in halul de înjosire în care eram.

Oricărei alta puțin i-ar fi păsat de această amenințare de bine ce se

putea dovedi că tratamentul pe care-l suportasem nu venea de la vreun tribunal, de ce m-aș fi temut?

Dar slăbiciunea, curățenia mea sufletească, spaima de nenorocirile de la Paris și de la castelul lui Bressac mă zăpăciră, mă înspăimântară și nu mă mai gândii decât să fug din acel loc blestemat îndată după ce mi se vor mai potoli puțin durerile. Cum rănila pe care mi le făcuseră le pansaseră cu grijă, chiar a doua zi dimineața ele arătau destul de bine. Și după ce petrecui sub un copac una din cele mai înfricoșătoare nopți din viața mea, o pornii la drum de cum se crăpă de ziuă. Rănila de la picioare nu mă lăsau să merg repede dar, grăbită să mă îndepărtez de o pădure atât de potrivnică mie, făcui totuși 4 leghe în prima zi, tot atâta a doua și a treia neputind însă să-mă descurc prea bine, neîntrebând nimic pe nimeni, nu reușii decât să mă învârt în jurul Parisului, iar în seara celei de a patra zile de mers nu mă găseam decât la Lieu-Saint. Știind că drumul mă putea scoate spre provinciile din sudul Franței, am hotărât s-o apuc pe el, să ajung cum voi putea în acele ținuturi depărtate, crezând că pacea și odihna de care nu avusesem parte în locul natal mă vor aștepta poate la capătul pământului.

Mare greșală! și câte amaruri mai aveam încă de tras? Venitul meu, mult mai mic la Rodin decât la marchizul de Bressac, nu-mi îngăduise să fac economii totul era din fericire la mine, adică vreo câțiva ludovici, la cât se urca și ceea ce putusem lua de la Bressac și ceea ce câștigasem la doctor. În marea mea nefericire, mă socoteam încă mulțumită că nu mi se furaseră și ăștia și mă consolam că-mi vor ajunge măcar până voi putea să-mi găsesc un rost. Îmi închipuiam că voi putea ascunde chinurile la care am fost supusă, căci ele nu se vedeau când eram îmbrăcată și că vânătăile nu mă vor împiedica să-mi câștig pâinea! Aveam 22 de ani, o sănătate robustă, cu toate că eram înăltuță și subțire, o înfățișare care, spre ghinionul meu, îmi aducea chiar prea multe elogii, calități ce, deși mi-au produs întotdeauna necazuri, îmi linișteau sufletul și mă făceau să sper că, în fine, providența fie că le va răsplăti, fie că măcar va mai împrăștia suferințele pe care mi le adusesese. Până la Sens, îmi continuai drumul cu speranță și curaj, acolo, picioarele care nu se vindecaseră încă, mă dureau îngrozitor, așa că luai hotărârea să mă odihnesc câteva zile, dar, neîndrăznind să mă mărturisesc nimănui și amintindu-mi leacurile pe care văzusem că le folosea Rodin la astfel de răni, mi le cumpărai și mă doftoricii singură. O săptămână de repaus mă refăcu pe de-a întregul. Poate că mi-aș fi găsit vreun rost la Sens, dar, prea lămurită că trebuie să mă îndepărtez cât mai mult, nici nu am căutat măcar vreunul, am mers tot înainte cu scopul să-mi încerc norocul în Dauphine. În copilărie auzisem vorbind de acest ținut și acolo îmi închipuiam fericirea veți vedea și ce bine am izbutit.

În nici un moment din viață, credința nu m-a părăsit; fără să iau în seamă ereziile celor puternici, părându-mi-se, toate mai curând rezultatul gândurilor lor ușurate decât ale unei întemeieri, am pus în locul lor conștiința și inima mea, în amândouă am găsit tot ce-mi trebuia ca să le țin piept. Dacă uneori necazurile m-au împiedicat să-mi văd de cele sfinte, de îndată ce am putut, mi-am reparat greșelile. Deabia plecasem din Auxerre, pe 7 iunie, n-am să uit niciodată ziua asta, făcusem vreo 2 leghe și, cum începea să mă toropească căldura, mă hotărâi să urc pe o colină acoperită cu un pâlț de arbori, puțin afara drumului spre stânga, să mă răcoresc și să dorm vreo două ceasuri, fără

cheltuiala dintr-un han și fără pericolele drumului mare.

Urc până acolo și mă așez sub un stejar unde, după o masă frugală cu pâine și apă, mă las blând în voia somnului de care am parte vreo două ore în deplină liniște. Când m-am deșteptat, am început să admir peisajul ce mi se arăta la stânga drumului în mijlocul unei păduri care se întindea cât vedeai cu ochii, mi se păru că zăresc, la vreo trei leghe, o mică clopotniță înălțându-se sfioasă în văzduh. Blândă singurătate, îmi spusei, ce dor mi-e de tine! Acolo trebuie să fie adăpostul vreunor călugărițe sau sfinți singuratici, îngrijind doar de îndatoririle lor, devotați religiei, departe de lumea stricată în care crima luptă fără încetare cu nevinovăția și iese mereu triumfătoare. Cu siguranță că acolo și-au găsit locul toate virtuțile! Mă cufundasem în aceste gânduri, când o tânără cam de o seamă cu mine care păștea oile mi se înfățișă. O întrebai despre acea așezare și-mi spuse că ceea ce vedeam era o mănăstire reformată, locuită de 4 singuratici a căror credință, abstenență, și sobrietate erau fără seamăn.

Lumea merge acolo îmi spuse fata, o dată pe an, în pelerinaj pentru o fecioară care face minuni și de la care dreptcredincioșii capătă tot ce cer. Cuprinsă de dorința de a merge pe loc să implor ajutor la picioarele sfintei mame a Domnului, o întrebai pe fată dacă vrea să vină cu mine îmi spuse că-i era cu neputință, căci maică-sa o aștepta acasă devreme, dar că drumul era ușor, mi-l arătă și-mi spuse că starețul, omul cel mai respectabil și cel mai sfânt, nu numai că mă va primi minunat, ba chiar, dacă voi avea nevoie, mă va ajuta. I se spune sfinția sa Raphael, continuă fata, este italian, dar și-a petrecut viața în Vranța, îi place singurătatea și a refuzat tot felul de servicii din partea Papei cu care este rudă. Este un om de neam mare, blând, serviabil, plin de zel și credință, în vârstă de vreo 50 de ani și pe care toată lumea din ținut îl consideră sfânt. Povestea ciobăniței m-a încurajat și mai mult, încât mi-a fost cu neputință să rezist dorinței de-a merge în pelerinaj la mănăstire pentru a repara, prin dovezile cuvioase de care voi fi în stare, toate micile păcate de care mă făcusem vinovată. Îi dădui ceva de pomană feței, cu toate că eu însămi aveam destule nevoi și iată-mă la drum către Sainte Marie de Bois cum se numea mănăstirea la care mergeam. Când ajunsei pe loc drept, nu mai văzui clopotnița și nu mai putui să mă conduc decât după copaci cum nu întrebasem pe fată câte leghe erau de la locul unde o înțâlnisem până la mănăstire, îmi dădui seama că distanța era alta decât socotisem eu. Dar lucrul ăsta nu m-a descurajat, am ajuns la marginea pădurii și văzând că mai este încă lumină, m-am hotărât să pătrund înăuntru, aproape sigură că voi ajunge la mănăstire înainte de căderea nopții. În tot timpul ăsta nu am zărit nici urmă de om, nici o casă iar singurul drum era o cărare neumblată pe care mergeam la întâmplare. Făcusem pe puțin 5 leghe de la colina de pe care mi se păruse că cel mult trei aveau să mă ducă la destinație și încă nu văzusem nimic ivindu-se, când, la apusul soarelui, auzii în fine un sunet de clopot la mai puțin de o leghe. O iau după sunet, mă grăbesc, cărarea se mai lărgeste și după o oră de când auzisem clopotul, zăresc în fine niște garduri și, imediat după ele, mănăstirea. Nimic mai frumos decât acest loc singuratec, nici o locuință prin preajmă, cea mai apropiată fiind la mai mult de 6 leghe, și, în toate părțile, pe puțin 3 leghe, de păduri. Mănăstirea era într-o vale, a trebuit să cobor destul până să ajung și de asta pierdusem și clopotnița din ochi de cum ajunsesem pe loc drept.

Baraca unui călugăr grădinar era lipită de zidul clădirii și pe acolo trebuia să treci înainte de a intra. Îl întrebai pe sihastru dacă pot să vorbesc cu călugărul econom... mă întrebă ce vreau de la el. Îi dădui de înțeles că e o treabă bisericească că un jurământ mă aduce în acest lăcaș sfânt și că voi fi deplin răsplătită de toate cele îndurate pentru a ajunge aici dacă voi putea cădea o clipă la picioarele fecioarei și a preacuviosului slujitor sub acoperișul căruia este adăpostită această minunată icoană. Călugărul, după ce mă pofti să mă odihnesc, merse de grabă în mănăstire și cum era întuneric acum iar călugării erau la masă, întârzie destul să se întoarcă. Reveni într-un târziu cu un alt călugăr:

— Iată-l pe cuviosul Clement, domnișoară, este economul așezământului, a venit să vadă dacă face să-l tulbure pe stareț pentru ceea ce dorești. Cuviosul Clement era un om de vreo 45 de ani, foarte gras, de o înălțime uriașă, cu privire rea și întunecată, cu glasul aspru și răgușit, a cărui prezență mai mult mă înfiora decât mă liniști . . .

Începui să tremur fără voia mea și fără să mă pot opri, amintirea tuturor suferințelor din trecut mi se deșteptă în minte.

— Ce vrei, îmi spuse călugărul cu destulă» asprime, asta-i ora la care se vine la biserică? Pari a fi o hoinară fără căpătâi.

— Cuvioase, îi spusei ingenunchind, știam că se poate veni la orice oră în casa Domnului am venit aici de foarte departe, plină de elan și credință, vă rog, dacă se poate, să mă spovediți și când îmi veți cunoaște conștiința, veți vedea dacă sunt sau nu vrednică să cad la picioarele icoanei făcătoare de minuni pe care o păstrați în sfântul vostru lăcaș.

— Dar nu prea este ora spovedaniei, spuse călugărul îmblânzindu-se unde-ți vei petrece noaptea? Nu avem loc, mai bine să vii dimineața. Îi povestii toate motivele care mă împiedicaseră să fac acest lucru, iar el, fără să mar adauge nimic, merse să-i vorbească starețului. La câteva minute după aceea, auzii cum se deschide biserica și călugărul econom, venind el însuși la baraca grădinarului, mă pofti să intru în templu. Cuviosul Clement era un om de vreo 45 de ani, foarte idee chiar acum, era un bărbat de vârstă care mi se spusese, dar căruia nu i-ai fi dat 40 de ani era slab, destul de înalt, cu o înfățișare spirituală și blândă, vorbind foarte bine franțuzește, chiar dacă cu o ușoară pronunție italienească, manierat și curtenitor pe dinafară, pe cât era de întunecat și sălbatec în suflet, așa cum prea bine vă voi putea lămuri de îndată.

— Copilo, zise cu blândețe călugărul, cu toate că ora este întru totul nepotrivită și nu avem obiceiul să primim așa de târziu, îți voi asculta spovedania și ne vom gândi după aceea la mijloacele de a-ți petrece cuviincios noaptea până la ora când, mâine, vei putea să te închini la sfânta icoană pe care o avem. Spunând toate astea, călugărul puse să se aprindă câteva lumini în jurul confesionalului, îmi spuse să mă așez acolo și, dându-i voie celui alt călugăr să se retragă, îi porunci să închidă toate ușile și mă îndemnă să mă spovedesc cu toată încrederea. Întrutotul liniștită în fața unui om ce părea atât de blând, după spaimile trase de la cuviosul Clement, mă înclinai la picioarele confesorului, îi dezvăluii toată viața mea și, cu cinstea și încrederea mea obișnuită,, nu-i ascunsei nimic din ceea ce mă privea. Îi mărturisii toate greșelile, mă spovedii de toate nefericirile, nimic nu fu lăsat deoparte, nici măcar rușinosul semn pe care mi-l făcuse Rodin.

Călugărul Raphael mă ascultă cu cea mai mare atenție, mă puse chiar să repet mai multe amănunte, luând o înfățișare miloasă și

curioasă iar întrebările sale de căpătâi se legară, de mai multe ori la rând, de lucrurile următoare:

1. Dacă era adevărat că eram orfană și de la Paris.
2. Dacă era sigur că nu mai aveam nici rude, nici prieteni, nici protectori și nici pe nimeni altcineva căruia să-i scriu.
3. Dacă nu-i împătășisem decât ciobăniței dorința de a merge la mânăstire și dacă nu-i dădusem de știre la întoarcere.
4. Dacă tot mai eram fecioară și dacă aveam numai 22 de ani.
5. Dacă eram sigură că nu m-a urmărit nimeni și nu m-a văzut intrând la mânăstire.

După ce l-am lămurit cu aceste întrebări și i-am răspuns cu cea mai mare naivitate, el îmi spuse, ridicându-se și luându-mă de mână:

— Ei bine, vino, copilo, e prea târziu să te închini în seara asta în fața fecioarei, mâine am să-ți dăruiesc sfânta bucurie de a te împărtăși la picioarele icoanei sale, iar în seara asta să ne gândim să mănânci și să dormi. Spunând asta, mă conduse la sacriștie.

— Dar, părinte, făcui eu atunci cu o anumită îngrijorare pe care nu mi-o puteam stăpâni, cum, părinte, în casa voastră?

— Dar unde oare, încântătoare pelerină, răspunse călugărul, deschizând una din ușile culoarului din jurul sacristiei care conducea drept spre locuință... cum, te temi să petreci noaptea cu 4 călugări? Vei vedea, îngeraș, că nu suntem atât de sălbatici pe cât părem și știm cum să distrăm o fată drăguță. La aceste cuvinte, tresării: Oh, cerule, spusei în sinea mea, nu cumva voi cădea iar pradă bunelor mele sentimente și dorinței pe care am avut-o de a mă apropia de tot ce are religia mai respectabil, fi va oare această dorință pedepsită ca o crimă? În timpul ăsta, mergeam pe întuneric; la un capăt al culoarului, apărui în sfârșit o scară, călugărul mă lăsă să o iau înainte și, de cum observă o oarecare reținere, spuse furios schimbându-și dulceața din glas cu tonul cel mai obraznic:

— Stricată nenorocită, îți închipui că mai poți da înapoi? Ehehei, ai să vezi îndată că era mai bine pentru tine să fi nimerit într-o ascunzătoare de hoți decât la 4 călugări reformați.

Toate motivele de groază sporiră atât de repede în ochii mei, încât nu mai avui timp să mă sperii de aceste cuvinte; de abia le auzisem, când alte semne de alarmă mă luară cu asalt. Ușa se deschide și văd în jurul unei mese 3 călugări și 3 tinere, toți 6 în cea mai nerușinată stare două dintre fete erau dezbrăcate de tot, se îndeletniceau cu despuierea celei de-a treia și călugării erau cam în aceeași situație.

— Prieteni, făcu Raphael de cum intră, ne mai lipsea una, iat-o. Dați-mi voie să vă prezint un adevărat fenomen! Iată o Lucreție care poartă pe umăr semnul fetelor de moravuri ușoare iar aici, continuă el făcând un gest pe cât de semnificativ, pe atât de nerușinat aici, prieteni, dovada sigură a unei feciorii mărturisite. Hohote de râs izbucniră din toate colțurile sălii la această neobișnuită introducere, iar Clement, cel pe care-l văzusem mai întâi, strigă, pe jumătate beat, că lucrul ăsta trebuia verificat pe loc. Obligația de a vă înfățișa pe cei cu care mă găseam acolo, mă face să mă întrerup, lăsându-vă să așteptați cât mai puțin urmarea.

Îi cunoașteți destul pe Raphael și pe Clement ca să pot trece la următorii doi. Antonin, al treilea călugăr din mânăstire, era un omuleț de vreo 40 de ani, uscat, slab, cocoș, cu o înfățișare de satir, păros ca un

urs, de o desfrânare nepotolită, batjocoritor și rău fără pereche. Cuviosul Jerome, cel mai vârstnic de acel lăcaș era un des-frânat bătrân de 60 de ani, la fel de aspru și brutal ca și Clement, mai bețiv decât el, care, plictisit de plăcerile obișnuite, era obligat, pentru a-și scormoni o lucire de voluptate, să se servească de căi pe cât de depravate, pe atât de dezgustătoare.

Florette era cea mai tânără dintre femei, de loc din Dijon, în vârstă de vreo 14 ani, fiica unui burghez de vază din acest oraș, răpită de ajutoarele lui Raphael care, bogat și bine văzut de frații întru credință, nu lăsa deoparte nimic din ce putea să-i slujească patimile. Era brunetă, cu ochi foarte drăguți și cu mult farmec în trăsături. *Cornelie* avea cam 16 ani, era blondă, foarte interesantă, cu păr frumos, o piele strălucitoare și cea mai frumoasă siluetă cu putință; era din Auxerre, fiica unui negustor de vinuri și fusese sedusă chiar de Raphael care o atrăsese cu încetul în capcană. *Omphale* era o femeie de 30 de ani, corpulentă, cu chipul blând și foarte plăcut, cu formele bine conturate, păr superb, cu pieptul deosebit de frumos și cu cei mai blânzi ochi care se putea vedea. Era fiica unui podgorean înstărit din Joigny, fusese cât pe ce să se căsătorească cu un bărbat care avea să o facă fericită, când la vârsta de 16 ani, Jerome o răpi de acasă prin cele mai neauzite ispitiri. Asta era societatea în care urma să trăiesc, asta este cloaca de păcat și murdărie în care nădăjduisem să găsesc virtutea, așa cum s-ar fi convenit în acel preacinstit adăpost.

De îndată ce ajunsei în mijlocul înfricoșătoarei adunări, mi se spuse că tot ce aveam mai bun de făcut era să mă călăuzesc după purtările supuse ale tovarășelor mele.

— Îți închipui și singură, îmi spuse Raphael, că nu-ți folosește la nimic să încerci o împotrivire în vizuina de negăsit în care te-a adus steaua ta cea rea. Spui că ai trecut prin destule nenorociri, însă vezi bine că cea mai mare din toate pentru o fată cinstită, îți lipsește încă de pe lista ghinioanelor. Este oare normal să fii fecioară la vârsta ta și nu este asta o minune care nu mai poate dura? Iată-ți tovarășele care s-au strâmbat ca și tine când s-au văzut obligate să ne slujească și care, așa cum vei face și tu, au sfârșit prin a se supune când au văzut că împotrivirea nu putea să le aducă decât neazuri. În împrejurarea de față, Sophie, cum te-ai mai putea apăra? Gândește-te ce părăsită ești pe lume după cum singură ai mărturisit, nu mai ai nici rude, nici prieteni; te afli într-un pustiu, departe de orice ajutor, necunoscută de nimeni, la bunul plac a patru desfrânați care n-au nici un chef să te cruțe. La cine să te rogi, poate la acest Dumnezeu pe care venisei să-l implori cu atâta silință și care folosește acest elan ca să te arunce și mai sigur în capcană? Vezi bine că nu se află nici o putere, nici omenească, nici divină, care să te poată scoate din mâinile noastre, că nici printre lucrurile ce stau în puterea oamenilor, nici printre minuni, nu se află vreun mijloc cu care să izbutești a mai păstra această virtute de care faci atâta caz, care să te poată opri de-a ajunge, în toate înțeleșurile și modurile ce pot fi scornite, prada la care toți patru o să ne repezim cu ajutorul tău. Dezbracă-te, așadar, Sophie, și fie ca supușenia cea mai deplină să-ți aducă mila noastră, care va fi înlocuită de cele mai aspre ocări și pedepse dacă nu ne dar ascultare, pedepse care ne vor înfuria și mai mult, fără să te pună la adăpost de nesațul și sălbăticia noastră.

Îmi dădeam prea bine seama că această fioroasă cu-vântare nu-mi

lăsa nici o scăpare, dar n-aș fi fost oare vinovată dacă n-aș fi încercat-o pe cea pe care mi-o șoptea inima și mi-o lăsase încă natura? Căzui în genunchi în fața lui Raphael și-mi folosi toată, puterea sufletească rugându-l să nu-și bată joc de situația mea, cele mai amare lacrimi îi udară genunchii și tot ce-mi insuflă mai răscolitor inima, am cutezat a-i spune plângând. Nu aflasem însă că lacrimile sunt și mai ispititoare pentru crimă și destrăbălare, nu știam că tot ceea ce făceam pentru a înmuia aceste fiare nu izbutea decât să le aprindă poftele. Raphael se ridică înfuriat și spuse încruntându-se. Puneți mâna pe stricata asta, dezbrăcați-o imediat în fața noastră și arătați-i că nu la oameni ca noi și-a găsit rânduială mila. Antonin mă înhață cu o mână aspră și nervoasă, împletindu-și vorbele și faptele cu înjurături cumplite, îmi smulge hainele în două minute, lăsându-mă goală în fața acelei adunări.

— Iată o creatură frumoasă, făcu Jerome, să cadă mânăstirea pe mine dacă de 30 de ani am mai văzut așa ceva.

— O clipă, zise starețul, să facem puțină ordine. Cunoașteți, prieteni, tipicurile noastre de primire să fie supusă la toate fără să ne scape nici unul, iar în timpul asta, celelalte trei femei să stea pe lângă noi pentru a ne ajuta la nevoie sau a ne întărită. De îndată se formă un cerc, mă așezară în mijloc, și acolo, mai mult de 2 ore, am fost cercetată, prețuită, pipăită de cei patru stricați, primind pe rând de la fiecare laude sau insulte.

Îmi veți îngădui, doamna, spuse frumoasa prizonieră înroșindu-se din plin, să vă ascund o parte din amănuntele nerușinate care s-au petrecut în timpul acestei prime ceremonii. Inchipuiți-vă tot ce poate desfrâul să-i insufle în asemenea situație unor stricați, îi veți vedea trecând rând pe rând de la tovarășele mele la mine, comparând, apreciind, confruntând, comentând și veți avea numai o slabă idee de tot ce s-a petrecut în aceste dintâi orgii, destul de ușoare totuși față de celelalte lucruri groaznice pe care aveam să le îndur.

— Haideți, spuse Raphael, care părea că nu-și mai poate ține în frâu dorințele mult prea stârnite, e timpul să sacrificăm victima. Să ne pregătim fiecare s-o supunem plăcerilor favorite. Și păcătosul, așezându-mă pe o canapea într-o poziție prielnică scârboaselor sale plăceri, punându-i pe Antonin și pe Clement să mă țină.

Raphael, italian, călugăr și depravat, se satură cu nerușinare fără ca asta să-mi ia fecioria. Oh, culmea rătăcirii! Ai fi crezut că fiecare din acești bărbați ordinari se mândrește că a uitat de tot natura în alegerea josnicelor plăceri! Clement înaintează, stârnit de vederea nerușinărilor mai marelui său și de tot ce făcuse în vreme ce-l privea. Mă anunță că ni se va purta cu mine mai rău decât starețul și că locul în care îmi va depune ofranda nu-mi va pune virtutea în pericol. Mă pune să mă așez în genunchi și, lipindu-se de mine, îmi împlinește perfidele patimi într-un loc care nu-mi dă voie, în timpul ofierii, să mă plâng de proasta sa purtare. Urmează Jerome, templul său fiind cel al lui Raphael, dar fără putința de a ajunge la sanctuar resemnat să rămână dinaintea intrării, sfârșit de emoția unor întâmplări a căror nerușinare nu se poate înfățișa, nu-și putu apoi împlini dorințele decât prin căile barbare a căror victimă v-am spus că era să ajung la Dubourg și chiar am fost în mâinile lui De Bressac. Iată ce pregătire bună, spuse Antonin, punând mâna pe mine, vino puicuță, vino să te răzbun de necuviința confrăților mei și să culeg, în sfârșit, mândrele ofrande pe care nerăbdarea lor mi le-a lăsat în grijă dar ce

amănunt Dumnezeu mare. Îmi este cu neputință să vi le descriu. Ai fi spus că nelegiuitul, cel mai stricat dintre toți patru, deși apărea ca cel mai puțin depărtat de cerințele naturii, nu consimțea să se apropie de ea, să fie ceva mai puțin neobișnuit în felul de a o slăvi decât despăgubindu-se de această mască a unei mai mici depravări prin tot ce mă putea jigni mai mult. Vai, când uneori vedeam în închipuire aceste plăceri, le credeam caste ca Dumnezeu care le insufla, toate de natură pentru a sluji la mângâierea oamenilor, născute din dragoste și delicatețe. Departe de mine gândul că bărbatul, la fel ca fiarele sălbatice, nu poate să ajungă la plăcere decât înspăimântându-și tovarășele. Încercai lucrul ăsta într-un asemenea hal de violență, încât durerile sfâșierii firești ale virginității mele fură cele mai mici pe care le-am avut de îndurat în această tortură, iar în momentul crizei pe care Antonin o termină prin strigăte furioase, frământări dureroase ale tuturor părților trupului meu, mușcături, în fine, asemănătoare cu mângâierile sângeroase ale tigrilor m-am crezut o clipă prada unui animal sălbatic care nu se va liniști decât devorându-mă.

Când se terminară aceste lucruri groaznice, am căzut, nemișcată și aproape inconștientă, pe altarul pe care fusesem sacrificată.

Raphael le porunci femeilor să mă îngrijească și să-mi dea de mâncare, dar o mare tristețe și disperare îmi luară cu asalt sufletul în acea clipă crudă. Nu mai putui rezista la gândul înfiorător că până la urmă pierdusem această comoară a virginității, pentru care mi-aș fi dat viața de o sută de ori, că am fost vesteită de acei de la care trebuia să aștept dimpotrivă cel mai mare ajutor și mângâiere morală. Vărsai suvoaie de lacrimi, țipetele îmi răsunau în toată sala, mă rostogoleam pe pământ, îmi smulgeam părul, cerându-le călăilor mei să mă ucidă și chiar dacă acești denaturați prea nesimțitori la asemenea scene aveau grijă mai curând să-și savureze noi plăceri cu tovarășele mele decât să-mi mângâie durerea, fură totuși plictisiți de strigătele mele și se hotărâră să mă trimită la odihnă într-un loc de unde să nu mă mai poată auzi. Omphale era gata să mă conducă, pe când perfidul Raphael mă privi din nou cu o poftă josnică, cu toată starea de plâns în care eram și spuse că nu voia să fiu scoasă afară fără să mă mai batjocorească o dată. De abia-i venise așa ceva în cap, că și începu să înfăptuiască dar dorințele sale aveau nevoie să mai fie încă stârnite, și doar după ce se folosi de crudele mijloace ale lui Jerome reuși să găsească puterea ce-i lipsea pentru a-și împlini noul păcat.

Ce neîngrădire a dezmațului, Dumnezeu mare! Era cu putință ca acești destrăbălați să fie atât de nemiloși ca să aleagă momentul unei suferințe morale atât de puternice precum a mea, pentru a mă face să suport o suferință fizică atât de sălbatică? Oh, la dracu, făcu Antonin, supunându-mă de asemenea, nimic mai bun de urmat decât exemplul unui superior și nimic mai cu gust decât repetiția. Se spune că durerea te duce la plăcere, sunt încredințat că această copilă frumoasă mă va face cel mai fericit dintre bărbați. Și cu toată sila, plânsetele și rugămintile, ajunsei, pentru a doua oară, un biet plastron pentru nerușinatele plăceri ale acestui mizerabil. În sfârșit, fui lăsată să plec. Dacă nu mi-aș fi luat ceva aperitive până când a sosit această frumoasă prințesă, spuse Clement, la dracu dacă ar fi ieșit fără să-mi slujească și mie patimile a doua oară, dar nu pierde nimic dacă mai așteaptă.

— Li promit și eu același lucru, spuse Jerome, făcându-mă să-i simt

puterea brațului în clipa când treceam pe lângă el, dar pentru seara asta să mergem cu toții la culcare. Raphael avu aceeași părere și orgia se opri. O opri la el pe Florette, care stătu desigur toată noaptea și se împrăștiară cu toții. Eram dată în îndrumare Omphalei această sultană mai în vârstă decât toate celelalte îmi păru a fi însărcinată să poarte de grija surorilor. Mă duse în apartamentul comun, un fel de turn pătrat, în colțurile căruia se afla un pat pentru fiecare din noi patru. Unul din călugări le urma de obicei pe fete când se retrăgeau și încuia ușa cu câteva lacăte; treaba asta îi reveni lui Clement. Intrate înăuntru, era imposibil să mai ieșim, neexistând altă ușă din această cameră decât spre o cămăruță de toaletă alături, a cărei fereastră era la fel de zăbreliată ca și a locului de dormit. În afară de asta, nici un fel de mobilă, un scaun și o masă aproape de patul înconjurat cu o perdea proastă de indian, câteva lăzi de lemn în cămăruță, scaune sparte, bideuri și o masă de toaletă comună. Toate astea le-am observat abia a doua zi; prea istovită ca să văd ceva în primul moment, nu avui grijă decât de durerea mea. Oh, cerule drept, îmi spusei, este oare scris ca nici o faptă bună să nu-mi izvorască din inimă fără să fie de îndată urmată de o suferință! Și ce rău făceam, Dumnezeu mare, dorind să împlinesc în acest lăcaș o datorie de credință, am supărat cerul voind să mă ocup de asta, asta era prețul la care trebuia să mă aștept? Oh, hotărâri neînțelese ale providenței, îndurați-vă o clipă să vă arătați ochilor mei, dacă nu vreți să mă ridic împotriva legilor voastre!

Lacrimi amare mă inundară de pe urma acestor gânduri și încă mai îmi curgeau când, spre ziuă, Omphale se apropie de patul meu.

— Scumpă tovarășă, îmi spuse, vreau să te îndemn la curaj; am plâns ca și tine în primele zile, iar acum m-am obișnuit, te vei obișnui și tu ca și mine. Primele momente sunt groaznice, căci nu doar obligația de a potoli fără încetare dorințele dezlănțuite ale acestor dezmățați este cea care ne pune viața în primejdie, ci pierderea libertății, felul în care suntem tratate în această casă a rușinii. Nenorociții se simt mângâiați când îi văd pe alții suferind în jurul lor oricât de arzătoare erau durerile, mi le înăbușii o clipă, pentru a o ruga pe tovarășa mea să mă pună la curent cu suferințele ce mă așteptau.

Ascultă, spuse Omphale, așezându-se lângă patul meu, îți voi vorbi cu toată încrederea, dar amintește-ți să nu te folosești niciodată fără măsură de spusele mele! Cea mai crudă suferință, scumpă prietenă, este nesiguranța soartei noastre nu se poate spune ce se alege de noi când părăsim acest loc. Am avut toate dovezile pe care singurătatea ne permite să le căpătăm că fetele reformate de călugăr nu mai apar niciodată în lume. Chiar ei anunță acest lucru, nu ni se ascunde că această vizuină este mormântul nostru; totuși nu este an în care să nu plece două sau trei. Ce se alege de ele? Sunt oare omorâte? Uneori ni se spune da, alteori cu siguranță nu, dar nici una din cele care au plecat, oricât de mult ne-ar fi promis de-a înainta plângeri împotriva acestei mânăstiri și de a se îngriji de eliberarea noastră, nici una, îți spun, nu s-a ținut de cuvânt. Au făcut pierdute plângerile, sau fetele sunt împiedicate să le scrie? Când cerem de la cele care sosesc vești despre cele vechi, nimeni nu știe nimic. Ce se întâmplă așadar cu aceste nenorocite? Iată ce ne chinuie, Sophie, iată cumplita nedumerire care ne torturează cu adevărat zilele nefericite! De 14 ani sunt în locul ăsta și am văzut plecând mai mult de 50 de fete unde sunt? De ce, după ce toate au jurat

să ne ajute, nici una din ele nu s-a ținut de cuvânt? Numărul nostru este stabilit la patru cel puțin, în camera asta, căci suntem mai mult decât sigure că mai există un turn corespunzător cu acesta, în care este ținut același număr de fete. Multe semne din purtarea lor, multe din cuvintele lor ne-au încredințat despre asta, dar dacă aceste tovarășe există, noi nu le-am văzut niciodată. Una din cele mai bune dovezi despre acest lucru este că nu suntem folosite niciodată două zile la rând dacă am fost folosite ieri, astăzi ne odihnim. Ori, cu siguranță că destrăbălășii ăștia nu se abțin o zi întreagă. În afară de asta, nimic nu contează în reformarea noastră, vârsta, schimbarea trăsăturilor, plictiseala, dezgustul, nimic altceva decât propriile lor toane nu-i hotărăște să ne dea drumul la odihna de care nu putem ști cum ne vom folosi. Am văzut aici pe una de 70 de ani; n-a plecat decât vara trecută. De 60 de ani era aici și, pe când ea era păstrată, am văzut reformate mai mult de 12 care nu împliniseră 16 ani. Am văzut pe unele plecând la 3 zile după sosire, altele după o lună, altele după mai mulți ani. Nu se află altă regulă decât voința sau, mai curând toana lor. Comportarea nu are nici ea nici o valoare am văzut pe unele care ieșeau în întâmpinarea dorințelor lor și care plecau după 6 săptămâni, în timp ce altele, posace și capricioase, erau păstrate un număr îndelungat de ani. N-are nici un rost să-i prezici uneia care abia a sosit vreun fel de comportare anume. Închipuirea lor zdrobește toate legile, nimic nu este sigur. Cât despre căutări, se deosebesc prea puțin între ei. Raphael este aici de 15 ani, Clement are 16, Jerome 30, Antonin 10 de când se află aici ăsta din urmă este singurul pe care l-am văzut sosind, a înlocuit un călugăr de 60 de ani care a murit de prea multă destrăbălare acest Raphael, de neam florentin, este rudă apropiată cu Papa și se înțelege foarte bine cu el numai de la venirea lui, fecioara binefăcătoare de minuni asigură renumele mănăstirii și îi oprește pe bânditori să vadă îndeaproape ce se petrece aici, însă așezământul era așa cum îl vezi când a sosit. Se spune că sunt aproape 80 de ani de când lucrurile se petrec astfel și toți stareții care au venit au păstrat orânduiala atât de folositoare pentru plăcerile lor. Raphael, unul din călugării cei mai desfrânați ai veacului, a cerut să fie numit aici pentru că știa rânduiala și și-a pus în gând să păstreze cât se poate privilegiile ascunse. Noi aparținem diocezei de Auxerre dar, fie că abatele este la curent, fie că nu, nu-l vedem niciodată prin locurile astea în general nu sunt prea umblate, în afara sărbătoririi care cade la sfârșitul lui august; în timpul anului, nu ajung aici nici 10 persoane. De câte ori însă apare vreun străin, starețul are grijă să-l primească cum trebuie și să-l uimească prin nenumăratele dovezi de austeritate și credință. Ei pleacă mulțumiți, laudă așezământul și astfel buna credință a poporului și naivitatea credincioșilor îi lasă nestingheriți pe acești oameni fără de lege. De altfel, nimic mai aspru decât regulamentul asupra purtării noastre și nimic mai periculos decât cea mai mică încălcare a lui. În legătură cu aceasta trebuie să-ți dau câteva amănunte de căpătâi, continua instructoarea mea, căci aici nu este o scuză să spui „nu mă pedepsiți de încălcarea acestei legi, n-o cunoșteam; trebuie să aflu de la tovarășele tale sau să ghicești singură. Nu ești prevenită de nimic, dar ești pedepsită pentru orice. Singura îndreptare adusă este biciul; este destul de simplu ca un anume moment din plăcerile acestor nelegiuți să se transforme în pedeapsa favorită. Ai pățit-o fără să greșești ieri, o vei păți curând pentru că vei greși toți patru sunt mari amatori de acest

obicei barbar și toți își încearcă pe rând talentul de executor. În fiecare zi îl numesc pe câte unul *regentul* de serviciu și el primește raportul de la decana camerei. El răspunde de ordinea interioară a seraiului, de tot ce se întâmplă la mesele la care suntem primite, taxează greșelile și le pedepsește cu mâna lui. Să luăm pe rând fiecare punct. Suntem obligate să fim treze și îmbrăcate la ora 9 dimineața; la 10 ni se aduce micul dejun, pâine și apă la ora 2, se servește prânzul format dintr-o ciorbă destul de bună, o bucată de rasol, o mâncare de legume, uneori o fructă și o sticlă de vin pentru toate patru. În fiecare zi, vara sau iarna, la ora 5 seara nesmintit, regentul vine în vizită. Atunci adună pârile decanei și nemulțumirile ei pot să fie legate de comportarea fetelor din cameră, de vreun cuvânt de enervare sau de revoltă ce s-a rostit, de trezirea la ora prescrisă, de respectarea îngrijirii părului și a curățeniei, dacă s-a mâncat cum trebuie și dacă nu s-a pus la cale vreo evadare. Trebuie făcut un raport exact despre toate aceste lucruri și putem fi chiar pedepsite dacă nu-l facem. De aici, regentul de serviciu trece în cabinetul de toaletă și inspectează diferite lucruri; după ce și-a făcut treaba, rar se întâmplă să plece fără să se distreze cu una din noi și adesea chiar cu toate patru. De îndată ce a plecat, dacă nu este ziua noastră de supeu, suntem libere să citim, să stăm de vorbă, să ne veselim între noi și să ne culcăm când vrem; dacă seara trebuie să supăm cu călugării, sună un clopot și ne anunță să ne pregătim. Regentul de serviciu vine el însuși să ne ia, coborâm în sala unde ne-ai văzut și primul lucru care se face acolo este să se citească caietul de greșeli, începând cu ultima dată când am fost invitate, mai întâi greșelile comise la acel supeu, constând din neglijențe, răceală față de călugăr în momentele în care se servesc de noi, lipsă de prevenire, de supunere sau de curățenie. La asta se adaugă lista greșelilor făcute în cameră timp de 2 zile, după raportul decanei. Vinovatele se așează rând pe rând în mijlocul sălii, regentul de serviciu le spune greșeala și taxa apoi sunt dezbrăcate de decană, sau subdecană, dacă prima a greșit, și regentul le aplică pedeapsa prescrisă într-un mod atât de energetic, că le-ar fi greu să nu și-o amintească.

Ori, nelegiuirii au o asemenea pricepere încât este aproape cu neputință să fie măcar o zi în care să nu ne dea câteva pedepse. Odată împlinită această treabă, orgiile încep, ar fi cu neputință să-ți dau amănunte pot oare să fie istorisite asemenea toane ciudate? Lucrul de căpătâi este să nu refuzi nimic niciodată să fi prevenitoare în toate cele și, oricât de bun ar fi acest mijloc, uneori tot nu ești în prea mare siguranță. La jumătatea orgiilor se ia masa suntem și noi primite la această masă, întotdeauna mult mai fină și mai luxoasă decât ale noastre. Bacanalele sunt luate de la capăt când călugării sunt pe jumătate beți. La miezul nopții se despart și atunci fiecare poate să o păstreze pe una din noi peste noapte, favorita mergând să doarmă în chilia celui care a ales-o și revenind la noi a doua zi celelalte se întorc și își găsesc camera curățată, paturile și dulapurile în ordine. Se întâmplă uneori ca dimineața, de cum ne-am sculat înaintea micului dejun, un călugăr să o cheme pe vreuna din noi în chilie. Fratele care are grijă de noi vine să ne cheme și ne conduce la călugărul care ne-a dorit, acesta la rândul lui aducându-ne înapoi sau trimițându-ne prin același frate, de îndată ce nu-i mai facem trebuință.

Acest cerber care ne curăță camerele și care ne conduce uneori, este un frate bătrân pe care-l vei vedea curând, de 70 de ani, chior,

șchiop și mut; este ajutat în întregul (serviciu de casă de alți trei, unul care pregătește mâncarea, altul care curăță chiliile călugărilor, mătură peste tot și mai ajută la bucătărie, și portarul pe care l-ai văzut la intrare.

Dintre acești frați, noi nu-l vedem decât pe cel care ne servește și cea mai neînsemnată vorbă schimbată cu el ar fi una dintre cele mai grave crime. Starețul vine să ne viziteze din când în când și atunci au loc câteva ceremonii bine orânduite, pe care le vei deprinde cu timpul și a căror neascultare devine crimă, căci dorința lor de-a găsi crime pentru a avea bucuria să le pedepsească îi face să le sporească numărul în fiecare zi. Prea rar se întâmplă ca Raphael să vină să ne vadă fără vreun scop anume și aceste scopuri sunt fie crude, fie necinstite așa cum te-ai putut convinge. În afară de asta, stăm tot timpul închise, nu exista nici un prilej, un an întreg, cu care să putem lua o gură de aer, deși au aici o grădină destul de mare, dar care nu are zăbrele și se tem de vreo evadare, cu atât mai periculoasă cu cit dacă justiția lumească sau bisericească ar afla de toate crimele care se petrec aici, de mult ar fi făcut ordine. Niciodată nu îndeplinim vreun serviciu religios; nici nu este îngăduit să ne gândim sau să vorbim despre așa ceva, asemenea vorbe sunt unul din păcatele care atrag cel mai sigur pedeapsa. Asta-i tot ce-ți pot spune, dragă tovarășă, mai adăugă decana, experiența te va învăța restul. Încurajează-te dacă poți, dar ia-ți adio pentru totdeauna de la lume, nu s-a pomenit ca vreo fată scăpată din casa asta s-o mai fi putut vedea.

Această treabă din urmă mă neliniști cumplit, și o întrebai pe Omphale ce credea ea cu adevărat despre soarta fetelor reformate.

— Ce vrei să-ți răspund la asta, spuse ea, în fiecare clipă speranța îmi șterge această mizerabilă părere totul dovedește că retragerea lor se face într-un mormânt, și, cu toate astea, o mie de gânduri care nu sunt decât copiii speranței vin tot timpul să-mi distrugă această convingere de neînlăturat. Nu suntem prevenite decât în aceeași dimineață, urmă Omphale, de retragerea care ni s-a plănuțit; regentul din ziua aceea vine înainte de micul dejun și spune, bănuiesc: „Omphale, fă-ți bagajul, mânăstirea te reformează, vin să te iau la căderea nopții, apoi iese. Cea pensionată își îmbrățișează colegele, le promite de mii de ori să le ajute, să reclame, să răspândească zvonul despre ceea ce se întâmplă aici sosește momentul, călugărul vine, fata pleacă și nu se mai aude niciodată vorbindu-se de ea.

„Scumpă prietenă, spusei decanei mulțumindu-i pentru lămuriri, poate că n-ai avut de-a face decât cu copile care n-au destulă minte pentru a se ține de cuvânt. Vrei să faci cu mine acest legământ? Dacă jur eu prima pe tot ce am mai scump pe lume că, fie mor, fie distrug aceste josnicii, îmi promiți și tu același lucru?

— Bineînțeles, spuse Omphale, dar poți fi sigură de lipsa de folos a acestor promisiuni fete mai vârstnice ca tine, poate chiar mai pornite, dacă așa ceva este cu puțință, din cele mai cumsecade familii din regiune și având, așadar, și mai multe mijloace decât tine, fete care și-ar fi dat viața pentru mine, nu s-au ținut de jurământ; dă-mi voie așadar, din câte știu, să nu pun preț pe acesta care tot în van s-a făcut. Mai sporovăirăm apoi despre caracterul călugărilor și al tovarășelor noastre. Nu se află nimeni în Europa, spuse Omphale, mai periculos decât Raphael și decât Antonin falși, cu inima neagră, batjocoritori, cruzi, necredincioși, astea sunt darurile lor naturale și nu este mai mare

bucurie în ochii lor decât dacă s-au dedat din plin la aceste vicii. Clement, care pare cel mai aspru, este totuși cel mai bun nu ai a te teme de el decât dacă este beat trebuie să ai grijă să-i lipsești din ochi în acea clipă, căci altfel te pândesc primejdiile cu el. Cât despre Jerome, are o fire sălbatică, palmele, picioarele și pumnii sunt câștiguri sigure cu el, dar când și-a liniștit patimile, se nu și le stârnesc decât prin stricăciuni și răutăți. Cât pri-face blând ca un miel, spre deosebire de primii doi, care veste fetele, nu este prea mult de spus. Florette este o copilă nu prea deșteaptă și din care faci ce vrei Cornelia are un suflet bun și sensibil, nimic n-o poate consola de soarta ei. După toate aceste sfaturi, o întrebai pe tovarășa mea dacă era cu totul cu neputință să aflăm despre un alt turn în care să fie și alte nenorocite ca noi. „Dacă mai este, cum sunt aproape sigură, spuse Omphale, nu se poate afla decât prin vreo scăpare a călugărilor sau a fratelui mut care ne slujește și pe noi și pe ele fără îndoială. Numai că asemenea lămuriri sunt foarte periculoase. La ce ne-ar folosi, de altfel, să știm dacă suntem sau nu singure, de bine ce nu putem primi ajutor? și dacă mă întreb ce dovadă am despre faptul ăsta, pot să-ți spun că unele vorbe ale lor scăpate din neatenție, sunt mai mult decât trebuie pentru a ne convinge. Că, de altfel, odată, ieșind dimineața din chilia lui Raphael pe când îi treceam pragul ușii și avea de gând să mă urmeze ca să mă conducă chiar el înapoi, îl zării pe furiș pe fratele mut care intra la Antonin cu o tânără frumoasă de 17-18 ani și care cu siguranță nu era din camera noastră. Fratele, simțindu-se privit, o băgă repede în chilia lui Antonin dar eu am zărit-o; nu s-a întâmplat nimic, totul a rămas la fel și poate că așa fi pățit-o dacă s-ar fi știut. Este deci sigur că mai sunt și alte femei decât noi și că, de bine ce noi luăm masa cu călugării doar odată la două zile, în ziua cealaltă fac ele lucrul ăsta, în număr, pe cât se pare egal cu al nostru.

De abia terminase Omphale de vorbit, pe când Florette se întoarce de la Raphael, unde-și petrecuse noaptea și, cum le era cu totul interzis fetelor să-și povestească una alteia ce păteau, ne salută doar pentru că ne văzu treze, și se aruncă epuizată pe pat unde rămase până la ora 9, la trezirea tuturor. Blinda Cornelia se apropie de mine, lacrimă când mă privi și spuse:

— Oh, domnișoară dragă, ce ființe nenorocite suntem!

Se aduse masa, tovarășele mă obligară să mănânc ceva și le dădui ascultare pentru a le face plăcere ziua trecu destul de liniștit. La ora 5, cum spusese Omphale, regentul de serviciu apăru era Antonin, care mă întrebă râzând cum mă simt după așa o aventură și, cum doar ochii mei plecați plini de lacrimi îi dădeau răspuns, el zise, râzând cu înțeles:

— Se va obișnui, se va obișnui, nu există loc în Franța unde să se formeze fetele mai bine ca aici, își făcu vizita, luă lista greșelilor din mâinile decanei, fată prea bună ca să o încarce, adesea spunea că nu are nici un reproș, și, înainte de a pleca, Antonin se apropie de mine... Începui să tremur, crezând că voi fi încă odată victima acestui monstru, iar cum asta putea fi oricând, ce mai conta că se întâmpla atunci sau a doua zi? Totuși scăpai cu câteva mângâieri brutale iar el se aruncă asupra Corneliei, poruncindu-ne la toate câte eram acolo să-i slujim patimile în timp ce el oficia. Nelegiuitul, sătul până în gât de voluptăți, nerefuzându-și nici una, își termină operația cu această nefericită așa cum făcuse cu mine în ajun, adică cu momentele cele mai rafinate de depravare și brutalitate. Asemenea grupuri se formau destul de des;

aproape întotdeauna când un călugăr se servea de una din surori, se obișnuia ca celelalte trei să stea prin prejur pentru a-i aprinde simțurile și voluptatea să poată ajunge la el prin toate organele. Toate aceste murdare amănunte le dau de pe acum pentru a nu le mai pomeni apoi, ne-având nicicum de gând să mai insist asupra nerușinării acestor scene. Dacă vorbesc despre una singură este ca și cum aş fi vorbit despre toate, și am de gând să pomenesc numai de întâmplările de seamă, fără să vă mai înfricoșez cu amănunte din lunga mea ședere în această casă. Cum nu era în ziua când luam masa, furăm lăsate destul de liniștite, tovarășele mele mă mângâiară cum putură, însă necazuri ca ale mele nu puteau fi nicicum mângâiate degeaba s-au chinuit, cu cât îmi vorbeau, cu atât ele mă ardeau mai tare.

A doua zi, deși nu era de serviciu, starețul veni să mă vadă la 9 dimineața, o întrebă pe Omphale dacă începeam să mă obișnuiesc și, fără să asculte răspunsul, deschise unul din cuferele din cabinet, de unde scoase mai multe veșminte femeiești:

— Cum n-ai nimic pe tine, trebuie să ne silim spuse, a te îmbrăca, poate că mai mult pentru noi decât pentru tine măcar n-ai de ce să ne fii recunoscătoare eu nu văd rostul acestor haine de prisos și dacă le-am lăsat pe fetele care ne slujesc să umble goale ca fiarele, mi se pare că n-ar fi mare lucru; călugării noștri însă sunt oameni de lume, care vor lux și ornamente, trebuie dar să-i mulțumim. Spunând asta, zvârli pe pat mai multe capoate ușoare și o jumătate de duzină de cămăși, câteva bonete, ciorapi, pantofi, pe care îmi spuse să-i încerc. Stătu acolo cât îmi făcui toaleta și nu pierdu nici una din atingerile nerușinate pe care i le permitea situația. Găsii trei capoate de tafta și unul de pânză de India care mi se potriveau îmi dădu voie să le păstrez și să-mi completez restul, amintindu-mi că totul aparținea așeză-mântului și că trebuie să le restitui dacă plec înainte de a le fi uzat. Aceste amănunte îi dăduseră diferite ocazii să se înflăcăreze și îmi porunci să mă așez singură în poziția care știam că-i convine am vrut să cer cruțare dar văzându-i privirea deja mânioasă, cel mai simplu mi se păru să ascult, mă așezai nerușinatul, înconjurat de celelalte trei fete, se potoli, după obiceiul său, pe cheltuiala moravurilor, a religiei și a naturii. Îl înflăcărasem de tot, mă lăudă la supeu și fui aleasă să-mi petrec noaptea cu el tovarășele se retraseră și eu mă dusei în apartamentul său. Nu vă pomenesc nici de silă, nici de dureri, doamnă, vă închipuiți cât de puternice erau amândouă, și monotonia lor ne-ar strica poate și povestirile ce-mi rămân de spus. Raphael avea o chilie fermecătoare, mobilată cu gust și voluptate; nu lipsea nimic din ceea ce putea face singurătatea plăcută și potrivită pentru plăceri. De îndată ce se încuie ușa, Raphael se dezbracă și poruncindu-mi să fac la fel, mă puse să-i stârnesc îndelung patimile în timp ce el, la rândul lui, se aprindea cu aceleași mijloace. Pot să spun că am făcut în seara aceea un curs de libertinaj la fel de complet ca și prostituata cea mai rafinată de pe lume. După ce fusesem stăpână, ajunsei elevă dar el se purtă cu mine în așa fel încât, deși mie nu-mi ceruse milă, când veni rândul meu, o cerui plângând; el își bătu joc de rugămințile mele, mă împiedică cu brutalitate să mă mișc și când se văzu stăpân pe mine, mă chinui nemilos două ore pline. Nu se oprea doar la părțile destinate acestei folosiri, totul era parcurs fără osebire, locurile cele mai opuse, globurile cele mai delicate, nimic nu scăpa furiei călăului ale cărui căutări voluptoase se conduceau după semnele de

durere pe care le culegea privindu-mă.

— Hai să ne culcăm, îmi spuse la sfârșit, poate că este prea mult pentru tine și cu siguranță nu destul pentru mine; nu mă satur niciodată de lucrul ăsta care nu-i decât umbra a ceea ce aş vrea să fac într-adevăr. Ne aşezarăm în pat Raphael, după ce fusese dezmăţat, devenise acum la fel de depravat și toată noaptea am fost sclava plăcerilor lui criminale. Mă folosii de o clipă de liniște printre atâtea dezmăţuri pentru a-l ruga să-mi spună dacă mai puteam spera să ies vreodată din acest aşezământ.

— Desigur, răspunse Raphael, doar pentru asta ai intrat. Când toți patru vom hotărî să te pensionăm, fără îndoială că vei putea.

— Dar, făcui eu cu gând să-l trag de limbă, nu vă temeți că fete mai tinere și mai puțin discrete decât jur eu să fiu toată viața, ar putea să dezvăluie ce se întâmplă aici?

— Cu neputință, spuse starețul.

— Cu neputință?

— Oho, foarte sigur.

— Ați putea să-mi explicați.

— Nu, ăsta este secretul nostru, tot ce pot spune este că, discretă sau nu, îți va fi imposibil să dezvălui ceva când vei fi în afară despre ceea ce să întâmplă înăuntru. Cu asta, îmi porunci deodată să schimb vorba și nu mai cutezai să spun nimic. La ora 7 dimineața, mă trimise înapoi cu fratele și, pu-nând împreună ceea ce-mi spusese el cu ceea ce scosesem de la Omphale, mă lămurii, fără îndoială, cu mare durere, că cele mai aspre măsuri erau luate împotriva fetelor care păraseau aşezământul și, de bine ce nu vorbeau niciodată, înseamnă că li se tăiau toate căile, fiind băgate în sicriu.

Gândul ăsta groaznic mă făcu să tremur multă vreme, dar cum reușii să-l alung datorită speranței, mă lăsai prinsă de altele, ca și tovarășele mele. Într-o săptămână, făcui turul chiliilor și putui să mă lămuresc cu groază în timpul ăsta de feluritele infamii, la care se dedau pe rând călugării, însă la toți, precum la Raphael, flacăra dezmăţului nu se aprindea decât prin salturi de sălbăticie și, cum trebuie că la ei păcatul sufletului rătăcit era pe deasupra celorlalte, doar folosindu-se de el reușeau să se încoroneze cu plăceri.

Cel mai mult de suferit am avut din partea lui Antonin. Nu se poate închipui până unde ajungea cruzimea acestui nelegiuit în rătăcirile sale aiurite. Conducute numai de ele, le căuta pentru a ajunge la plăcere, ele îl susțineau când o savura și tot ele o perfecționau în ultima fază. Mirindu-mă însă că mijloacele de care se folosea nu ajungeau să lege rod pe vreuna din victime, o întrebai pe decană în ce fel izbutea să se păzească; distrugând el însuși, imediat, zise Omphale, fructul elanului. De îndată ce vede vreun semn, ne dă să înghițim 3 zile la rând 6 pahare mari dintr-un anume ceai care în a patra zi nu mai lasă nici o urmă a nesațului. Tocmai i s-a întâmplat Corneliiei; mie mi s-a întâmplat de 3 ori. Nu-mi apare nici un neajuns pentru sănătate, ba dimpotrivă, s-ar zice că te simți mult mai bine după aceea. În afară de asta, este singurul, după cum vezi, continuă tovarășă mea, de la care te paște așa o primejdie; nefirescul dorințelor celorlalți nu ne dă nici un motiv de teamă. Apoi Omphale mă întrebă dacă, din toți, Clement nu era cel de la care aveam cel mai puțin a mă plânge.

— Vai mie, spusei, dintr-o mulțime de necurățenii și orori care când

te dezgustă, când te revoltă, mi-e foarte greu să spun care mă istovește mai puțin. Sunt sătulă până peste cap de toate și aș vrea să mă văd afară, orice soartă m-ar mai aștepta.

— S-ar putea să fii ascultată în curând, continuă Omphale, ai ajuns aici doar din întâmplare, nu se conta pe tine cu 8 zile înainte să apari, tocmai se făcuse o reformă iar treaba asta nu se face decât dacă ei sunt siguri de înlocuitoare. Recrutarea n-o fac întotdeauna singuri au slugi bine plătite și care-i servesc cu credință. Sunt aproape sigură că din clipă în clipă va sosi cineva și, astfel, dorințele ți se vor împlini. De altminteri, suntem în ajunul sărbătorii rar se întâmplă ca zilele astea să nu le aducă ceva, fie că ispitesc fetele la spovedanie, fie închid pe câte una; cu această ocazie, nu prea s-a întâmplat să nu fi jumulit vreo puiculiță. Sosi în fine și vestita sărbătoare, v-ați fi închipuit, doamnă, la ce păcat monstruos s-au coborât călugării cu acest prilej? S-au gândit că o minune vizibilă ar mări strălucirea faimei lor și, drept urmare, au îmbrăcat-o pe Florette, cea mai micuță și mai tânără dintre noi, cu toată ornamentația fecioarei, au legat-o de mijloc cu un cordon ce nu putea fi văzut și i-au poruncit să-și ridice cu durere mâinile spre cer când se va da împărțășania. Cum biata micuță fusese speriată cu cele mai crude pedepse dacă spunea un cuvânt sau nu-și juca bine rolul, se descurcă pe cât putu și hoția avu reușita așteptată oamenii crezură în minune, lăsară ofrande bogate fecioarei, și plecară înapoi mai încredințați ca niciodată de puterea harului Maicii cerești.

Pentru aș desăvârși blestemăția, stricații porunciră ca Florette să apară la supeu în aceleași haine care îi aduseseră triumful și fiecare din ei își aprinse dorințele supunându-o în starea aceea necuviincioaselor apucături. Stârniți de primul păcat, monștrii nu se opriră aici o puseră să stea în pielea goală întinsă pe o masă, aprinseră lumânări, îi puseră la cap icoana mântuitorului și îndrăzniră să înfăptuiască pe seama nenorocitei cea mai înspăimântătoare ceremonie. Mi-a fost cu neputință să văd așa ceva și am leșinat. Raphael spuse că trebuia, cu toate astea, să slujesc la rândul meu de altar pentru a mă dresa. M-au luat, m-au pus în același loc ca pe Florette și nerușinatul italian, de data asta cu fapte mai crude și cu alte blestemății, a înfăptuit și cu mine același lucru de spaimă care i s-a întâmplat tovarășei mele. M-au scos de acolo fără simțire și a trebuit să fiu dusă în cameră, unde am plâns trei zile la rând cu lacrimi amare, păcatul groaznic la care slujisem fără voia mea gândul ăsta îmi sfâșie încă inima, doamnă, nu pot să mi-l amintesc fără să plâng credința este la mine rezultatul unui sentiment, tot ceea ce o jignește îmi însângerează inima.

În timpul ăsta, n-am băgat de seamă ca noua venită pe care o așteptam să fie vreuna dintre cei aduși acolo de sărbătoare poate că recrutarea s-a petrecut în celălalt serai, dar la noi nu s-a întâmplat nimic. Lucrurile au urmat astfel câteva săptămâni se împliniseră deja 6 de eând eram în temutul lăcaș, pe eând într-o dimineață, la ora 9, Raphael intră la noi în turn. Părea înfierbântat, un fel de rătăcire i se vedea în priviri s-a uitat la toate, ne-a așezat pe rând în poziția preferată și s-a oprit îndeosebi la Omphale. Mai multe minute în șir a studiat-o așa cum stătea, s-a agitat surd, s-a apucat de una din fantasmile lui dar n-a făptuit nimic apoi i-a spus să se ridice, a țintuit-o cu o privire aspră și cu cruzimea zugerăvită pe chip apoi, în fine, i-a spus: „Ai slujit destul, societatea te reformează, ești liberă; pregătește-te, vin să te iau chiar eu la cădere

noptii. După ce zise asta, o mai examina odată cu aceeași înfățișare și părăsi brusc camera.

Cum ieși el, Omphale mi se zvârlă în brațe:

— Ah, spuse ea plângând, iată clipa temută și atât de dorită ce voi face, doamne? O liniștii după priceperea mea dar nu izbutii nicicum; făcu jurământ din tot sufletul să se folosească de orice mijloc pentru a ne elibera și a-i da pe mâna legii pe acești trădători dacă va fi în stare s-o facă, iar felul în care îmi promise nu mă lăsă să mă îndoiesc nici o clipă că acest lucru, fie se va face, fie nu era de făptuit. Ziua se scurse ca de obicei, iar spre ora 6, Raphael urcă din nou.

— Hai, făcu deodată către Omphale, ești gata?

— Da, părinte.

— Să mergem, să mergem repede.

— Îngăduiți-mi să-mi iau rămas bun de la tovarășele mele.

— Lasă, n-are rost, ești așteptată, urmează-mă! Ea întrebă apoi dacă trebuia să-și ia bielele haine. „Nimic, spuse Raphael, nu este totul al așezământului? Nu mai ai nevoie de astea. Apoi, dându-și seama, ca și cum ar fi spus prea mult: „Poate boarfele astea nu-ți sunt de folos, ai să-ți faci altele, pe măsură și cu care îți va sta mai bine. Îl întrebai pe călugăr dacă aveam voie să o însoțesc pe Omphale măcar până la ușa așezământului, dar el îmi întoarse o privire atât de aspră și sălbatică, încât mă dădui înapoi de frică fără să mai cer nimic. Nefericita noastră tovarășă ieși, întorcându-și spre mine ochii plini de lacrimi și de neliniște îndată ce ea plecă, ne lăsarăm toate trei cuprinse de suferința acestei despărțiri. După o jumătate de oră, Antonin veni să ne ia la masă Raphael apăru aproape după o oră de când coborâsem, părea neliniștit, vorbea adesea în șoaptă cu ceilalți, dar cu toate acestea, totul se petrecu ca de obicei. Observai însă, așa cum spusese și Omphale, că ne-au trimis mult mai devreme în cameră, iar ei au băut mai mult decât obișnuiau; s-au mulțumit doar să-și stârnească dorințele, fără a le înfăptui. Ce înțeles puteam să dau acestor amănunte pe care le reținusem fără să vreau, întrucât în asemenea situații bagi seama la toate? Cât despre învățăminte, n-am fost destul de deșteaptă să le trag, și poate nici nu v-aș fi spus aceste amănunte dacă nu m-ar fi uimit din cale afară.

Patru zile am tot așteptat vești de la Omphale, acum încredințată că nu se va abate de la jurământul făcut, acum înfricoșate că, prin mijloace crude, i s-a luat orice cale de-a ne fi de folos ne pierdusem orice speranță și spaima ne fu și mai mare. La a patra zi după plecarea Omphalei, am fost duse la supeu, după cum ne venise rândul mare ne fu surpriza când văzurăm o tovarășă nouă intrând pe ușa dinafară în clipa când noi ne făceam apariția pe cea obișnuită.

— Iată, domnișoarelor, pe cea pe care societatea a ales-o întru înlocuirea ultimei plecate, ne spuse Raphael fiți bune să vă purtați cu ea ca și cu o soră, să-i împlânziți soarta cu tot ce vă va fi în putere. Sophie, îmi spuse starețul, ești cea mai vârstnică din grup, te ridic la rangul de decană, îți cunoști îndatoririle, ai grijă să le îndeplinești nesmintit. Aș fi vrut să-l resping, dar neputând s-o fac, mereu obligată să-mi sacrific dorințele și voința în fața acestor oameni josnici, mă înclinai și făgăduii totul spre a-l vedea mulțumit.

Noii noastre tovarășe i se desfăcură mantila și voalul care-i acopereau bustul și fața și văzurăm o fată de 15 ani cu înfățișarea cea

mai interesantă și delicată; ochii, deși plini de lacrimi, mi se părură superbi. Ea se uită cu grație către fiecare din noi și pot spune că în viața mea n-am văzut privire mai mișcătoare; pletele, de un blond cenușiu, îi fluturau pe umeri în bucle naturale, avea o gură proaspătă și strălucitoare, un port nobil al capului și ceva atât de seducător în ansamblu, că era cu neputință să o vezi fără să te simți atras de ea. Aflarăm îndată chiar de la ea și o spun aici pentru a nu mă împrăstia că se numea Octavie, că era fiica unui mare negustor din Lyon, că fusese educată la Paris și că se întorcea cu guvernanta acasă, când au fost atacate într-o noapte, între Auxerre și Vermenton, fusese răpită și adusă aici, fără să mai știe nimic despre trăsura cu care mergea sau despre femeia care o însoțea. Timp de o oră fusese închisă singură într-o cameră joasă și era năpădită de disperare, când o luaseră și o conduseseră la noi fără ca vreun călugăr să-i spună măcar o vorbă.

Cei patru dezmățați, uluiți o clipă de atâta farmec, nu fură în stare decât să o admire; puterea frumuseții obligă la respect, cel mai corupt nelegiuit îi aduce în felul lui un omagiu pe care nu și-l înăbușă chiar fără remușcări. Dar monștri cu care aveam de-a face nu s-au oprit prea mult la asemenea îndoieli.

— Hai, domnișoară, spune starețul, arată-ne, te rog, dacă restul farmecelor ți se potrivește cu cele pe care natura ți le-a risipit cu atâta dărnicie pe față. Și cum frumoasa fată se turburase și se înroșise fără să înțeleagă ce i se cerea, sălbaticul Antonin o înhață de o mână și-i spuse, printre înjurături și insulte prea nerușinate pentru a le putea repeta:

— Nu pricepi, mironosițo, că ți se spune să te dezbraci de îndată din nou plânsete, din nou proteste, dar Clement o ia în primire și face să dispară într-o clipă tot ce ascunde pudoarea acestei ființe interesante. Farmecele pe care bunacuviniță le ascundea la Octavie nici n-ar fi putut răspunde mai bine celor pe care obiceiurile îi îngăduiau să le arate. Nicicând nu s-a văzut o piele mai albă, forme mai minunate și totuși, atâta frăgezime, nevinovăție și gingășie avea să cadă pradă acestor barbari! S-ar fi zis că natura îi dăruise atâtea farmece doar pentru ca ei să le poată ofili; făcură un cerc și, așa cum pățisem și eu, îl parcurseră în toate felurile. Focosul Antonin nu are puterea de a rezista, atacă cu cruzime aceste farmece abia înmugurite și tămâia fumegă la picioarele zeului. Raphael își dă seama că este momentul să se gândească la lucruri mai serioase; cum nu mai poate nici el aștepta, înșfacă victima, așezând-o după dorințele sale; neavând încredere în ea, îl roagă pe Clement s-o țină. Octavie plânge, ei nici n-o aud dezgustătorul italian scoate flăcări din priviri, stăpân pe locul ce-l va asalta, s-ar zice că nu studiază drumurile care duc la el decât pentru a înfrânge mai bine orice piedică nici un artificiu, nici o pregătire. Cu toată diferența enormă între asediator și rebelă, cel dintâi trece la atac un strigăt înfiorător al victimei ne anunță înfrângerea. Nimic însă nu-l oprește pe învingător cu cât ea îi imploră mila, cu atât el o zdrobește cu mai multă sălbătăcie și, ca și mine, nefericita este înjosită, rămânând totuși fecioară. Nicicând nu mi-am cules mai greu laurii, face Raphael așezându-și hainele, m-am temut ca pentru prima dată în viață, să nu ratez.

— O iau eu în primire, spuse Antonin, fără s-o lase să se ridice, mai sunt breșe în zid și nu te-ai ocupat decât de una din ele". Spunând asta, porni mândru la luptă și într-o clipă, fu stăpânul locului noi gemete se fac auzite. "Domnul fie lăudat, spune oribilul monstru, m-aș fi îndoit de

victorie dacă nu auzeam plânsul victimei, triumful n-are preț decât însoțit de lacrimi."

— De fapt, spune Jerome, înaintând cu o nua în mână, n-aș mai mișca-o din această plăcută poziție, îmi ușurează planurile. Se uită, atinge, palpează și aerul răsună deodată la un şuierat înfricoșător. Această splendidă carnație își schimbă culoarea, tonuri de cel mai viu incarnat se amestecă cu albul strălucit de crin, dar ceea ce poate ar înviora o clipă dragostea dacă aceste apucături ar fi folosite cu moderație, devine acum o crimă împotriva legilor ei. Nimic nu-l oprește pe necredinciosul călugăr, cu cât copila plânge mai tare, cu atât izbucnește mai aprig răutatea regentului. Totul este tratat în același fel, nimic nu-i vrednic de iertare în ochii lui; în curând nu mai rămâne nici-o părticică din acest trup superb care să nu poarte urmele sălbăticiiei lui și, în fine, pe aceste resturi însângerate, respingătoarele sale plăceri își află liniștea.

— Voi fi cel mai blând dintre toți, spune Clement, luând-o în brațe și sărutându-i cu nerușinare gura de coral iată templul în care îmi voi oficia sacrificiul. Noi sărutări pe această superbă gură, operă a lui Venus însăși, îl aprind și mai tare. O silește pe nenorocită la josniciile care îl încântă pe el și fericitul loc al plăcerilor, cel mai blând adăpost al dragostei, este mânjit de orori.

Restul serii este asemănător cu ceea ce știți, doar că frumusețea, vârsta înduioșătoare a acestei tinere încă-i răscolește pe nelegiuiți, toate cruzimile sunt luate de la capăt și abia sațietatea, mai curând decât mila, trimițând-o pe nenorocită în cameră, îi lasă în fine câteva ore din liniștea de care avea nevoie. Aș fi vrut s-o pot mângâia măcar în această primă noapte, dar fiind obligată să mi-o petrec cu Antonin, eu însămi aș fi avut nevoie de ajutor în starea în care m-am aflat. Avusesem nenorocul, nu să-i plac, cuvântul n-ar fi potrivit, ci să-i aprind acestui destrăbălat mai mult ca oricare alta infamele dorinți și, de multă vreme, nu prea era săptămână în eare să nu petrec 4-5 nopți la el în chilie. A doua zi dimineață, când mă întorsei, o găsi pe noua tovarășă plângând, îi spusei tot ce mi se spusese și mie pentru a o liniști, fără a izbuti mai mult decât se izbutise cu mine. Nu este ușor să te împaci cu o schimbare atât de bruscă a sorții tânăra avea, dealtfel, un suflet plin de credință, virtute, onoare și simțire, iar starea ei îi apăsă, din toate aceste cauze, și mai crudă. Raphael, căruia îi plăcuse foarte mult, petrecu mai multe nopți la rând cu ea și, încetul cu încetul, făcu și ea ca altele, se împacă cu necazurile, la gândul că le va vedea într-o zi sfârșite. Omphale avusese dreptate să spună că vechimea nu avea nimic de-a face cu pensionarea, că asta o puteai căpăta, doar după toanele călugărilor sau dacă apăreau ceva cercetări, după 8 zile, la fel de bine ca și după 20 de ani. Nu se împliniseră 6 săptămâni de când Octavie era cu noi, că Raphael și veni să-i anunțe plecarea. Ne făcu aceleași promisiuni ca și Omphale ca și ea însă, dispăru fără să știm vreodată ce i se mai întâmplase. Aproape o lună nu a sosit nimeni în loc. În vremea asta, am avut, ca și Omphale, ocazia să mă conving că nu eram singurele fete care locuiau în acest așezământ și că fără îndoială în altă clădire se afla un număr egal. Omphale nu putuse decât să bănuiască, în timp ce o întâmplare mult mai convingătoare veni să mă întărească în aceste bănuieli. Iată cum s-a întâmplat: îmi petrecusem noaptea cu Raphael și ieșeam de la el, după obicei, către ora 7 dimineața, pe când un frate, la fel de bătrân și de

dezgustător ca și cel de la noi și pe care nu-l mai văzusem, apăru deodată pe coridor cu o față înaltă, de 18-20 ani, care mi se păru atât de frumoasă, că ar fi meritat pictată.

Raphael, care trebuia să mă conducă, se lăsa așteptat; sosi tocmai când eram în dreptul fetei pe care fratele nu știa unde s-o ascundă spre a o feri de privirile mele.

— Unde duci ființa asta, spuse starețul furios.

— La dumneavoastră, prea sfinte, făcu dezgustătorul curier, înălțimea voastră a uitat ce mi-a poruncit ieri seară?

— Ți-am spus la ora 9.

— La 7, monseniore, mi-ați spus că o vreți înainte de slujbă.

În tot timpul ăsta, eu mă uitam la această tovarășă care mă privea și ea cu aceeași uimire.

— Ei bine, nu contează, hotărî Raphael, luându-mă înapoi în cameră și chemând-o și pe iată. Fii atentă, Sophie, spuse, după ce închise ușa și îl lăsă pe frate să aștepte, fata asta ocupă, în alt turn, același post ca și tine este decană; nu este nici rău ca cele două decane să facă cunoștință și pentru ca aceasta să fie mai deplină, vreau s-o vezi pe Mariane în pielea goală. Această Mariane, fără nici o rușine după părerea mea, se dezbracă imediat iar Raphael, poruncindu-mi să-i ațâț dorințele, o supuse sub ochii mei plăcerilor sale preferate.

— Iată ce voiam cu ea, spuse infamul de cum se potoli, este destul să petrec noaptea cu o fată, pentru ca dimineața să am nevoie de alta, nimic nu este mai fără sfârșit decât dorințele noastre, tot mai mult le este sacrificat și încă mai mult te înfierbântă. Chiar dacă mereu e cam același lucru, neîncetat bănuiești ispite noi și, în clipa în care sațietatea îți stinge dorința față de una, tot atunci desfrâul ți-o aprinde pentru alta. Sunteți amândouă fete de încredere, așa că țineți-vă gura du-te, Sophie, fratele te va însoți, căci eu mai am o taină de înfăptuit cu tovarășa ta. Făgăduii să păstrez secretul așa cum mi se ceruse, și plecai, asigurată de-acum că nu eram singurele care slujeam plăcerile monstruoase ale acestor dezmățați fără rușine.

În timpul ăsta fu înlocuită și Octavie: o țărăncuță de vreo 12 ani, proaspătă și drăguță dar care nu ajungea la valoarea ei, îi fu pusă în loc; înainte să se împlinească doi ani, ajunsese cea mai bătrână. Florette și Cornelia plecară și ele, jurând, ca și Omphale, să-mi dea vești și, nereușind mai mult ca nefericita de ea. Și una și cealaltă fuseseră înlocuite, Florette, de o fată din Dijon, de 15 ani, o bucălată care avea doar vârsta și prospețimea drept calități, Cornelia, de către o alta din Autun, de familie foarte bună și de o frumusețe deosebită. Aceasta din urmă, în vârstă de 16 ani, îmi răpise din fericire inima lui Antonin, când băgai de seamă că eram gata, odată stinsă pofta acestui deșănțat, să-mi pierd și trecerea pe lângă ceilalți. Neglijată de acești nenorociți, am început să tremur pentru soarta mea; vedeam bine cum mi se anunța retragerea despre care nu mă îndoiam că era o condamnare la moarte și neliniștea mă cuprinse pentru o clipă! Spun o clipă! așa nenorocită cum eram, puteam încă să țin la viață, și oare' cea mai mare fericire care îmi putea veni nu era să o părăsesc? Gânduri ca acestea mă liniștiră și mă făcură să-mi aștept soarta cu atâta resemnare încât nu mai făcui nimic spre a-mi recâștiga poziția. Suferințele mă strigau și nu era o clipă în care să nu mi se reproșeze ceva, nu era o zi fără pedepse; mă rugai cerului și începui să-mi aștept sentința. Eram poate chiar gata să o

primesc, când mâna providenței, plictisită să mă mai chinuie tot în felul ăsta, mă smulse din această prăpastie pentru a mă arunca de îndată în alta. Dar să nu încurc ordinea întâmplărilor și să vă povestesc mai întâi pe aceea care m-a eliberat, în fine, pe toate din mâinile josnicilor destrăbălați.

Trebuia ca înfricoșătoarele pilde ale răsplătirii viciului să fie sprijinite și în această împrejurare, așa cum vă zisem mereu, la orice schimbare din viață. Fusesse sortit ca cei care mă chinaseră, umiliseră, ținuseră în lanțuri să fie răsplătiți, chiar sub ochii mei, ca și cum providența și-ar fi pus în gând să-mi dovedească inutilitatea virtuții lecție funestă dar care nu m-a îndreptat și care, chiar de-ar fi să mai scap de sabia ce-mi stă deasupra capului, tot nu m-ar opri să fiu pentru totdeauna sclava divinității din inima mea.

Pe neașteptate, într-o dimineață, Antonin intră în camera noastră și ne anunță că preasfinția sa Raphael, rudă și protejat al Sfântului părinte, tocmai fusese numit general al ordinului Sfântul Francisc. Iar eu, copii, ne spuse, trec la stăreția de la Lyon doi călugări noi vor veni de îndată să ne înlocuiască în acest locaș, se poate să sosească chiar astăzi. Nu-i cunoaștem, tot atât de bine se poate să vă dea drumul sau să vă păstreze, dar, oricare va fi soarta, vă sfătuiesc, pentru binele vostru și pentru onoarea celor doi confrăți pe care-i lăsăm aici, să ascundeți amănuntele purtării noastre și să nu mărturisiți decât ceea ce nu se poate ascunde. O știre atât de mângâietoare pentru noi nu ne permitea să-i refuzăm acestui călugăr ceea ce părea că-și dorește i-am promis totul, iar nelegiuitul mai dori să-și ia odată rămas bun de la toate patru, întrezărirea unui sfârșit al suferințelor te face să suporti ultimele chinuri fără a te mai plâng; nu-i refuzarăm așadar nimic și el plecă, despărțindu-ne astfel pentru totdeauna. Ni se aduse masa ca de obicei cam după 2 ore, părintele Clement intră în cameră cu doi venerabili călugări, și ca vârstă, și ca figură.

— Recunoașteți, părinte, spuse unul din ei lui Clement, recunoașteți că acest dezmăț este cumplit și că este de mirare că cerul l-a suportat atâta vreme. Clement recunoscuse totul, umilindu-se, ceru iertare, dat fiind că nici el, nici complicitii lui, n-au inventat nimic și că, și unii și alții găsiseră totul în starea în care se și dădea în primire că persoanele se schimbau, dar până și schimbarea o găsiseră orânduită în felul ăsta, așa că nu făcuseră decât să păstreze obiceiurile înaintașilor.

— Fie, spuse călugărul ce părea a fi noul stareț și care și era într-adevăr, dar să desființăm repede această destrăbălare, părinte, revoltătoare și pentru mireni vă închipuiți ce înseamnă ea pentru clerici. Apoi călugărul ne întrebă ce voiam să facem. Fiecare răspunse că, ar dori să se întoarcă, fie în ținutul, fie în familia sa.

— Așa va fi, copilele mele, spuse el și chiar vă voi da fiecareia suma necesară pentru a ajunge acolo, dar va fi nevoie să plecați la două zile una după cealaltă, singure, pe jos și să nu dezvăluiți niciodată ce s-a petrecut în acest lăcaș. Am jurat că vom face așa dar călugărul nu s-a mulțumit cu jurămintele, ne-a cerut să mergem în sacristie nimeni nu s-a împotrivit și, acolo, ne-a pus să jurăm în fața altarului că vom ascunde pentru totdeauna ce s-a petrecut în mănăstire. Am făcut și eu același lucru, iar, dacă azi îmi calc jurământul în fața dumneavoastră, este pentru că țin seama mai curând de spiritul, decât de litera jurământului cerut de acest bun părinte. Scopul său era să nu se facă nicicând vreo

plângere și sunt sigură, când vă povestesc aceste întâmplări, că nu va apărea din asta nimic supărător pentru ordinul acestor călugări. Tovarășele mele pleacă primele și cum nu ne era îngăduit să ne dăm vreo întâlnire și fuseserăm despărțite odată cu sosirea noului stareț, nu ne-am mai întâlnit. Cerând să merg la Grenoble, mi se dădură doi ludovici; îmi luai apoi hainele pe care le aveam la sosire, regăsii cei 8 ludovici care îmi rămăseseră și, mulțumită că scap pentru totdeauna de acest cumplit templu al biciului, că plec într-un fel așa blând și neașteptat, mă înfundai în pădure și ajunsei pe drumul spre Auxerre, chiar în locul unda cotisem pentru a mă arunca singură în fântână, la exact trei ani după această prostie, adică la vârsta de 25 de ani fără câteva săptămâni. Prima mea grijă a fost să cad în genunchi și să-i cer din nou iertare lui Dumnezeu pentru greșelile fără știință pe care le făcusem. Mă rugai cu mult mai multă durere decât în fața altarelor mândrite ale infamei case pe care o abandonasem cu atâta bucurie. Vai, lacrimi de jale îmi curseră din ochi. Vai, când am părăsit odinioară drumul acesta eram pură, condusă de o credință, înșelată de moarte și în ce stare mă văd acum! Potolindu-mi cumva aceste gânduri negre cu bucuria de-a mă vedea liberă, îmi urmai drumul. Ca să nu vă mai plictisesc, doamnă, cu amănunte care mă tem să nu vă obosească răbdarea, mă voi opri dacă-mi dați voie, numai la întâmplările din care am învățat lucruri însemnate sau care încă mi-au mai schimbat cursul vieții. După ce m-am odihnit câteva zile la Lyon, mi-am aruncat ochii pe un ziar din străinătate al femeii la care locuiam și mare îmi fu surpriza să mai văd odată crima încoronată, să-l văd om de vază pe unul din vinovații autori ai durerilor mele. Rodin, infamul care mă pedepsise atât de aspru de a-l fi împiedicat să facă o crimă, obligat să părăsească Franța, făcând altele desigur, tocmai fusese numit, spunea foaia de știri, primul medic al regelui Suediei, cu o leafă însemnată. „Să fie bogat, denaturatul, îmi spusei, să fie, dacă așa vrea providența și tu, ființă nenorocită, să suferi de una singură, să suferi fără să te plângi, de bine ce îți este scris ca necazurile și peregrinările să fie cumplita răsplată a virtuții mele!

Plecai din Lyon după trei zile și o luai pe drumul spre Tauphine, plină de speranța nebună că în această provincie m-ar aștepta un pic de noroc. Deabia ajunsei la 2 leghe de Lyon, călătorind pe jos, după obiceiul meu, cu o pereche de cămăși și două batiste în buzunar, când mă întâlnii cu o bătrână care mă rugă, plină de jale, să-i dau ceva de pomană. Miloasă din fire, neștiind bucurie mai mare pe lume ca cea de a dărui, mi-am scos imediat punga cu gândul să caut ceva mărunțiș de dat acestei femei. Josnica creatură însă, mult mai rapidă ca mine, cu toate că mi se păruse la început bătrână și fără puteri, înșfacă punga, mă trânti pe spate cu un pumn zdravăn în stomac și, de îndată ce mă ridicai, o văzui tocmai la o sută de pași depărtare, înconjurată de 4 derbedei care mă amenințau să nu îndrăznesc să mă apropiu... „Oh, cerule! strigai cu durere, nu este oare cu putință să se nască în sufletul meu, un elan de bunătate, fără ca el să fie de îndată pedepsit prin suferințele cele mai crude de care am a mă teme pe lume!

În clipa asta înfiorătoare, curajul era gata să mă părăsească de tot. Două căi groaznice mi se deschiseră în față; am vrut, fie să mă alătur hoților care mă jigniseră atât de crud, fie să mă întorc la Lyon și să cad în desfrâu. Dumnezeu se îndură să nu mă lase să cad, chiar dacă speranța pe care mi-o aprinse din nou în suflet nu fu. decât începutul unor

necazuri și mai mari, lui mulțumesc de a mă fi susținut. Lanțul nenorocirilor care mă îndreaptă astăzi către eșafod, deși sunt nevinovată, nu mi-aduce decât moartea; alte căi mi-ar fi adus rușinea, remușcările, infamia iar pentru mine prima este mult mai puțin crudă decât restul.

Îmi continuai drumul, hotărâtă ca la Vienne să vând puținele lucruri pe care le aveam și să ajung la Grenoble. Mergeam abătută pe când, la un sfert de leghe de acel orașel, am zărit pe câmp în dreapta drumului, cum doi bărbați călare zdrobeau între copitele cailor, pe un al treilea și, după ce l-a lăsat ca și mort, au fugit mâncând pământul. Vederea acestui lucru m-a tulburat până la lacrimi. Vai, îmi spusei, iată un nefericit încă mai de plâns decât mine; eu mai am măcar sănătate și putere, îmi pot câștiga pâinea, în timp ce el, dacă nu-i bogat ci în aceeași stare ca mine, iată-l și rămas schilod pe tot restul vieții și ce o să se aleagă de el! Oricât de mult ar fi trebuit să mă apăr de aceste sentimente de compasiune, oricât de crud fusesem pedepsită din cauza lor, nu putui abține de a mă lăsa cuprinsă de ele. Mă apropiai de muribund, și, având un pic alcool tare la mine, îi dădui să miroase. De cum a deschis ochii către lumină, primele gesturi au fost de recunoștință și asta m-a făcut să continui îngrijirile: mi-am sfâșiat o cămașă pentru a-l pansa, unul din ultimele lucruri pe care le mai aveam la viața mea l-am făcut bucăți pentru omul ăsta, i-am oprit sân-gele care curgea din câteva răni, i-am dat să bea din mica rezervă de vin pe care o aveam într-o sticlă ca să mă încurajez la mers în clipele de oboseală, restul l-am folosit ca să-i tamponez vânătăile. În fine, nenorocitul și-a regăsit puterea și curajul deși călătorind pe jos și într-o ținută ușoară, nu părea prea sărac, avea câteva lucruri de preț, inele, un ceas și alte bijuterii, stricate însă de pe urma întâmplării.

De îndată ce a putut vorbi, m-a întrebat cine este îngerul binefăcător care l-a ajutat și ce poate face pentru aș arăta recunoștința. Fiind încă destul de prostuță pentru a crede că un suflet obligat de recunoștință trebuia să-mi fie atașat pentru totdeauna, mi se păru că mă puteam bucura în liniște de blinda plăcere de a-mi împărtăși suferințele celui pe care l-am ușurat de ale sale și i-am povestit toate peripețiile. Le-a ascultat- curios și, de îndată ce am terminat cu ultima nenorocire din care își putu da seama de neagra mizerie în care mă aflam, rosti:

— Ce fericit sunt că pot măcar să te răsplătesc pentru ceea ce ai făcut pentru mine! Mă numesc Dalville, urmă acest aventurier, și am un castel frumos în munți, la 15 leghe de aici îți ofer un adăpost dacă vrei să mă urmezi și pentru ca asta să nu te jignească, îți explic imediat la ce mă poți ajuta.

Sunt însurat, soția mea are trebuință pe lângă ea de o femeie de încredere tocmai am dat pe una afară și îi poți lua locul. Mulțumii cu smerenie protectorului meu și îl întrebai prin ce întâmplare un om așa cum arăta el se încumetase să călătorească fără servitor și să se expună, așa cum se și întâmplase, atacurilor de drumul mare. Fiind puțin cam plin, dar tânăr și viguros, de multă vreme am obiceiul, spuse Dalville să merg în felul ăsta până la Vienne și punga și sănătatea au de câștigat. Asta nu înseamnă însă că aș fi în situația să-mi reduc cheltuielile căci, mulțumesc lui Dumnezeu, sunt bogat și vei avea de îndată dovada, dacă ai bunăvoința să vii la mine. Cei doi cu care ai văzut că am avut de-a face sunt doi nobili scăpătați din cantonul meu, care n-au altă avere

decât numele, unul este în garda regelui, celălalt jandarm, adică doi escroci am câștigat de la ei o sută de ludovici săptămâna trecută, într-un cazinou din Vienne. Neavând asupra lor, la un loc, decât abia a 30-a parte, m-am mulțumit cu cuvântul de onoare azi i-am întâlnit, le-am cerut ce-mi datorau și ai văzut cum mi-au plătit. Îl compătimii pe cinstitul gentilom de îndoitul ghinion căruia îi căzuse pradă și în timpul ăsta mă îndemnă să pornim la drum:

— Mă simt ceva mai bine datorită îngrijirilor tale, spuse Dalville, vine noaptea, hai să ajungem măcar până la un han la vreo 2 leghe de aici, de unde, cu caii pe care-i vom lua xnâine dimineață, bănuiesc că vom putea ajunge la mine până în seară. Întru totul hotărâtă să mă folosesc de ajutorul pe care cerul părea că mi l-a trimis, îl ajutai pe Dalville să-și reia drumul, îl sprijinii la mers și, părăsind cu desăvârșire orice drum cunoscut, înaintarăm pe niște cărări, drept către Alpi. La aproape 2 leghe, am găsit într-adevăr hanul de care pomenise și am luat masa împreună, vorbind vesel și sincer. După masă, m-a dat în grija stăpânei hanului, care m-a primit în camera ei, iar a doua zi, călare pe două măgărițe de închiriat pe care le urma la pas o slugă de la han, am ajuns la marginea provinciei Dauphine, îndreptându-ne întruna spre munte. Dalville, simțindu-se slăbit, nu putu face drumul până la capăt și asta nu m-a supărat nici pe mine, care, neobișnuită să merg pe asemenea cărări, sufeream destul de mult. Ne-am oprit la Virieu, unde am fost tratată cu aceeași grijă și atenție de către călăuza mea și a doua zi continuarm drumul. Către ora 4 după amiaza, am ajuns la poalele munților acolo drumul era prea pieptiș și Dalville i-a poruncit însoțitorului să nu mă lase singură, ternându-se de vreun accident pe când ne înșiruiserăm în defileu. Vreo 4 leghe ne-am tot învârtit și am urcat într-una eram atât de departe de orice drum sau adăpost omenesc, încât aș fi spus că mă aflu la capătul lumii. Mă cuprinsese, fără să vreau, o ușoară neliniște. Rătăcind printre stânci de neatins, mi-am adus aminte de ascunzișurile pădurii care înconjura mănăstirea Sainte Mărie des Bois și teama, repulsia pe care o căpătasem pentru locurile singuratice mă făcu să tremur și aici. Zărirăm într-un târziu un castel agățat la marginea unei prăpăstii înfricoșătoare și care, părând suspendat de vârful unei stânci abrupte, te făcea să te gândești mai curând la locuința unor strigoi decât la aceea a unor oameni de lume. Puteam zări castelul, însă nici un drum nu părea să ducă la el cel pe care îl urmam, folosit doar de caprei plin de pietre peste tot, mergea totuși acolo dar după ocoluri nesfârșite.

— Asta este casa mea, spuse Dalville, de îndată ce își dădu seama că văzusem castelul, iar când îi împărtășii uimirea că locuiește într-o asemenea singurătate, îmi răspunse destul de repezit, că fiecare locuiește unde poate. Tonul mă uimi și mă înspăimântă; când ești nenorocit nu-ți scapă nimic, o inflexiune mai mult sau mai puțin accentuată a celor de care depinzi îți înăbușă sau îți redă speranța totuși, cum nu mai puteam da înapoi, mă prefăcui că nu observ.

Într-un sfârșit, tot învârtindu-ne ne apăru dintr-o dată în față Dalville, dându-se jos de pe măgăriță și spunându-mi să fac și eu la fel, le-a dat înapoi valetului, i-a plătit și i-a poruncit să se întoarcă — altă ceremonie care mi-a căzut foarte prost. Dalville mi-a observat tulburarea și mi-a spus, pe când mergeam pe jos spre locuință:

— Ce ai, Sophie, nu ai părăsit Franța, castelul este la frontiera provinciei Dauphine dar tot de ea ține.

— O fi, domnule, i-am răspuns, dar cum a putut să vă vină în minte să vă așezați într-o asemenea vizuină?

— Oh, vizuină nu, spuse Dalville privindu-mă pieziș pe măsură ce înaintam. Nu este chiar o vizuină, copilo, dar nici locuința unor oameni cu totul cinstiți.

— Ah, domnule, spusei, mă faceți să tremur, unde mă duceți dară?

— Te duc să slujești la niște falsificatori de bani, curviștino. Îmi spuse Dalville, apucându-mă de braț și obligându-mă să trec peste o punte mobilă care a fost coborâtă la venirea noastră și ridicată imediat după aceea. Iată-te, adăugă el decum intrarăm în curte vezi puțul ăsta? continuă, arătându-mi o cisternă mare și adâncă, lângă poartă, a cărei roată cu care se vărsa apa într-un rezervor, era mișcată de două femei goale în lanțuri. Iată-ți tovarășele și iată ce muncă ai de făcut; după ce muncești 12 ore pe zi la învârtitul roții, vei fi, ca și ele, bătută bine, ca la carte, de câte ori te vei lăsa pe tânjală, ți se vor da 6 uncii de pâine neagră și o mâncare de fasole pe zi. Cât despre libertate, ia-ți gândul, nu vei mai vedea cerul; de îndată ce vei muri, vei fi aruncată în gaura asta pe care o vezi lângă puț, pe deasupra altor 30-40 care se află înăuntru.

— Cerule drept, domnule, mă minunai aruncându-mă la picioarele lui Dalville, îndurați-vă să vă amintiți că v-am salvat viața, că, mișcat o clipă de recunoștință, se părea că-mi oferiți fericirea și că nu trebuia să mă aștept la așa ceva.

— Și ce nu înțelegi, rogu-mă, prin acest sentiment de recunoștință pe care îți imaginez că mă ții legat, spuse Dalville, cugetă mai bine, plâpândă creatură, ce ai făcut când mi-ai sărit în ajutor? Având de ales între a-ți urma drumul și a veni la mine, tu ai ales ultima cale, așa cum te îndemna inima ta... te dedai așadar la o desfătare? de unde dracu pretinzi că sunt obligat să te despăgubesc pentru plăcerile pe care singură ți le-ai dăruit și cum de ți-a venit în cap că un om ca mine, care se scaldă în bani și în belșug, un om care, având un venit de mai mult de 1 milion, este gata să se mute la Veneția ca să se bucure în voie de el, s-ar coborî să-i fie îndatorat cu ceva unei nenorocite ca tine? Și dacă mi-ai redat viața, tot nu-ți datorez nimic, de bine ce nu te-ai îngrijit decât de tine. La muncă, slugă, la muncă! învață că civilizația, tulburând legile naturii, nu i-a luat acesteia și drepturile ea a creat de la început ființe tari și ființe slabe, cu gândul că cele din urmă să fie întotdeauna în slujba celor dintâi, așa precum este mielul față de leu, insecta față de elefant; îndemnarea și inteligența omului au schimbat locul indivizilor; rangul n-a mai fost hotărât prin forța fizică, ci prin acea pe care omul a dobândit-o prin bogăție. Cel mai bogat ajunge cel mai puternic, cel mai sărac devine cel mai slab, dar în afara motivelor pe care se bazează puterea, întâietatea celui puternic față de cel slab a fost mereu în legile naturii, căreia îi este totuna dacă lanțul cu care este legat cel slab este ținut de cel bogat sau de cel tare și dacă acest lanț îl zdrobește pe cel slab, sau pe cel sărac. Iar aceste sentimente de recunoștință pe care le cer, Sophie, natura nu le cunoaște, în legile ei n-a fost scris niciodată că plăcerea pe- care și-o procură cineva când dă un ajutor devine un motiv pentru cel care a primit ajutorul să se lepede de drepturile sale asupra celui dintâi. Vezi cumva la animalele care ne servesc de exemplu, aceste sentimente de care te agăți? Dacă eu te supun prin bogăție și prin forță este firesc să mă lepăd de aceste drepturi, fie pentru că te-ai slujit pe tine, fie pentru că interesul tău ți-a poruncit să te răscumperi

ajutându-mă? Chiar dacă ajutorul ar fi dat de la egal la egal, niciodată orgoliul unui suflet ales nu se va lăsa jignit de recunoștință. Cel care primește de la altul nu este oare totdeauna umilit și această umilință pe care o încearcă nu-l răsplătește destul pe celălalt de ajutorul pe care l-a dat? Nu este o plăcere pentru orgoliu că se ridică deasupra semenului său, mai ai nevoie și de o alta, iar dacă ajutorul care umilește orgoliul celui care-l primește devine pentru acesta o povară, cu ce drept să-l silești să o poarte? De ce trebuie să consimt să mă las umilit de fiecare dată când întâlnesc privirile celui care mă ajută?

Ingratitudinea, în loc de a fi un viciu, este deci virtutea sufletelor mândre, tot așa cum binefacerea este cu siguranță cea a sufletelor slabe; sluga i-o predică stăpânului pentru că are nevoie de ea, dar acesta, călăuzit de pasiunile sale și de natură, nu trebuie să se îndrepte decât spre ceea ce îi este folositor sau îl lingusește. Să ajuți cât vrei, dacă găsești în asta o bucurie, dar să nu ceri nimic dacă te-ai bucurat. La aceste cuvinte, la care Dalville nu mi-a lăsat timp să răspund, doi valeți m-au înhățat la ordinul lui, m-au despuat și m-au înlănțuit lângă cele două tovarășe pe care am fost obligată să le ajut chiar din prima seară, fără măcar să mă pot odihni după oboseala drumului. Nu trecuse nici un sfert de oră de când mă chinuiam la îngrozitoarea roată, când toată banda de falsificatori, care își încheiase ziua de lucru, veni în jurul meu pentru a mă privi, cu șeful în frunte. Îmi aruncară cu toții insulte și ocări despre semnul umilitor pe care-l purtam fără vină pe bietul meu corp venită aproape și mă pipăiră cu răutate peste tot, făcând un fel de examen a tot ceea ce le arătam fără voia mea, presărat cu glume mușcătoare. După întâmplarea asta dureroasă se dădură puțin înapoi, iar Dalville, apucând un bici lung, agățat în apropiere, îmi plesni 5 sau 6 lovituri când cu o mână, când cu alta, peste tot corpul.

— Iată cum vei fi tratată, împuțito, spuse pe când mă lovea, de data asta nu ți-am făcut-o pentru că ai greșit cu ceva, ci numai ca să-ți arăt ce pătesc cele care cad în greșală. Fiecare lovitură îmi smulgea pielea și niciodată nu simțisem dureri atât de mari, nici din mâinile lui de Bressac, nici din cele ale sălbaticilor călugări, așa că începui să țip cât mă ținea gura, zbatându-mă în lanțuri. Frământările și urletele îi făceau să râdă batjocoritor pe monștrii care mă priveau și am avut trista ocazie să aflu că, dacă se află bărbați pe care răzbunarea sau plăcerile josnice îi pot conduce să se bucure de durerea altora, se mai află și ființe croite destul de sălbatic pentru a gusta aceleași farmece fără alt motiv decât plăcerea orgoliului sau curiozitatea cea mai bolnavă. Înseamnă că omul este rău de la natură, tot la fel în delirul patimilor ca și atunci când ele sunt amortite și, în toate împrejurările, durerile semenului pot să-l conducă la cele mai scârboase plăceri.

Trei vizuini întunecoase, despărțite între ele și închise ca niște cuști, erau săpate în jurul puțului; unul dintre argații care mă legaseră mi-o arătă pe a mea și mă băgai acolo după ce promisem de la el porția de apă, de fasole și de pâine care mi se cuvenea. În sfârșit, acolo am putut să mă gândesc în liniște la groaznica mea situație. Se poate oare să se afle oameni atât de sălbatici încât să înăbușe în ei simțul recunoștinței, această virtute în care eu m-aș afunda cu atâta bucurie dacă vreodată un suflet cinstit m-ar face s-o încerc? Cum se poate ca oamenii să n-o simtă, deloc, iar cel care o înăbușă cu atâta căinoșenie poate fi altceva decât un monstru? Asemenea gânduri mă chinuiau, țesute cu lacrimi,

când deodată ușa bordeiului se deschise; era Dalville. Fără să vorbească, fără o vorbă măcar, așeză pe pământ luminarea cu care-și deschisese drumul și se aruncă asupra mea ca o fiară sălbatică, mă supuse poftei sale, răspunzând cu lovituri la împotrivriri pe care le încercam, neluând în seamă vorbele pe care voiam să le spun îmi află repede mulțumirea și, luându-și luminarea, ieși încuind ușa. Ei bine, se poate duce umilirea mai departe decât atât și care ar putea fi deosebirea între un asemenea om și cel mai sălbatic animal din pădure? În timpul ăsta se ridică și soarele, fără ca eu să fi gustat măcar o clipă de odihnă, vizuinile sunt descuiate iarăși, mi se pun lanțurile și o luăm de la capăt cu trista pedeapsă. Tovarășele mele sunt două fete de 25-30 de ani, care, deși înjosite de mizerie și strâmbate de prea multă muncă, mai lasă să se vadă câte o urmă de frumusețe; au corpuri frumoase și bine făcute iar una mai are încă un păr superb. Dintr-o discuție înlăcrimată am aflat că și una și alta au fost, la timpul lor, amantele lui Dalville, una la Lyon, alta la Grenoble; pe amândouă le-a adus în acest ascunziș cumplit unde, câțiva ani le mai ținuse pe lângă el, iar apoi, ca răsplată pentru plăcerile dăruite, le-a condamnat la această muncă umilitoare. Tot de la ele am aflat că și acum mai are o amantă foarte frumoasă dar care, mai norocoasă decât ele, îl va însoți fără îndoială la Veneția, unde se pregătește să plece, dacă și sumele importante strecurate ultima dată în Spania îi vor aduce scrisorile de schimb pentru Italia. Niciodată nu-și purta banii cu el și nici pe aceștia nu se apucase să-i trimită la Veneția ci, ca întotdeauna, strecurase, prin complici, monezile false în altă țară decât cea în care se îndise să locuiască, iar în felul ăsta, avea să poarte asupra lui, acolo unde va sta numai bancnote din acea țară mașinația neputând fi descoperită și averea fiindu-i în afară de orice îndoială. Numai că, într-o clipă, toate astea puteau fi date pe față, iar retragerea pe care o plănuia ținea întrutotul de cel din urmă șiretlic în care își băgase cea mai mare parte a averii dacă piaștri și ludovicii falși aveau să-i fie primiți la Cadix și de acolo avea să obțină în schimb bancnote pentru Veneția, își lua de o grijă pentru tot restul zilelor; dacă falsul era dat pe față, putea fi denunțat și spânzurat așa cum merita. Vai de mine, îmi spusei în sinea mea, când aflai aceste amănunte, providența va fi dreaptă măcar odată, nu va îngădui ca un asemenea monstru să izbutească și toate trei vom fi răzbunate. Către prânz, ni se lăsau două ore de odihnă pe care le foloseam ca să mâncăm și să ne tragem puțin sufletul în camerele noastre. La ora două, eram din nou înlanțuite și puse la împins roata până noaptea târziu, fără să fim lăsate vreodată în castel. Motivul pentru care eram ținute în pielea goală 5 luni pe an erau căldurile de neîndurat în timpul muncii istovitoare și, pe lângă asta, așa cum mă încredințară tovarășele mele, voia să fim mai la îndemâna loviturilor pe care sălbaticul stăpân ni le dădea din când în când. În timpul iernii, primeam un pantalon și o jiletcă strânsă pe corp, îmbrăcăminte care fiind mulată în întregime, - ne lăsa fără nici o greutate nenorocitele trupuri pradă loviturilor călăului. Dalville nu mai apăru în prima zi, dar spre miezul nopții făcu același lucru ca și în ajun. Încercai să folosesc momentul pentru a-l implora să-mi îmblânzească soarta. Și pe ce bază? zise sălbaticul, nu cumva pentru că am chef să-mi fac o toană cu tine? Ți-am căzut eu în genunchi ca să-mi acorzi vreo favoare și să-ți dau în schimb vreo despăgubire? Nu-ți cer nimic pun mâna și iau și nu înțeleg de ce, din folosirea unui drept pe care-l am asupra ta, ar decurge că trebuie să

mă abțin de a mai profita și de altul. În ceea ce fac eu nu se află dragoste, inima mea n-a cunoscut nicicând acest sentiment. Eu mă folosesc de femeie de nevoie, așa cum mă folosesc de un anume pas pentru alt scop, fără să-i dăruie vreodată acestei ființe, supusă mie prin bani sau forță, nici cinstire, nici iubire. N-am îndatoriri decât față de mine pentru ceea ce iau, iar de la ea neașteptând decât supunere, nu văd cu ce aș fi obligat după asta să-i dăruie vreun semn de mulțumire. Asta ar fi precum un hoț care smulge punga unuia în pădure fiindcă e mai tare ca el și după aceea îi este dator cu ceva în schimbul răului pe care i l-a făcut. Așa este și cu înjosirea unei femei, pot să ai motiv s-o mai înjosești odată, nicicum s-o despăgubești pentru ceea ce i-ai făcut. Spunând acestea, Dalville, care își liniștise între timp poftetele, plecă în grabă, lăsându-mă pradă noilor gânduri, despre care vă închipuiți că nu-i erau deloc prielnice. Pe seară, veni să ne vadă la muncă și, părându-i-se că în ziua aceea nu scosesem apă cât de obicei, puse mâna pe biciul sfichiuitor și ne însângera pe toate trei deopotrivă; cu toate astea, nu se sfii noaptea să se poarte cu mine cum făcuse mai nainte. Îi arătai lui Dalville rănilor cu care mă acoperise, îndrăznind să-i mai amintesc de vremea când îmi sfâșiasem cămașa pentru a i le pansa pe ale lui și, cu toate acestea, își află plăcerea fără să-mi răspundă decât cu o mulțime de palme, amestecate cu diferite înjurături și mă părăsi ca de obicei, îndată ce-și terminase treaba. Povestea asta ținu aproape o lună, după care călăul mă cruță cel puțin de jignirea cumplită de a-l lăsa să pună stăpânire pe ceea ce merita atât de puțin. În afară de asta, viața mea rămăsese aceeași, nu aveam parte nici de mai multă blândețe nici de mai puține torturi!

Trecuse un an întreg în starea asta lipsită de orice milă când, în sfârșit, se răspândi printre cei ai casei zvonul precum că situația lui Dalville era salvată, că primise cantitatea imensă de hârtii la care nădăjduse pentru Veneția, ba chiar, pe deasupra i se mai cereau câteva milioane de bani falși pentru care avea să i se transfere valoarea în hârtii tot acolo, după voia sa. Nelegiuitul nici n-ar fi putut da o lovitură mai strălucită și mai neașteptată avea să plece cu un venit de mai mult de un milion, fără să mai socotim pe cel la care trăgea nădejde. Asta era noua pildă pe care mi-o pregătise providența, asta era felul în care voia să mă mai încredințeze odată că prosperitatea era făcută pentru crimă și ghinionul pentru virtute.

Dalville se pregăti de plecare și, în ajun, veni la mine, pe la miezul nopții, așa cum nu i se mai întâmplase de multă vreme; îmi spuse cu gura lui despre avere și despre plecare. Mă arunca la picioarele sale și-l conjurai cu cele mai vii rugăminți să-mi redea libertatea și câți bani va crede el ca să ajung la Grenoble.

— La Grenoble ai să mă denunți.

— Ei bine, domnule, îi spusei, udându-i genunchii cu lacrimi, vă jur să nici nu pun piciorul acolo ba, mai mult, pentru a fi sigur, îndurați-vă să mă duceți până la Veneția poate că acolo nu voi întâlni inimi așa de împietrite ca în țara mea și odată ajunsă acolo, vă jur pe tot ce am mai sfânt să nu vă mai tulbur niciodată.

— N-am de gând să dau nici un ajutor și nici un ban, răspunse cu asprime acest ticălos nemaiîntâlnit, ițot ce se numește pomană sau milă este un lucru atât de dezgustător pentru firea mea, încât, de aș fi de trei ori mai plin de bani decât sunt, și tot n-aș consimți să dau o jumătate de

dinar unui nenorocit; principiile mele despre asta sunt făcute odată pentru totdeauna și nu mă voi depărta de ele. Cel sărac este trecut în regulile firii făcând ca oamenii să nu aibă cu toții aceleași puteri, ea și-a arătat dorința ca această deosebire să fie păstrată cu toate schimbările pe care civilizația le-ar putea aduce. Cel sărac îl înlocuiește pe cel slab, ți-am mai spus-o, să-l ajuți înseamnă să încâlci ordinea stabilită, să te opui naturii, să răstorni balanța pe care se sprijină cele mai sublime construcții ale ei. Înseamnă să participi la o egalitate periculoasă pentru societate, să încurajezi nepăsarea și trândăvia, să-l înveți pe sărăntoc să fure de la cel bogat, dacă cumva acesta va refuza vreodată să-i dea de pomană și asta din cauză că sărăntocul va fi luat obiceiul să capete ajutor fără să muncească.

— Oh, domnule, ce principii aspre! Ați vorbi la fel dacă n-ați fi fost dintotdeauna bogat?

— Nici n-am fost dintotdeauna bogat dar am știut să-mi conduc soarta, am știut să calc în picioare această fantomă a virtuții care nu duce decât la ștreang sau la spital, am știut să văd la timp că religia, binefacerea și omenia, ajung să fie cele mai sigure piedici în calea spre avere și mi-am clădit-o pe a mea pe ruinele prejudecăților oamenilor. Bătându-mi joc de legile sfinte și de cele omenești, sacrificându-l totdeauna pe cel slab când mi-a stat în cale, înșelând buna credință și încrederea celorlalți, ruinându-l pe cel sărac și furând de la cel bogat, am izbutit să ajung în templul greu de atins al divinității la care mă închinam. De ce nu ai făcut ca mine? Ai avut averea în mâna ta, oare himera virtuții pe care ai ales-o te-a răsplătit pentru tot ce i-ai sacrificat? Nu mai ai timp nenorocito, nu mai ai timp plânge-ți greșelile, suferă și încearcă să afli, dacă poți, în mijlocul fantomelor la care te închini, ceea ce ai pierdut din cauza naivității tale prostești. Spunând aceste vorbe nemiloase, Dalville se aruncă asupra mea numai că îmi făcea așa o silă, cugetările sale înfiorătoare îmi insuflau atâta ură, încât îl respinsei cu asprime a vrut să folosească forța, n-a izbutit, s-a răscumpărat prin cruzimi, m-a zdrobit cu pumni însă n-a triumfat; focul i s-a stins fără izbândă și lacrimile risipite ale nerușinatului m-au răzbunat în fine de jigniri.

A doua zi, înainte de a pleca, nenorocitul ne mai înfățișă încă odată cruzimea și, sălbăticia care nu-și află asemănarea nici în anelele unora ca Andronicus, Nero, Venceslas sau Tiberiu. Toată lumea știa că amanta va pleca cu el, îi și comandase gătelile potrivite dar, în clipa când să se urce pe cal, o conduce spre noi:

— Iată-ți locul, creatură josnică, îi spuse, poruncindu-i să se dezbrace, țin ca prietenii să-și amintească de mine și le las drept garanție femeia de care mă cred ei îndrăgostit. Dar cum aici nu-i nevoie decât de trei și cum plec la un drum periculos la care armele îmi sunt de trebuință, am să-mi încerc pistoalele pe una din voi. Spunând asta, trage piedica la un pistol, îl îndreaptă pe rând către fiecare din cele trei care trăgeam la roată și spune, în sfârșit, către una din fostele amante, zburându-i creierii:

— Du-te să duci vești de la mine pe lumea cealaltă, du-te să-i spui lui dracu că Dalville, cel mai bogat dintre nelegiuții de pe pământ, este cel care-și bate joc cu cea mai mare nerușinare și de mâna cerului și de a sa. Nefericita, care nu muri imediat, se mai zbatu multă vreme în lanțuri, spectacol înfricoșător, pe care nerușinatul îl admiră cu încântare. Puse să

fie scoasă de acolo, pentru a fi înlocuită cu amanta sa, pofti s-o vadă pe aceasta trăgând la roată de trei-patru ori, îi dădu cu mâna lui o duzină de bice și, abia după ce termină aceste cruzimi, respingătorul om urcă pe cal, însoțit de doi valeți și dispăru pentru totdeauna din ochii noștri.

Chiar a doua zi după plecarea lui Dalville se schimbă totul cel care-i luase locul, un om blând și înțelept, ne eliberă pe loc.

— Asta nu feste o muncă pentru sexul slab și plăpând, ne spuse cu bunătate, această mașinărie trebuie învățată de animale. Meseria noastră este destul de vinovată ca să nu mai jignim ființa supremă prin cruzimi gratuite. Ne rânduî în castel, o repuse fără nici un fel de plată pe amanta lui Dalville în toate drepturile pe care le avea în casă, iar tovarășei mele și mie ne dădu de lucru în atelier, la decuparea monezilor, muncă mult mai puțin obositoare, fără îndoială, și de care am fost cel puțin răsplătite prin camere bune și o hrană minunată după două săptămâni, urmașul lui Dalville, Roland pe numele său, ne aduse vestea sosirii cu bine la Veneția a confratelui său; se instalase acolo, ajunsese bogat și se bucura de cea mai mare prosperitate la care ar fi putut nădăjdui.

Nici pe departe însă, soarta urmașului său n-a fost asemănătoare nefericitul Roland era cinstit și asta este mai mult decât se cere pentru a fi pe dată zdrobit. Într-o zi, pe când la castel totul era liniștit, pe când sub porunca acestui stăpân bun munca, deși păcătoasă, se făcea ușor și cu plăcere, zidurile fură încercuite și, cum podețul nu era lăsat, șanțurile fură luate cu asalt iar casa, invadată de mai mult de 100 de gardieni înainte ca oamenii noștri să aibă timp să-și pregătească apărarea. A trebuit să ne predăm, am fost cu toții înlănțuiți ca niște animale, legați de cai și minați la Grenoble. Oh, cerule, îmi spusei, ajungând acolo, iată așadar orașul în care avusesem nebunii să cred că avea să se nască pentru mine fericirea! Procesul falsificatorilor de bani fu judecat de îndată și toți am fost condamnați la spânzurătoare. Când au mai văzut și semnul pe care-l purtam, aproape nu și-au mai dat silința să mă judece și aveam să fiu condamnată ca și ceilalți. Am încercat, totuși, să câștig mila unui binecunoscut magistrat, fala tribunalului, judecător integru, cetățean stimat, gânditor luminat, căruia binefacerile și omenia îi vor dăltui numele cunoscut și demn de respect în templul Memoriei. Mă ascultă ba chiar mai mult, încredințat de cinstea mea și de adevărul asupra nenorocirilor mele, avu bunătatea să lăcrimeze pe când mă mângâia. Oh, suflet mare, îți datorez omagiul meu, îngăduie inimii mele să ți-l aducă, recunoștința din partea unei nefericite nu va fi pentru tine o plată, iar tributul pe care ți-l dăruiește, lăudându-ți inima bună, va rămâne veșnic pentru ea cea mai dulce bucurie. Domnul S deveni el însuși avocatul meu, plângerile îmi fură ascultate, gemetele mele ajunseră până la suflete, lacrimile îmi curseră asupra unor inimi care nu se arătară de bronz și pe care generozitatea sa le deschise înspre mine. Depozițiile generale ale criminalilor ce aveau să fie executați fură de folos zelului celui care acceptase să se îngrijească de mine. Am fost declarată sedusă și nevinovată, iertată și descărcată întrutotul de învinovățire, dându-mi-se libertatea să fac ce voi dori.

Protectorul meu adăugă la aceste ajutoare pe cel de a organiza o subscripție ce îmi aduse aproape de 100 de pistoli în fine, întrezăream fericirea, presentimentele păreau să se înfăptuiască și mă credeam la capătul suferințelor, când, providența hotărî să-mi dovedească ce mult

mai era până acolo.

La ieșirea din închisoare, îmi alesesem adăpost într-un han în fața podului peste Isere, unde fusesem încredințată că sunt condiții bune aveam de gând, după sfatul domnului S, să rămân acolo câtva timp și să-mi caut o slujbă în oraș sau, dacă nu izbuteam, să mă întorc la Lyon cu scrisorile de recomandare pe care avea bunăvoința să mi le dea. Luam masa la acest han, ceea ce se numește meniu fix, pe când observai, a doua zi, că eram cercetată cu grijă de o femeie voinică și foarte bine îmbrăcată, care se dădea drept baroană. Tot privind-o la rându meu, mi se păru că o recunosc, merserăm una în întâmpinarea celeilalte, ne îmbrățișarăm ca două bune cunoștințe, fără să ne putem aminti de unde. În fine, voinica baroană îmi spuse, luându-mă de o parte:

— Sophie, dacă nu mă înșel, nu ești tu cea pe care am scăpat-o din închisoare acum 10 ani, nu ți-aduci aminte de cumătră Dubois? Prea puțin încântată de această descoperire, răspunsei totuși cuviincios. Numai că aveam de-a face cu femeia cea mai prefăcută și șireată ce a trăit vreodată în Franța și nu mai putui să scap de ea. Cumătră Dubois mă potopi cu delicatețuri, îmi spuse că urmărise pățaniile mele, știute de toată lumea din oraș doar, că nu cunoștea despre cine era vorba. Slabă ca de obicei, mă lăsai dusă în camera acestei femei și înșirai necazurile.

— Prietenă dragă, spuse ea îmbrățișându-mă din nou, am vrut să-ți vorbesc în liniște, tocmai ca să-ți spun că am reușit în viață și că toată averea mea îți stă la picioare. Privește, spuse ea deschizând niște casete pline cu aur și diamante, iată rodul muncii mele dacă aș fi preamărit virtutea, ca tine, aș fi azi spânzurată sau închisă.

— Oh, doamnă, îi spusei, dacă astea toate le datorați doar unor crime, providența care este întotdeauna dreaptă până la urmă, nu vă va lăsa să vă bucurați mult timp de ele!

— Te înșeli, făcu cumătră Dubois, să nu-ți închipui că providența ajută întotdeauna pe cei virtuoși; nu cumva o biată clipă de prosperitate să te ducă la asemenea greșeli! Nu contează, pentru păstrarea legilor providenței, dacă unul este virtuos, pe când altul se dăruiește păcatului; ea are nevoie de o sumă egală de vicii și virtuți, iar individul care face unul sau altul din aceste două lucruri, este ceea ce o interesează cel mai puțin pe lume. Ascultă-mă cu atenție, Sophie, ești deșteaptă și aș vrea în fine să te lămuresc. Draga mea, nu viciul sau virtutea pe care le alege omul îl fac să găsească fericirea, căci virtutea sau viciul nu sunt decât un fel de a purta pe lume; nu contează așadar să o iei pe un anume drum mai curând decât pe celălalt! Contează doar să urmezi drumul comun, iar cine se abate de la el, greșește. Dacă lumea ar fi în întregime virtuoasă, te-aș îndruma către virtute, căci răsplata venind de la ea, fericirea va fi negreșit tot acolo într-o lume cu totul coruptă, nu te voi îndruma decât înspre viciu. Cel care n-o ia pe drumul celălalt nu poate decât să piară, căci tot ce-i iese în cale îl lovește și precum el este cel mai slab, va trebui să fie neapărat zdrobit. Zadarnic vor legile să așeze la loc ordinea și să-i ducă pe oameni spre virtute; prea stricată pentru a se încumeta la așa ceva și prea slabe pentru a reuși, ele îl vor îndepărta o clipă de la drumul cunoscut fără să-l facă vreodată să-l părăsească. Dacă interesul comun al oamenilor îl va duce către corupție, cel care nu va dori să se lase corupt odată cu ei va lupta împotriva acestui interes; pm! la ce răsplată poate să se aștepte acela care este tot timpul împotriva interesului celorlalți? și, dacă vei spune că viciul este singurul care se

împotrivește binelui oamenilor, aş putea să-ţi dau dreptate numai într-o lume alcătuită deopotrivă din vicioşi şi virtuoşi, pentru că atunci interesul unora s-ar lovi fără tăgadă de interesul celorlalţi, dar lucrurile nu pot fi socotite la fel într-o societate în întregime coruptă. Viciile mele nesupărându-l atunci decât pe cel vicios, vor deştepta întrânsul alte vicii cu care se va răscumpăra şi amândoi vom fi mulţumiţi. Unda ajunge peste tot, formată dintr-o mulţime de lovituri şi răni între unii şi alţii, în care fiecare recâştigă de îndată ceea ce a pierdut şi cu asta se păstrează fără încetare într-o situaţie fericită. Viciul nu este periculos decât pentru virtute căci ea, slabă şi timidă, nu îndrăzneşte nimic niciodată, dar dacă ar fi ştearsă de pe faţa pământului, viciul nemai-lovind decât tot în vicii, n-ar mai tulbura nimic şi ar face doar să înflorească alte păcate fără a mai strica virtutea. Mi se vor pune împotriva bunele urmări ale virtuţii? Altă înşelăciune, ele nu-i ajută decât celui slab, şi nu-i sunt de nici un folos celui care se descurcă prin puterea sa şi căruia îndemânarea nu-i ajunge pentru a drege toanele sorţii. Cum, fată dragă, să nu fi dat tu greş toată viaţa, când ai luat în răspăr drumul pe care merge toată lumea? Dacă te lăsaşi în voia curentului, ajungeai, ca şi mine, la I. Cel care vrea să-l urce prin albia unui râu va ajunge jare la fel de repede la ţintă ca cel care o coboară? Unul vrea să învingă natura, celălalt i se supune. Îmi tot vorbeşti de providenţă, dar cine-ţi dovedeşte că ei îi place ordinea, prin urmare, virtutea? Nu ne dă ea fără încetare pilde de nedreptăţi şi nereguli? Oare pentru că le trimite oamenilor războiul, ciuma şi foametea, pentru că a făcut o lume vicioasă dintr-un colţ în celălalt, pentru asta îşi arată ea în ochii tăi dragostea neţărnută pentru virtute? Şi cum vrei tu să nu-i ajute pe vicioşi câtă vreme ea însăşi nu lucrează decât prin vicii, totul este viciu şi corupţie, crimă şi dezordine în voinţa şi faptele sale? Şi de la cine avem, la urma urmelor, aceste porniri care ne duc la rău? Nu mâna ei este cea care ni le-a dat, se află măcar vreuna din dorinţele sau simţirile noastre care să nu ne vină de la ea? Este oare înţelept a spune că ea ne-ar lăsa sau ne-ar da înclinaţii pentru un lucru care nu i-ar face trebuinţă? Dacă, aşadar, viciile îi sunt de folos, de ce să voim noi să ne împodobim, cu ce drept să ne silim a le distruge şi cum i-a trecut prin cap să nu le asculte glasul? Ceva mai multă filozofie pe lume ar reaşeza totul la locul său şi le-ar arăta legiuitorilor şi magistraţilor că acele vicii pe care le înfierează şi le pedepsesc cu atâta hotărâre sunt uneori mult mai bine da folos decât virtuţile pe care le tot predică fără să le răsplătească niciodată.

— Dar dacă aş fi atât de slabă, doamnă, răspunsei acestei rău propovăduitoare, pentru a vă urma cugetările înfiorătoare, cum aţi putea izbuti să înăbuşiţi remuşcărilor pe care ele le-ar trezi în fiecare clipă în inima mea?

— Remuşcarea este o himeră, Sophie, reluă cumătră Dubois, ea nu este decât murmurul prostesc al sufletului prea slab care nu îndrăzneşte să o înăbuşe.

— Poate fi ea oare înăbuşită?

— Nimic mai uşor, nu te căieşti decât de ceea ce nu eşti obişnuit să faci.

— la adesea de la capăt ceea ce îţi dă remuşcări şi vei reuşi să le ştergi pune-le împotriva forţa patimilor, legile puternice ale câştigului şi le vei risipi de îndată. Remuşcarea nu este dovada crimei, este doar semnul unui suflet ce poate fi subjugat cu uşurinţă. Dacă se dă un ordin

absurd, care să te împiedice în clipa asta să ieși din această cameră, atunci nu o vei părăsi fără remușcări, oricât de sigură ar fi că nu faci nici un rău părăsind-o. Așa că, nu este adevărat că numai crima poate să dea remușcări atunci când te convingi de inexistența crimelor sau de necesității lor în fața planului general al naturii, ești capabil să învingi remușcarea de a le comite, cu aceeași ușurință cu care ai înăbuși-o pe aceea ivită din plecarea ta din cameră peste porunca ilegală pe care ai primit-o de a rămâne aici. Trebuie să începi printr-o analiză exactă a tot ceea ce oamenii numesc crimă, să te încredințezi că este numele pe care ei îl dau numai încălcării legilor și moravurilor lor naționale, că ceea ce în Franța se numește crimă, încetează de-a mai fi așa ceva la 100 de leghe de aici, că nu există nici o acțiune care să fie într-adevăr privită drept crimă pe tot pământul, și că, prin urmare, nimic nu merită pe bună dreptate numele de crimă, totul este o chestiune de opinie și de geografie. Dacă știi asta, este absurd să vrei să te supui unor practici virtuozitate care în altă parte nu sunt decât vicii și să fugi de crime care într-o altă țară sunt fapte bune. Și te întreb acum dacă această cugetare înțeleaptă poate să lase vreo remușcare celui care, din plăcere sau nevoie, a comis în Franța o virtute din China sau Japonia și care totuși îl va acoperi de rușine în țara sa. Se va împiedica el în această mizeră distincție, iar dacă are puțină înțelepciune și spirit, va fi aceasta în stare să-i aducă remușcări? Ori, dacă remușcarea nu este decât un mijloc de apărare, născut numai din ruperea frânelor și nicidecum din cauza actului în sine, este oare o hotărâre înțeleaptă s-o lași să întârzie în tine, nu este absurd să nu o înăbuși pe loc? Să ne obișnuim a privi ca lipsită de importanță acțiunea care duce la remușcări, să o considerăm astfel prin studierea înțeleaptă a moravurilor și a obiceiurilor tuturor neamurilor de pe pământ ca urmare a acestui fel de a gândi, să reînnoim această acțiune, oricare ar fi ea, oricât de des vom putea, și flacăra rațiunii noastre va distruge în curând remușcarea, va înăbuși acest elan întunecos, fruct doar al neștiinței, al fricii și al educației. Sunt de acum 30 de ani, Sophie, de când o înălțuire fără greș de vicii și crime m-a condus pas cu pas către avere și sunt gata să o obțin; încă două-trei lovituri reușite și schimb starea de mizerie și cerșetorie în care m-am născut pe o rentă de mai mult de 50 000 de livre. Ți-ar putea trece prin minte că, în această carieră urmată cu strălucire, remușcarea și-a făcut măcar o clipă simțiți spinii? Nu cred, n-am cunoscut-o niciodată. Chiar dacă o răsturnare cumplită m-ar arunca pe loc din vârf în prăpastie, tot nu aș crede în așa ceva m-aș plânge de oameni sau de nepriceperea mea, dar aș fi mereu împăcată cu propria-mi conștiință.

— Fie, dar să judecăm o clipă după aceleași căi ale înțelepciunii ca și dumneata. Pe ce bază se poate pretinde de la conștiința mea, să fie la fel de hotărâtă ca a dumitale, de bine ce nu a fost obișnuită din copilărie să în-ijvingă aceleași prejudecăți? Cu ce drept ceri ca mintea jime, care nu este construită ca a dumitale, să poată îmbrățișa aceeași gândire? Dumneata admiti că există o sumă de rele și de bune în natură și că trebuie, prin urmare, să se afle un anume număr de ființe care fac binele și o altă clasă care se îndreaptă către rău. Calea pe care o aleg eu chiar după regulile dumitale se află deci în natură; nu-mi cere să mă îndepărtez de regulile pe care ea mi le impune căci, așa cum dumneata spui că ți-ai aflat fericirea pe drumul urmat, tot așa mi-ar fi mie cu neputință să o întâlnesc în afara celui pe care merg. Șă nu-ți închipui,

dealtfel, că ochiul mereu treaz al legilor îl lasă multă vreme liniștit pe cel care le încalcă; n-ai avut o pildă chiar în fața ochilor? din 15 nelegiuiri printre care am avut nefericirea să locuiesc, unul fuge, 14 pier acoperiți de rușine.

— Și asta numești tu nenorocire? în primul rând, ce importanță mai are această rușine pentru cel lipsit de principii? Când ai călcat, totul în picioare și onoarea nu mai este decât o prejudecată, reputația, o himeră, viitorul, o iluzie, nu-ți este oare, totuna, dacă pieri astfel sau în patul tău? Sunt pe lumea asta două feluri de nelegiuiri, cel pe care o avere importantă și un renume de vază îl pun la adăpost de un asemenea sfârșit tragic și cel care nu-l va putea ocoli dacă este prins. Acesta din urmă, născut fără avere, nu trebuie să urmărească, dacă este deștept, decât două lucruri: averea sau roata.

Dacă reușește în primul, are ce și-a dorit dacă nu-l obține decât pe al doilea, ce ar putea regreta de bine ce n-are nimic de pierdut? Legile sunt așadar lipsite de orice importanță pentru cei nelegiuiri, căci ele nu ating pe cel care este puternic, cel norocos scapă de ele, iar nefericitul căruia nu-i rămâne decât sabia lor, nu se mai poate înspăimânta de atâta lucru.

— Cum, nu crezi că justiția divină îl așteaptă, într-o lume mai bună, pe cel care nu s-a înspăimântat de crimă pe pământ?

— Cred că dacă ar exista un Dumnezeu, ar fi mai puțin rău pe pământ; cred că, atâta timp cât aici există răul, fie că aceste nereguli sunt impuse de acest Dumnezeu, fie că el nu-l poate împiedica ori, eu nu mă tem de un Dumnezeu care nu este decât slab sau rău, îl înfrunt fără frică și-mi bat joc de trăsnetul lui.

— Doamnă, mă faci să tremur, spusei ridicându-mă, iartă-mă, dar nu-ți mai pot asculta respingătoarele cugetări și cumplitele blasfemii.

— Stai, Sophie, dacă nu-ți pot schimba gândirea, să-ți cuceresc măcar inima. Am nevoie de tine, nu-mi refuza ajutorul. Ține 100 de ludovici, ți-i pun deoparte în fața ta, ai tăi vor fi de îndată ce ne va izbuti lovitura.

Nedând atunci ascultare decât înclinației mele firești de-a face un bine, o întrebai imediat pe cumătră Dubois despre ce este vorba, cu gândul să împiedic, cum voi putea mai bine, crima pe care se pregătea s-o comită.

— Iată, îmi spuse, l-ai observat pe tânărul negustor de la Lyon care de 3 zile ia masa cu noi?

— Cine, Dubreuil?

— Întocmai.

— Ei și?

— S-a îndrăgostit de tine, așa mi-a spus el. Are 600 de mii de franci, în aur și în hârtii, într-o casetă micuță lângă pat. Dă-mi voie să-l fac să creadă că dorești să-i dai ascultare; dacă este așa sau nu, ce contează? îi voi îndemna să te invite la o plimbare în afara orașului, încredințându-l că, în timpul ei, se va putea înțelege cu tine. Ai grijă să-l distrezi, ține-l departe cât mai mult timp iar eu, în timpul asta, îl voi jefui fără să dispar de aici; voi fi încă la Grenoble când bagajele sale vor fi la Torino. Vom folosi toate mijloacele posibile ca să nu-l ducă gândul la noi, ne vom prefăca că-l ajutam în cercetări în timpul asta, îmi voi anunța plecarea, nimeni nu se va mira, tu vei veni după mine și cei 100 de ludovici îți vor fi numărați când vom sosi amândouă în Piemont.

— Bine, doamnă, făcui către cumătră Dubois, hotărâtă să-l anunț pe bietul Dubreuil de păcăleala nerușinată ce se pune la cale, ba chiar și adăugai în gândul meu, pentru a o păcăli mai bine pe nelegiuită.

— Gândește-te însă, doamnă, că dacă Dubreuil este îndrăgostit de mine, n-aș putea avea mai mult de câștigat față de puținul pe care mi-l promiți pentru trădare, fie spunându-i, fie dăioindu-mă lui?

— E drept, făcu cumătră Dubois, de fapt încep să cred că cerul te-a înzestrat pentru crimă mai bine decât pe mine. Ei bine, continuă ea scriind, iată un înscris pentru o mie de ludovici, să văd dacă mai refuzi.

— N-am s-o fac, doamnă, spuse luând hârtia, dar cel puțin, să pui doar pe seama nefericitei mele situații și a slăbiciunii greșeala pe care o fac fiindu-ți de folos.

— Voiam să-ți fac din asta un merit, spuse cumătră Dubois, dar dacă preferi să-i găsec pricină nenorocirii tale, fie cum vrei, slujește-mă și vei fi mulțumită.

Totul fu pus la cale chiar în aceeași seară am început să-i dau atenție lui Dubreuil și am băgat de seamă că într-adevăr aveam succes la el.

Nimic mai încurcat decât situația mea nici gând n-aveam, desigur, să mă cobor la crima plănuită, chiar de aș fi avut de trei ori pe atâția bani de câștigat, însă mă dezgusta și gândul de-a o trimite la spânzurătoare pe femeia căreia cu 10 ani în urmă, îi fusesem datoare cu libertatea voiam să împiedic crima fără să o denunț și, cu oricare alta decât cu o nelegiuită asemeni cumetrei Dubois, aș fi izbutit fără îndoială. Iată așadar la ce mă notării, fără să știu că tertipurile acestei dezgustătoare creaturi nu numai că vor dărâma cinstitele mele planuri, ci mă vor și pedepsi de-a le fi pus la cale.

În ziua hotărâtă pentru plimbare, cumătră Dubois ne-a poftit pe amândoi să, luăm masa la ea în cameră; am primit și, când s-a sfârșit prânzul, Dubreuil și cu mine am coborât pentru a vedea de trăsura comandată. Cumătră Dubois nu ne-a însoțit, am putut să rămân o clipă singură cu Dubreuil înainte de a mă urca în trăsură.

— Domnule, făcui, în mare grabă, ascultă-mă cu atenție, nu te da de gol și mai ales, îndeplinește întocmai ce-ți voi spune. Ai vreun prieten de nădejde la han?

— Da, am un asociat tânăr pe care pot să pun bază ca și pe mine însumi.

— Ei bine, domnule, imediat poruncește-i să nu iasă nici o clipă din camera dumată, eâte vreme vom fi la plimbare.

— Dar cheia camerei o am în buzunar, ce înseamnă acest plus de prevedere?

— Este mai bine venit decât crezi, domnule, folosește-l te rog sau nu mai merg cu dumneata. Femeia de la care ieșim este o nelegiuită, n-a pus la cale această plimbare decât ca să te prade în liniște în timpul ei. Grăbește-te, domnule, ne pândește și este foarte periculoasă; să nu i se pară că ți-am spus ceva; dă de grabă cheia prietenului, să meargă acolo cu alți câțiva dacă poate și să nu se miște până când nu ne întoarcem. Restul ți-l povestesc în trăsură. Dubreuil înțelege, îmi strânge mâna pentru a-mi mulțumi și pleacă în grabă să dea poruncile cerute de sfatul meu. Se întoarce, plecăm, iar pe drum îi povestesc toată întâmplarea. Tânărul îmi dădu asigurarea celei mai mari recunoștințe posibile pentru ajutorul dat și după ce mă conjură să-i spun adevărul despre situația

mea, mărturisii că nimic din pățaniile povestite nu-l dezgusta și nu-l oprea să-mi dăruiască mâna și averea sa. Starea socială ne este asemănătoare, și eu sunt fiu de negustor ca și tine; afacerile mele au mers bine, ale tale au fost proaste. Sunt prea fericit să pot repara nedreptățile pe care ți le-a făcut soarta! Gândește-te, Sophie, îmi sunt singur stăpân, nu depind de nimeni acum merg la Geneva pentru a depune sumele considerabile pe care le-am putut salva datorită sfatului tău bun; vino cu mine, când ajungem te iau de soție și nu te întorci la, Lyon decât cu acest nume. O asemenea ocazie mă ispitea prea mult pentru a îndrăzni s-o refuz, dar nici nu se cuvenea să primesc fără a-i arăta lui Dubreuil motivele pentru care s-ar fi putut căi. Îmi mulțumi pentru grijă, dar asta îl făcu să stăruie și mai mult. Nenorocita de mine, trebuia oare ca fericirea să mi se arate doar pentru ca să simt și mai rău jalea de-a nu putea nicicând s-o capăt? Fusesse oare hotărât odată pentru totdeauna în legile providenței că nici o virtute nu avea să-mi înflorească în inimă fără să fie aruncată în nenorocire? Tot vorbind, ajunsesem la 2 leghe de oraș și aveam de gând să coborâm ca să ne bucurăm de răcoarea aleilor de pe malul Iserului, pe unde ne plănuisem plimbarea, când, deodată, Dubreuil îmi spune că se simte îngrozitor de rău se dă jos, este cuprins de o vomă înfiorătoare, pun repede să-l urce la loc în trăsură și zburăm înapoi spre Grenoble. Dubreuil se simte atât de rău încât trebuie dus în dormitorul lui, iar starea sa îi ia pe nepregătite pe cei care, așa cum poruncise, nu părăsiseră apartamentul. Rămân lângă el. În fine, apare un medic dar, cerule! sentința nefericitului tânăr este dată, a fost otrăvit. Cum aflu vestea cumplită, o iau la fugă înspre apartamentul cumătrei Dubois nelegiuita fugis intru la mine, dulapul spart, puținii bani și zdrențele mele au dispărut, iar cumătră, după cum spun oamenii, a șters-o, de-acum trei ore, la Torino. Nu rămâne îndoială că a făcut cu mâna ei toate nelegiuirile astea a intrat la Dubreuil, s-a înfuriat văzând pe cei de acolo și s-a răzbunat pe mine. Pe Dubreuil îl otrăvise încă din timpul mesei, cu gândul ca, la întoarcere, după ce ar fi izbutit să-l jefuiască, bietul tânăr, înnebunit pentru soarta lui și nu de urmărirea ei, s-o lase să fugă. Câtă vreme moartea l-ar fi găsit, ca să spunem așa, în brațele mele, aveam toate motivele să fiu bănuită în locul ei. Mă întorc în goană la Dubreuil, nu sunt însă lăsată să mă apropiu, căci tocmai își dă sufletul sub ochii prietenilor, dezvinovățindu-mă, incredințându-i că n-am nici un amestec și lăsând cu limbă de moarte să nu fiu dată pe mâna legii.

De-abia închisese ochii, că asociatul său și alergă să-mi dea aceste vești, incredințându-mă că pot sta liniștită. Dar vai, cum aș fi putut, cum să nu plâng amar pierderea singurului om care se gândise cu atâta mărinimie să mă smulgă din nefericirea de care de atâta vreme nu mai fusesem părăsită... și aș fi putut eu oare să nu sufăr pentru un jaf în urma căruia cădeam din nou în prăpastia sărăciei de care nu izbuteam să scap în nici un chip? Mă plânsei de toate acestea asociatului lui Dubreuil, îi povestii ce se pusese la cale și ce pățisem la rândul meu. I se făcu milă de mine, deplânse amar moartea asociatului său, însă mă dojeni de prea marea rușinare ce mă oprise să fac plângere îndată după ce flasem planurile cumătrei Dubois. Ne-am făcut socoteala că îngrozitoarea creatură, neavând nevoie decât de 4 ore pentru a se pune la adăpost, va ajunge înainte ca noi s-o fi dat în urmărire apoi, toată treaba ne-ar fi costat o mulțime de bani iar hangiul, compromis de plângerile ce le

puteam face și apărându-se pe sine, m-ar fi scos până la urmă vinovată, de bine ce fusesem amestecată într-un proces greu la Grenoble și mă întrețineam din mila publică. Aceste socoteli mă lămuriră îndeșt, ba chiar mă speriară, așa că mă ho-tărâi să plec fără să-mi iau rămas bun de la domnul S., protectorul meu. Prietenul lui Dubreuil a fost de aceeași părere și nu mi-a ascuns că, dacă toată întâmplarea se dădea pe față, mărturiile pe care era obligat să le facă m-ar fi înfundat, cu toată băgarea lui de seamă, dată fiind prietenia mea cu cumătră Dubois și plimbarea din urmă cu prietenul său. Îmi reînnoii, de aceea, din toată inima, sfatul de a pleca imediat din Grenoble fără să mă mai întâlnesc cu nimeni, fiind sigură că, în ceea ce-l privea pe el, nu va face nimic împotriva mea.

Gândindu-mă și de una singură la întâmplarea asta, înțelesei că sfatul tânărului se dovedea bun, întrucât era tot atât de neîndoielnic că voi trece drept vinovată, pe cât știam de bine că nu era așa. Singurul lucru pe care m-aș fi putut sprijini sfatul pe care-l dădusem lui Dubreuil, poate nu destul de urmat de către el în ultima clipă a vieții nu avea cum să fie o dovadă așa de hotă-rătoare cum mi se părea mie, drept care m-am hotărât să-i împărtășesc pe loc toate acestea asociatului.

Și eu aș fi vrut, spuse el, ca prietenul meu să-mi fi lăsat vreo împuternicire cu care să-ți pot fi de folos, aș duce-o la îndeplinire cu cea mai mare plăcere; aș fi vrut măcar să-mi spună că-ți datorează sfatul de a-și lăsa camera sub pază în timp ce erați plecați numai că n-a făcut nimic din toate astea, ne-a spus doar de mai multe ori că nu ai nici o vină și să nu te urmărim în nici un fel. Iată-mă așadar obligat să mă opresc la împlinirea poruncilor sale. Durerea pe care-mi spui că o simți pentru el m-ar obliga, domnișoară, să adaug și după puterile mele, vreun ajutor, însă de-abia intru în negoț, sunt tânăr și fără avere. Nu-mi aparține nici o centimă din cea a lui Dubreuil, sunt obligat să înapoiez totul pe loc familiei sale. Îngăduie-mi, așadar, Sophie, să mă mulțumesc a-ți face doar un mic serviciu ține 5 ludovici și apoi, spuse el, pe când ne îndreptam spre camera sa:

— Iată o femeie pe care am întâlnit-o în fugă la han. Este o neguțătoare cinstită din Chalon, ținutul meu, în 24 de ore, își va aranja o afacere la Lyon, se va întoarce acasă. Doamnă Bertrand, zise tânărul, prezentându-mă acestei femei, iată o tânără pe care v-o recomand ar fi foarte mulțumită să-și facă un rost la noi în ținut. V-o dau în grijă să faceți tot ce se poate, de dragul meu, să-și afle în târgul nostru un loc potrivit cu originea și educația sa. Să nu cheltuiască nimic până acolo, facem noi socoteala la prima întâlnire. Adio, Sophie. Doamna Bertrand pleacă chiar în noaptea asta, du-te cu ea și fie ca ceva mai multă bucurie să te însoțească în orașul în care voi avea poate curând plăcerea să te întâlnesc și să-ți mărturisesc tot restul vieții recunoștința, pentru grija ce i-ai purtat lui Dubreuil. Bunătatea acestui tânăr care, de fapt, nu-mi era cu nimic dator, mă făcu să lăcrimez fără să vreau îi primi darurile, jurându-mă că aveam să mă străduiesc să i le pot da înapoi într-o bună zi. Vai mie, mă gândai eu pe când mă retrăgeam, dacă din nou o faptă bună mă arunca în nenorocire, cel puțin, pentru prima dată în viața mea o urmă de mângâiere mi se arată în această prăpastie de păcate înfricoșătoare. Am plecat fără să-l mai revăd pe tânărul meu binefăcător, așa cum hotărâsem cu doamna Bertrand, în poaptea care urmă morții lui Dubreuil. Doamna Bertrand avea o trăsura acoperită cu coviltir, trasă

de un cal pe care-l mânam pe rând; în trăsurică își adăpostea lucrurile, o anumită sumă de bani peșini, precum și pe micuța ei, de 18 luni, pe care încă o mai alăpta și care, spre nefericirea mea, îmi căzu în curând la fel de dragă pe cât putea să-i fie și celei care-i dăduse viață. Doamna Bertrand era un fel de mahalagioaică fără educație și fără minte, bănuitoare, flecară, bârfitoare, plicticoasă și limitată ca aproape toate femeile din popor. Căram în fiecare seară, neabătut, toate lucrurile din trăsurică în han și dormeam în aceeași cameră. Am ajuns la Lyon fără să ni se întâmple nimic deosebit, numai că în timpul celor două zile cât a avut treabă, am avut o întâlnire destul de ciudată. Pe când mă plimbam pe malul Ronului cu una din fetele de la han, îl zării pe neașteptate pe părintele Antonin, ajuns starețul Augustinilor din oraș, călăul virginității mele și pe care-l cunoscusem, cum vă amintiți, doamnă, la mica mânăstire Sainte Marie des Bois, unde mă dusesse destinul. Antonin se agăță cu obrăznicie de mine și mă întrebă, chiar de față cu servitoarea, dacă nu voiam să-l vizitez la noua locuință, pentru a lua de la capăt cu vechile plăceri. Iar drăguța grăsună, făcu el către însoțitoarea mea, va fi și ea bine primită, sunt în lăcașul nostru destui petrecăreți gata să țină piept la două fete drăguțe. Mă înroșii până în vârful pasului la asemenea vorbe, o clipă încercai chiar să-l fac să creadă că se înșală. Curi n-am izbutit, i-am făcut semn să se abțină măcar fn fața fetei, dar nerușinatul nu se potolea nicicum, ba își îndesi, dimpotrivă, invitațiile. În fine, după pe l-am refuzat de mai multe ori, s-a mulțumit să ne ceară neapărat adresa. Ca să mă scap de el, mi-a venit, pe moment, ideea să-i dau una falsă, pe care și-a notat-o, a pus-o în portofel și ne-a părăsit cu promisiunea că ne va revedea curând. Ne-am întors spre casă și, pe drum, i-am povestit, atât cât am putut, servitoarei care era cu mine, despre această cunoștință. (Fie că ceea ce i-am spus n-a mulțumit-o, fie dintr-o flecăreală normală a unor asemenea fete, mi-am dat seama, după cuvintele doamnei Bertrand la cearta pe care am avut-o cu ea că i se spusese de cunoștința mea cu acest călugăr josnic el însă n-a mai apărut, iar noi am plecat. Părăsind târziu Lyonul, n-am ajuns în prima zi decât până la Villefranth și acolo, doamnă, mi s-a întâmplat catastrofa în urma căreia trec astăzi, în ochii dumneavoastră, drept o criminală. Nici în această împrejurare funestă din viața mea, precum în niciuna din cele în care m-ați văzut atât de jiedrept lovită de soartă, n-am fost totuși o criminală și doar dorința de binefacere pe care mi-a fost imposibil să mi-o sting din inimă m-a condus în prăpastia nefericirii.

Sosind, în luna februarie, pe la ora 6 seara, la Villefranche, tovarășa mea și cu mine ne-am grăbit să luăm cina și să, ne culcăm mai devreme, ca să putem merge mai mult a doua zi. Nici nu trecuseră 2 ore de când ne odihneam, când un fum îngrozitor care ne invada camera ne-a făcut pe amândouă să ne trezim, cuprinse de spaimă. Ne-am dat seama că în jur ardea. Cerule, întinderea incendiului era deja cumplită, am deschis ușa pe jumătate dezbrăcate și am auzit în jur pârâiala pereților care se prăbușeau, zgomotul înfiorător al lemnăriei care se rupea și urletele înspăimântate ale nenorociților care cădeau în mijlocul flăcărilor. Un nor de flăcări devastatoare se repezi spre noi; cu greu izbutim să o zbughim afară; ne aruncăm cu toate acestea, și nimerim în mulțimea de nenorociți care, dezbrăcați ca și noi, unii pe jumătate arși, încercau să scape cu fuga. În clipa aceea mi-am amintit că mătușa Bertrand, mai speriată pentru ea decât pentru fetiță, nu s-a gândit s-o scape de la

moarte. Fără s-o mai anunț, mă reped în camera noastră, printre flăcările care mă orbesc și j mă ard mai peste tot, o prind pe micuță în brațe și îmi iau avânt pentru a i-o duce maică-si. Călcând pe o bârnă pe jumătate arsă, mă împiedic și prima mișcare este să mă proptesc în mână acest impuls firesc mă face să scap prețioasa povară pe care o duceam și nenorocita micuță cade în flăcări în fața ochilor maică-si. Groaznica femeie, nemaicugetând nici la țelul faptei pe care am făcut-o ca să scap copilul, nici la starea în care eram după ce căzusem sub ochii ei, dusă de rătăcirea durerii, mă acuză de moartea fetei, se repede la mine și mă lovește fără milă. În timpul ăsta, focul se oprește, ajutoarele reușesc să mai salveze aproape o jumătate de han. Prima grijă a doamnei Bertrand este să se reîntoarcă în cameră, care scăpase printre cele mai puțin vătămăte. O ia de la capăt cu urletele, spunând mș trebuia să-i las fata .acolo, unde n-ar fi pățit nimic. Ce nenorocire însă, când, căutându-și lucrurile descoperă că a fost jefuită! Ne mai ascultându-și decât disperarea și furia, mă învinovățește sus și tare că am provocat focul și anume pentru a o jefui în liniște spune că mă va dara pe mâna legii și, trecând pe dată de la vorbă la faptă, cere să fie ascultată de judecătorul din ținut. Degeaba îi explic că sunt nevinovată, nici nu mă aude magistratul după care trimisese nu era departe, chiar el condusesse ajutoarele și apare la chemarea răutăcioasei femei. Ea îi și înaintează plângerea, o întărește prin tot ce-i vine în cap pentru a-i da putere în fața legii, mă înfățișează ca pe o fată de moravuri ușoare, scăpată de la spânzurătoare la Grenoble, ca pe o prefăcută cu care un tânăr, amantul ei fără îndoială, a silit-o să se încurce în pofida voinței ei, pomenește de Augustinul din Lyon, într-un cuvânt, nu uită nimic din ceea ce calomnia înveninată de disperare și răzbunare poate să-i insuflă mai puternic. Judecătorul îi primește reclamația, se cercetează fapta și se descoperă că focul a izbucnit dintr-un pod plin cu fân în care mai multe persoane mărturisesc că m-au văzut întrând seara, ceea ce era adevărat. Căutând un anume loc, arătat greșit de către servitoarele pe care le întrebasesm, intrasem în pod și rămăsesem acolo destul de mult pentru a putea fi bănuită. Procedura începe așadar și se urmează în toată regula, martorii se potrivesc între ei, nimic din ce pot aduce în apărarea mea nu este măcar ascultat, se dovedește că eu am pus focul, că am complici care au furat într-un loc pe când eu am acționat în altul și, fără alte lămuriri, a doua zi în zori sunt dusă în închisoarea din Lyon și reținută ca incendiatoare, ucigașă de copii și hoată.

Obişnuită de atâta vreme cu calomnia, nedreptatea și nenorocirea, deprinsă din copilărie să nu mă apuc de vreo faptă virtuoasă fără să fiu sigură că voi avea de suferit, durerea mi-a fost mai mult o împietrire decât o sfâșiere și nici nu am plâns, nici nu m-am plâns. Cu toate acestea, este în firea oricărei creaturi în suferință să încerce toate mijloacele posibile pentru a ieși din prăpastia în care a aruncat-o ghinionul; mi-a venit în minte părintele Antonin. Oricât de puțin ajutor aş fi sperat, nu am rezistat idorinței de a-l vedea și l-am chemat. Cum nu știa cine îl poate chema, a venit, însă s-a prefăcut că nu mă cunoaște spusei atunci paznicului că era cu puțință să nu-și amintească de mine, nefiind confesorul meu decât atunci când eram mică dar, că, pentru asta, ceream o discuție între patru ochi cu el; s-a dat consimțământul și de o parte, și de alta. Decum rămăsei singură cu călugărul, mă arunca la picioarele sale și îl conjurai să mă salveze din situația grea în care mă

aflam; îmi susținui nevinovăția, fără să-i ascund că vorbele urâte pe care mi le spusese cu două zile înainte, nu-i plăcuseră persoanei căreia îi fusese recomandată și care acum era adversara mea. Călugărul mă ascultă cu multă atenție și spuse, pe când tocmai sfârșeam:

— Ascultă, Sophie, și nu te înfuria după obiceiul tău, de îndată ce se trece peste blestematele tale de prejudecăți. Vezi bine unde te-au condus principiile, poți să te convingi acum cu ușurință că nu ți-au ajutat decât să cazi din lac în puț, încetează așadar să le mai urmezi, măcar odată în viață dacă vrei să-ți scapi zilele. Nu văd decât un mijloc pentru a izbuti; unul din preoții noștri de aici este rudă apropiată cu guvernatorul și cu intendentul, iar eu am să le garantez pentru tine. Spune aici că ești nepoata lui, el te va scoate în această calitate și cu condiția să rămâi pentru totdeauna în mânăstire. Sunt convins că va împiedica procedura să-și urmeze cursul, în realitate, vei fi făcută scăpată, vei intra pe mâna mea și mă voi îngriji să te ascund până când împrejurări mai favorabile îmi vor permite să-ți redau libertatea, însă în timpul acestei detenții vei fi la dispoziția mea. Nu-ți ascund că, sclavă supusă a capriciilor mele, le vei îndeplini pe toate fără să cârtești, mă înțelegi, Sophie, mă cunoști, ai de ales așadar între această situație sau eșafodul, și nu mă lăsa să-ți aștept răspunsul.

— Du-te, părinte, du-te, răspunsei cu groază, ești un monstru că îndrăznești să abuzezi cu atâta cruzime de situația mea și mă pui să aleg între moarte și infamie. Ieși, voi fi în stare să mor nevinovată și măcar voi muri fără remușcări. Refuzul meu îl stârni pe acest nelegiuit, care îndrăzni să-mi arate cât de mult i se aprinseseră patimile. Nerușinatul îndrăznește să încerce mângâierile dragostei, cu toată spaima și în mijlocul lanțurilor, chiar sub șabi care stă să cadă asupra capului meu. Dau să fug, mă urmărește, mă răstoarnă pe biete paie care îmi țin loc de pat și chiar dacă nu-și consumă în întregime fapta, îmi lasă măcar urme atât de scârboase că nu mă pot îndoi de scopurile sale josnice.

— Ascultă, spune el, așezându-și hainele, tu nu vrei să-ți fiu de folos; n-ai decât, te las în voia soartei, nici nu-ți voi ajuta, nici nu-ți voi face rău, dar dacă-ți vine în cap să spui un singur cuvânt împotriva mea, te pot lipsi pe loc de orice mijloc de apărare, punându-ți în cârcă cele mai mari crime. Gândește-te bine înainte de a vorbi și fi atentă la ce-i voi spune temnicerului, sau te fac praf tot în clipa asta. Bate în ușă, paznicul intră și nelegiuitul îi spune: Domnule, fata asta se înșală, a vrut să vorbească de un preot Antonin care este la Bordeaux, eu n-o cunosc și nici n-am cunoscut-o vreodată, m-a rugat să-i ascult spovedania, asta am făcut, știți bine legile noastre,, așadar n-am nimic a spune vă salut și pe unul și pe altul și sunt gata să vin din nou când va fi nevoie de harul meu. Spunând toate astea, Antonin pleacă, lăsându-mă uluită de atâta înșelăciune și zăpăcită de atâta impertinență și stricăciune din partea lui.

Cele mai rapide proceduri se întâlnesc la tribunalele de provincie; alcătuite aproape întotdeauna din niște proști, rigizi și imbecili, sau din brute, canalii, împăcați cu gândul că niște capete mai luminate le vor drege prostiile, nimic nu-i oprește când e rost să facă vreo câteva. Am fost condamnată la moarte într-un glas, de vreo 8 sau 10 negustori, membri ai respectabilului tribunal din acest oraș și trimisă pe loc la Paris pentru confirmarea sentinței. Gânduri din cele mai amare și mai dureroase îmi sfâșiau atunci inima:

— Sub ce stea fatală trebuie să mă fi născut, îmi spusei, de mi-a fost

cu neputință să nutresc măcar un singur sentiment virtuos după care să nu fi urmat de îndată un potop de rele și cum se face că această providență înțeleaptă, căreia sunt atât de mulțumită să-i venerez dreptatea, m-a pedepsit pentru virtute și i-a ridicat tot atunci pe acei care mă zdrobeau prin vicii? Un cămătar mă pune, în copilărie, să fur, îl refuz, el se îmbogățește iar eu sunt cât pe ce să ajung la spânzurătoare.

Niște bandiți vor să mă violeze într-o pădure pentru că refuz să-i urmez, ei prosperă și eu cad în mâinile unui marchiz destrăbălat care mă biciuiește de o sută de ori cu o vână de bou pentru că n-am vrut să o otrăvesc pe maică-sa. Ajung după asta la un doctor pe care îl împiedic să comită o crimă dezgustătoare, călăul mă mutilează, drept recompensă, mă arde cu fierul roșu și mă dă afară; fără îndoială că alte crime sunt comise, el face averie, iar eu sunt obligată să-mi cerșesc bucata de pâine. Vreau din tot sufletul să mă apropii de cele sfinte, să mă rog la ființa supremă de la care îmi vin atâtea nenorociri, tribunalul suprem în fața căruia sper să mă purific printr-unul din cele mai sfinte mistere devine teatrul înspăimântător al dezonoarei și rușinii mele. Monstrul care mă batjocorește și mă umilește este imediat ridicat la cele mai înalte onoruri, în timp ce eu ajung din nou în prăpastia înfiorătoare a mizeriei. Vreau s-o ajut pe o nefericită, ea mă fură îngrijesc un om leșinat, nelegiuitul mă pune să învârt la o roată ca un animal de povară, mă zdrobește sub lovituri când nu mai am putere, toate favorurile soartei se îngrămădesc pe capul lui, iar eu sunt cât pe ce să-mi pierd viața pentru că am fost forțată să lucrez la el. O femeie fără frică de Dumnezeu vrea să mă bage într-un alt păcat, îmi pierd din nou mica avere (pentru a i-o salva pe cea a victimei sale și pentru a-l feri de o nenorocire nenorocitul vrea să mă răsplătească luându-mă de soție, își dă sufletul în brațele mele înainte de a o putea face. Mă arunc în flăcări ca să salvez copilul altcuiva, iată-mă pentru a treia oară sub spada lui Themis. Cer ajutor nemernicului care m-a batjocorit, îndrăznesc să sper că se va înduioșa de necazurile piele și barbarul îmi promite ajutorul contra unei noi înjosiri. Oh, providență, îmi este oare iertat să mă îndoiesc de dreptatea ta și ce torturi mai mari m-ar fi copleșit dacă, luându-mă după călăii mei. aș fi preamărit întotdeauna viciul? Astea erau, doamnă, huirile pe care mi le-am permis, fără să vreau, și care erau smulse de grozăvia soartei mele, când ați binevoit a coborî asupra mea o privire plină de milă și înțelegere iertați-mă, doamnă, de a vă fi pus la așa grea încercare răbdarea, mi-am redeschis rănilor, v-am tulburat liniștea și cam cu atât ne vom alege, și una și cealaltă din înșirarea acestor cumplite întâmplări sare soarele, gardienii mă vor lua în curând, lăsați-mă să alerg înspre moarte; nu mă mai tem de ea, îmi scurta șirul chinurilor, punându-le capăt. Doar cel norocos se teme de ea, cel ale cărui zile sunt curate și senine în timp ce nefericita ființă care n-a înghițit decât afronturi, ale cărei picioare însângerate n-au călcat decât spini, care n-a cunoscut bărbații decât pentru a-i urî, n-g văzut lumina zilei decât pentru a o detesta, cea căreia un-i cumplit nenoroc i-a luat părinții, averea, sprijinul, protecția, prietenii, cea care nu mai are pe lume decât lacrimile pentru a-și potoli setea și suferințele pentru a se hrăni aceea, spun, vede moartea venind fără să tremure, o dorește ca pe un port sigur, în care liniștea cărei naște pentru ea la pieptul unui zeu prea drept pentru a permite ca nevinovăția înjosită și persecutată pe pământ să nu-și găsească într-o bună zi, în cer, răsplata lacrimilor.

Auzind această povestire, cinstitul domn Corville fusese profund mișcat; cât despre doamna de Lorsange, în care (așa cum am mai spus) înfiorătoarele greșeli ale tinereții nu înăbușiseră sensibilitatea, ea era gata să leșine. Domnișoară, spuse ea către Sophie, e greu să te audă cineva fără să fie cuprins de cel mai viu interes însă, trebuie să-ți mărturisesc, un sentiment inexplicabil, mai puternic decât cel pe care ți l-am înfățișat, mă atrage irezistibil către tine și face ca suferințele tale să fie și ale mele. Mi-ai ascuns numele adevărat, Sophie, ți-ai ascuns originea, te conjur să-mi mărturisești acest secret. Să nu-ți închipui că o curiozitate fără rost mă face să-ți vorbesc astfel; dacă ceea ce bănuiesc ar fi adevărat oh, Justine, dacă ai fi sora mea!

— Justine doamnă, ce nume!

— Ar fi acum de vârsta ta

— Oh, Juliette, tu ești, spune nefericita prizonieră, aruncându-se în brațele doamnei de Lorsange oh, sora mea. Dumnezeu mare ce păcat am făcut, m-am îndoit de providență, ah voi muri fericită, am putut să te mai strâng odată în brațe! Și cele două surori, strângându-se cu putere în brațe, își vorbeau mai mult prin suspine, se înțelegeau mai mult prin lacrimi.

Domnul de Corville de abia își stăpânea plânsul și văzând că trebuia să se ocupe cu mare grijă de această afacere, ieși îndată, trecu într-un cabinet alăturat și făcu o scrisoare către ministrul de justiție, li înfățișează în juvinte sfâșietoare cumplita soartă a nefericitei Justine, se pune garant pentru nevinovăția ei, cere ca până la lămurirea procesului, pretinsa vinovată să fie lăsată în castelul său și se leagă să o aducă la cel dintâi ordin al șefului justiției. După ce termină scrisoarea, o dădu celor doi cavaleri, spunându-le cine este, le porunci să o ducă imediat și să vină la el după prizonieră dacă șeful magistratului va da un asemenea ordin. Cei doi, dându-și seama cu cine au de-a face, nu se îngrijorează că s-ar putea compromite dându-i ascultare. În timpul ăsta trăsura trage ia scară.

— Vino, frumoasă nefericită, îi spune domnul de Corville Justinei, pe care o vede tot în brațele surorii sale, vino, totul s-a schimbat într-un sfert de oră. Nu se poate spune că virtuțile tale nu-și vor afla nici o răsplată pe pământ și că n-ai întâlnit decât suflete împietrite urmează-mă, ești prizoniera mea, eu singur răspund de tine.

Și domnul de Corville le povestește atunci, pe scurt, tot ce a întrepris

— Om respectabil, pe cât de iubit, spune doamna de Lorsange, aruncându-se la picioarele amantului ei este cel mai frumos gest pe care l-ai făcut vreodată. Cel care cunoaște cu adevărat inima omului și spiritul legilor este singurul în drept să răzbune nevinovăția oprimată, să vină în ajutorul nefericitei copleșite de soartă... da, iat-o, iată-ți prizoniera... Mergi, Justine,... mergi... aleargă să săruți pe dată picioarele acestui protector drept, care nu te va părăsi ca și ceilalți... Oh, domnule, dacă dragostea noastră îmi era scumpă, cu cât mai mult o voi prețui, înfrumusețată prin trăsăturile de caracter, întărită cu cea mai duiosă stimă!

Și cele două femei îmbrățișau la nesfârșit genunchii generosului lor prieten, scaldându-i în lacrimi. Porniră la drum. Domnului de Corville și doamnei de Lorsange le făcea mare plăcere s-o ajute pe Justine să treacă de la nenorocirea cea mai cruntă la culmea confortului și a prosperității;

o răsfătau cu mâncărurile cele mai savuroase, o puneau să doarmă în cele mai bune paturi, o îndemnau să le conducă casa, în fine puneau în toate astea întreaga delicatețe la care ne putem aștepta de la două suflete sensibile...

Câteva zile în șir i se dădură tot felul de îngrijiri, fu îmbăiată, gătită, înfrumusețată; devenise idolul celor doi amanți, care se luau la întrecere s-o ajute să-și uite mai repede nenorocirile. Un excelent artist se angaja să-i șteargă, după un lung tratament, urma rușinoasă, operă a nelegiurii lui Rodin. Totul era prielnic dorințelor doamnei de Lorsange și a bunului ei amant; urmele nefericii începuseră să se șteargă de pe frumoasa frunte a drăgălașei Justine... farmecul începea să le ia locul; culorile palide din obraji de alabastru erau urmate de trandafirii! primăverii; râsul, dispărut de atâta vreme de pe buzele ei, reveni, în fine, purtat pe aripile bucuriilor. Vestile cele mai încurajatoare soseau de la Paris; domnul de Corville pusese în mișcare toată Franța, prezise interesul domnului S., care i se alăturase pentru a dezvălui nenorocirile Justinei și a-i reda acesteia liniștea binemeritată...

Sosiră, în fine, scrisorile prin care regele, stingând toate procesele care-i fuseseră pe nedrept intentate Justinei de Lorsange și a bunului ei amant; urmele nefericii cinstite, reducea la tăcere pentru totdeauna tribunalele din regat care uneltiseră împotriva acestei nenorocite, și îi acorda 1 200 de livre din banii sechestrați în atelierul falsificatorilor din Dauphine. Justine a fost cât pe ce să moară de bucurie aflând asemenea știri mângâietoare; mai multe zile la rând a plâns lacrimi blânde la pieptul protectorilor ei însă, dintr-o dată, veselie i s-a șters fără ca cineva să poată ghici din ce cauză. Era tristă, neliniștită, visătoare, uneori plângea în fața prietenilor ei fără să-și poată lămuri nici ea singură motivul lacrimilor. „N-am fost destinată unei asemenea fericiri, îi spunea uneori doamnei de Lorsange... Oh, scumpă soră, nu e cu putință să dureze. Degeaba îi tot spuneau că grijile luaseră sfârșit, că nu mai avea de ce să se teamă putea fi încă mai liniștită din cauză că băgaseră de seamă să nu vorbească, în toate memoriile pe care le făcuseră pentru ea, de nici-una din persoanele cu care avusese de-a face și de a căror influență ar fi avut a se teme. Cu toate acestea, nimic nu izbutea, s-ar fi spus că această biată fată sortită doar nenorocirii și simțind mereu mâna nenorocului deasupra capului său ar fi presimțit ultima lovitură care avea s-o zdrobească.

Doamna de Lorsange mai locuia încă la țară; vara era pe sfârșite, tocmai aveau de gând să facă o plimbare pe care furtuna groaznică care se anunța părea că o va zădărnici; căldura înăbușitoare îi obligase să deschidă toate ușile din salon. Fulgerele se întretaie, plouă cu piatră, vântul suflă în rafale, se aud tunete groaznice. Doamna de Lorsange este foarte speriată... se teme de tunet, își roagă sora să închidă ușile cât poate de repede. În clipa aceea, tocmai intra domnul de Corville iar Justine grăbindu-se să-și liniștească sora, se repede la o fereastră, încearcă să lupte o clipă cu vântul care o dă înapoi, fulgerător un trăsnet o izbește în mijlocul salonului și o lasă fără viață pe dușumea.

Doamna de Lorsange scoate un strigăt sfâșietor... leșină; Domnul de Corville aleargă după ajutor, grijile se împart, doamna de Lorsange este readusă în simțiri, însă nenorocita Justine fusese lovită atât de tare încât orice speranță era pierdută. Trăsnetul îi intrase prin sânul drept, îi arsese pieptul, și ieșise prin gură, desfigurându-i fața, încât nu putea fi privită

fără spaimă. Domnul de Corville spuse să fie luată pe dată de acolo. Doamna de Lorsange, ridicându-se cu o înfățișare nemaivăzut de liniștită se împotrivește:

— Nu, spune ea către amantul său, nu, lăsați-o sub ochii mei o clipă, am nevoie să o contemp lu pentru a mă întări în hotărârea pe care am luat-o; ascultă-mă domnule, și nu te împotrivi pentru nimic în lume drumului pe care o voi apuca și de la care nimeni nu mă va putea abate.

Nemaiauzitele nenorociri pe care le-a îndurat această nefericită, deși dintotdeauna a respectat virtutea, au ceva, domnule, mult prea deosebit pentru ca să nu-mi arunc privirile asupra mea. Nu cumva să te gândești că sunt orbită de falsele sclipiri ale fericirii de care i-am văzut bucurându-se pe nelegiuiții care au chinuit-o de-a lungul peregrinărilor sale. Aceste capricii ale soartei sunt mistere ale providenței pe care nouă nu ne este îngăduit să le dezvăluim, dar de care nu trebuie să ne lăsăm ademeniți. Propășirea celui rău nu este decât o încercare la care ne pune providența, ea este asemeni trăsnetului ale cărui luciri înșelătoare înfrumusețează o clipă aerul numai și numai ca să-l arunce în hăurile morții pe nenorocitul pe care l-a orbit...

Avem pilda sub ochii noștri chinurile nesfârșite, nefericirile înspăimântătoare ale acestei fete fără noroc sunt un semn pe care cel veșnic mi-l face pentru a mă căi de păcatele mele, pentru a asculta vocea remușcării și pentru a apuca în fine pe căile lui. De frica căror pedepse ale sale trebuie să mă înspăimânt, eu... ale cărei crime dacă le-ai cunoaște, te-ar face să te înfiori... eu, căreia desfrânare, necredință... batjocură față de orice principiu, mi-au însemnat fiecare clipă din viață... La ce mă pot aștepta de bine ce aceea care n-a avut pe conștiință nici măcar o singură greșală cu voie, toată viața ei, este astfel răsplătită... Să ne despărțim, domnule, a venit clipa... nu suntem legați prin nici un fel de lanț, uită-mă și îngăduie ca printr-o eternă remușcare să abjur la picioarele ființei supreme nelegiuirile de care m-am lăsat întinată. Această lovitură cumplită pentru mine a fost totuși de folos pocăinței în această viață și fericirii la care îndrăznesc să nădăjduiesc în cealaltă. Adio, domnule, niciodată nu mă vei mai vedea. Ultimul semn pe care îl cer prietenei tale este să nu faci niciodată nici un fel de cercetări pentru a afla ce s-a întâmplat cu mine; te aștept într-o lume mai bună, virtuțile tale te vor conduce neîndoielnic acolo, fie ca ispășirile în care, întru iertarea păcatelor mele, îmi voi petrece anii nefericiți care îmi rămân, să-mi îngăduie într-o zi să te revăd acolo.

De îndată, doamna de Lorsange părăsește casa, pune să pregătească o trăsură, își ia ceva bani, lăsând tot ce are domnului de Corville cu rugămintea unor donații pioase și se grăbește la Paris, unde intră în rândul carmelitelor. După foarte puțini ani, ea ajunge model și exemplu pentru acestea prin marea-i pietate, ca și prin înțelepciunea gândirii și austeritatea conduitei.

Domnul de Corville, demn de cele dintâi măririi în patria sa, nu le acceptă decât pentru a le dăruia fericirii oamenilor de rând, gloriei suveranului și belșugului prietenilor.

Oh, voi care veți citi această povestire, fie să aveți din ea același câștig ca această femeie ușuratecă, dar pocăită, fie să vă încredințați deodată cu ea că adevărata fericire nu se află decât în virtute și că, dacă Dumnezeu îngăduie ca ea să fie persecutată pe pământ, este doar pentru a-i pregăti o răsplată mai minunată în cer.

Terminat după 15 zile, 8 iulie 1787